

ÚJ

KÖZNEVELÉS

ÉRTÉKTEREMTŐ OKTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ HAVILAP

70. ÉVFOLYAM / 3. SZÁM | 2014. MÁRCIUS

MAGYAR
IFJÚSÁG 2012
KUTATÁS

DRÁMAPEDAGÓGIA

SZÍNHÁZ A NEVELÉSBEN
TANTÁRGYAKON ÁTÍVELŐ CSODASZER
SZEMÉLYISÉGFORMÁLÁS
SZÍNJÁTSZÓKÖR

SÁROSI GÁBOR

„ÖNÁLLÓSÁGRA NEVEL
A DRÁMAPEDAGÓGIA,
NEM SZÍNÉSZKÉPZÉSRŐL SZÓL”

OFI
OKTATÁSKUTATÓ
ÉS FEJLESZTŐ
INTÉZET

KÉPZÉSI FELHÍVÁS

- **Hogyan lehet tanárként megbirkózni a kulturálisan sokszínű osztályokkal?**
- **Hogyan lehet elősegíteni, hogy a diákok jobban elismerjék egymás kulturális identitását és értékeit?**
- **Mit kezdünk a saját előítéleteinkkel?**

Az Artemisszió Alapítvány speciálisan pedagógusoknak kifejlesztett interkulturális képzésén többek között ezekkel a kérdésekkel is foglalkozunk.

A KÉPZÉS ADATAI

Cím: **Interkulturális kompetencia-fejlesztés iskolai környezetben**

EEM engedélyszám: 957/29/2013/KOIR

Programakkreditációs lajstromszám: PLB-2194

Továbbképzési pontérték: 60

KÉPZÉSI IDŐPONTOK

- **2014. április 24-25.**
- **2014. május 8-9.**
- **2014. május 22-23.**

A KÉPZÉS

Bentlakásos formában valósul meg, Budapest közeli helyszínen.

Ingyenes, a szállás és étkezés a résztvevők számára biztosított.

A sikeres befejezés feltétele a képzési napokon való folyamatos részvétel (mind a három képzési alkalom: összesen 6 nap).

A résztvevők számára elméleti, szakmai anyagokat biztosítunk.

RÉSZTVEVŐK

A képzésre azon az állami- és for- és nonprofit szektorban dolgozó, közszolgáltatási tevékenységet végzők jelentkezését várjuk, akik:

- oktatási tevékenységet végeznek, vagy szeretnének a közeljövőben végezni, és
- munkájuk során kapcsolatba kerülhetnek Magyarországon élő bevándorlókkal.

A képzéssel kapcsolatos részletes tájékoztatást és a jelentkezési lapot jelen levelünk mellékleteként csatoljuk, illetve megtalálhatóak az alapítvány honlapján is ([www.artemisszio.hu/Interkulturális képzések 2014. blokk](http://www.artemisszio.hu/Interkulturális_képzések_2014_blokk)).

JELENTKEZÉS MÓDJA

A jelentkezéseket e-mailben, faxon, illetve postai úton várjuk az alábbi elérhetőségeken:

Kapcsolattartó: **Németh Andrea**

E-mail cím: **andrea.nemeth@artemisszio.hu**

Fax szám: **+36 1 413 6516**

Levelezési cím: **1445 Budapest, Postafiók 355.**

Jelentkezés határidő: **2014. április 15.**

IUVENTUS VENTUS

Gloviczki Zoltán szerkesztőbizottsági tag

A szójátéknak is beillő latin szólás sokértelmű, s mint a szólásoktól ez elvárható: minden értelmében sokatmondó. Általános magyar megfelelője: „fiatalság: bolondság”. A két latin szó: fiatalság és szél. Szél, szélvész, vihar, veszedelem. Szelesség is tehát: afféle bolondság. Szellő azután, mely elsuhan felettünk, mellettünk, bennünk – ki mennyire fogja a szelet. De alapvetően ennél valami jóval súlyosabb légmozgás. Szélvész. Szélvész az adott fiatalember számára, mely felforgatja, megrázza, új és önálló utakra vezérli, s szélvész közben a körülötte élők számára is, érti, aki érti. Nem múlik el, nem suhan nyomtalanul, s bár nem mindig kiszámítható, bolondosnak is csak korlátozottan nevezhetjük. Nagyobb tiszteletet érdemel. Vihar. Kinek tisztító, kinek – akár csak részlegesen, akár csak pillanatnyi érzeteiben – pusztító. Szakadásokkal és szakításokkal, kényes és kínzó kérdőjelekkel, egyúttal azonban új válaszokkal, új kapcsolatokkal és tapasztalatokkal. Veszedelem. Veszedelmes, mert bolondos? Mert kiszámíthatatlan? Pedig mennyi mindent tudunk róla! Tanuljuk, átéljük magunk is – legfeljebb nem mindenki őrzi magában emlékeit. Talán mert maga is csupán bolondságnak tartja. Pedig igazi veszedelmessége éppen abban rejlik, hogy újra és újra saját magunkkal szembesít. Fel meri tenni azokat a kérdéseket, melyeket felnőtként magunkba és egymás közé gyűrünk. Veszedelmes, mert igaz. Igaz, és igaz válaszokra vágyik. A római hajós nép volt. Tudta jól, milyen veszélyes az erős szél. De hajózott, tudott mit kezdeni vele. Ismerte és szerette. Csupán ennyi a mi felelőségünk is.

Az elmúlt években különösen felerősödött az évezredek közös kétségbeesés a generációk közötti szakadék felett, melynek mélyén chat-ek és „webkettők”, megosztások és „szmájlik” meredeznek fenyegetően, amely azonban minden szociális, mentális, akár fejlődéslélektani velejárójával együtt cseppet sem mélyebb, mint amikor a IV. századi ifjak fennhang helyett magukban kezdtek könyveket olvasni. Kevés olyan médiáról, internetről, általában a mai ifjúságról szóló konferencián járok, ahol ne az alapvető kétségbeesés adná a felütést. Pedig a szélhez inkább vitorlát illik varrni, keresni. Azzal messzebbre jutunk. Minél nagyobb a szél, annál messzebbre.

Számunk témái: fiatalság, tehetség gondozás, drámapedagógia, színház. A vitorlavarrásnak még csak nem is a nehézkesebb pillanatai. Tavasz szél.

Felelős szerkesztő: Pálfi Erika • **Főszerkesztő:** Balatoni Kinga Cecília • **Szerkesztőbizottsági tagok:** Aczél Petra elnök, Gloviczki Zoltán, Horváth Vanda, Indri Gyula, Ötvös Zoltán • **Tanácsadó testület:** Bagdy Emőke, Gáspár Mihály, Lányi András, Lévai Balázs
Szerkesztő: Indri Dániel • **Tervezőszerkesztő:** Pattantyus Gergely • **Olvasószerkesztők:** Dobos Zsuzsanna, Gyimesné Szekeres Ágnes, Juhász Zsuzsanna • **Megrendelés/hirdetés:** Takács Brigitta, Telefon: (06-1) 235-7220, E-mail: kiado@ofi.hu • **Felelős kiadó:** Kaposi József

Szerkesztőség: 1055 Budapest, Szalay utca 10-14. VI. 644., Telefon: (06-1) 235-7276, E-mail: koznevelas@ofi.hu, Internet: ofi.hu/koznevelas
Kiadja: Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet • **Nyomda:** Séd-Nyomda Kft. (1037 Budapest, Montevideo u. 9.) • **Terjesztés:** Magyar Posta Zrt.
Előfizetés: az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet címén. Az Új Köznevelés lapszámaint minden iskola egy példányban ingyenesen megkapja.
További példányszámok rendelése, illetve egyéb megrendelések esetén egy lapszám ára 600 Ft • **Címoldalon:** Sárosi Gábor (Fotó: Oláh Gergely Máté) • **Fotók:** Europress Fotóügynökség

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Gloviczki Zoltán: Iuventus Ventus

AKTUÁLIS**SZÁMVETÉS**

- 3 Hoffmann Rózsa – Köznevelés villanófényben

VAN ÚJ A NAT ALATT**DRÁMAPEDAGÓGIA**

- 7 Sárosi Gábor – A felszabadító játéktól a személyiségformálásig
 12 Színhátszósónak lenni
 14 Káva Kulturális Műhely
 16 Kovácsné Lapu Mária
 19 Szivák-Tóth Viktor
 20 Örkeny Színház – Tanítási háttéranyag színházi látogatásokhoz
 24 Drámapedagógia

A HÓNAP TÉMÁJA: IFJÚSÁG

- 28 A Magyar Ifjúság 2012 kutatás bemutatása
 (Családalapítás és gyermekvállalás, Szabadidő, Mobilitás, Médiafogyasztás,
 Civil és közéleti aktivitás)
 33 Egy tehetséges ifjú: Németh Balázs Tamás
 35 Debreceni Ifjúsági Ház

VÉLEMÉNY

- 38 Aczél Petra: Bezzeg-bárcsak
 39 Balázs Géza: Netnemzedék, netnyelv

A MI VILÁGUNK

- 40 Gyarapodó pedagógus-továbbképzési kínálat az Educationál
 42 Beszélgetés Kocsák Tibor zeneszerzővel
 45 A minősítési rendszer javítani fog a köznevelés minőségén

ÉVFORDULÓK

- 46 Március

AJÁNLÓ

- 47 Programajánló

IRÁNYTŰ

- 48 Közlemények, hírek, pályázatok

20

28

48

„A feladat előtt nem szabad kitérni”

Köznevelés villanófényben

Szöveg: **Csűrös Csilla** | Fotó: Indri Dániel

Az éjszakába nyúlóan dolgozatokat javító magyartanár édesanyja mellett már gyermekkorában a pedagóguspálya vonzásába került, annak fény- és árnyoldalait egyaránt megta-
pasztalva. Köznevelési államtitkárként **Dr. Hoffmann Rózsának** gyakran kell szembesülnie a részérdekek, az egyedi esetek és a nagy egész érdekei közti konfliktusokkal, amelyekben az alapvető jobbitó szándék mellett a korszerű, megfelelő szintű tudással és szilárd erkölcsi alapokkal rendelkező generációk felneveléséért érzett felelősség a legfőbb iránytűje. Segí-
séget pedig mindenkor saját szakmai tapasztalatai – több évtizedes tanári, pedagóguskép-
zési és tudományos munkája –, többségükben pedagógus múlttal rendelkező munkatársai és a pályán lévőkkel folytatott folyamatos párbeszéd jelentenek.

➤ – Nagy viták és nézetkülönbségek közepette kellett átalakítani a nevelés-oktatás teljes rendszerét. Hol tart ez a folyamat, mikorra várható a nyugodalmasabb időszak beköszönte?

– A finomhangolásra nyilván folyamatosan szükség lesz. Azt azonban ma már elmondhatjuk: az intézmény-
vezetők és a pedagógusok értő segítségével sikerült felépíteni egy új, működő rendszert úgy, hogy mindvégig biztosítani tudtuk a nyugodt iskolai munkát. Pedig mélyről kellett kezdenünk! Minden nagy rendszer-át-
alakítást megelőzően fel kell mérni az adott helyzetet. Jóval az építkezés megkezdése előtt, 2008–2009-re mi is elkészültünk a diagnózissal.

A mi örökségünk a következő volt: széttagolt, az egysé-
ges szakmai irányítást nélkülöző iskolarendszer, elfo-
gadhatatlanul nagy különbségek az egyes intézmények felszereltsége, működési feltételei között, valamint a szakmai színvonal és az eredmények tekintetében. A gyerekek jövőjét illetően Európában szinte Magyaror-
szágon bizonyult leginkább meghatározó erejűnek az az adottság, hogy ki hová, milyen körülmények közé született. A felzárkózás eredménytelenségét, a leszaka-
dás nagyságrendjét jól érzékelteti a sok éve ismert adat, amely szerint a fiatalok mintegy ötöde funkcionális analfabétaként hagyta el az iskolát. Az értékrelativista, a nevelés szükségességét és jogosságát megkérdőjele-
ző, azt ellehetetlenítő irányítási filozófia, a közokta-
tás szolgáltatáskénti értelmezése, mind gyorsabban erodálta a rendszert. A tartalmi szabályozás 2003-as átalakításával, a részletes követelmények kiiktatásával megszűnt a lehetősége annak, hogy minden gyerek ugyanahhoz a tudás- és műveltséganyaghoz férhessen hozzá. Míg a '80-as években Magyarország a világ élvonalába tartozott például a természettudományos ismeretek terén, 2010-re már az utolsó harmad végén kullogtunk. A diákolimpiák szép sikerei sem feledtet-
hették, hogy az átlaghoz tartozók és a gyengék egyre rosszabbul teljesítenek. ➤

Tetézte a bajokat, hogy a pedagógusképzés és továbbképzés szétaprózottá vált, ráadásul elszakadt az iskolák valós igényeitől. Általános jelenség volt a működésképeséget veszélyeztető állandósult forráshiány és az oktatásra fordítható pénzek pazarló felhasználásának egyidejű jelenléte. Mindez együttvéve – valamint az anyagi és erkölcsi megbecsülés hiánya, a méltatlanul alacsony fizetések – a pedagógustársadalom apatikus állapotát eredményezte.

Miközben a pedagógustársadalom java becsülettel cipelte a vállán és tartotta roskadozva a terheket, a külső szakmai ellenőrzés, az ösztönzés hiánya soraikban egyre nagyobb különbségeket eredményezett. Szakmai visszajelzés nélkül dolgozni olyan jelenség az iskola-rendszerben, mintha a tanár az osztályában dolgozatjavítás, feleltetés és értékelés nélkül tudna, akarna eredményesen tanítani...

Ezeket a trendeket kellett megfordítanunk. És úgy orvosolni a helyzetet, hogy a gyermekek, fiatalok tudása, műveltsége, erkölcsi színvonala emelkedjék. Minden intézkedésünk – a 120-nál is több új vagy módosított jogszabály – hátterében és céljában fellelhetők ezek a törekvések, melyeket sok pedagógus már nagyon hiányolt, még akkor is, ha – pontosan érzékelem – néha az ő életüket is megkavarta a gyökeres átalakulás. A megújulást viszont – ezt munkám megkezdése előtt és közben is tapasztaltam – nagyon sok pedagógus és a társadalom többsége óhajtotta, szorgalmazta már régóta. És ne feledjük, hogy Magyarország e mellett tette le a voksát 2010-ben. A köznevelés megújításának középpontjában természetesen a gyermekek érdekei állnak. Ugyanakkor mindig igyekeztem és igyekszem a kollégák szempontjait is érvényesíteni, nem elfeledkezve közben a társadalom jogos elvárásairól, illetve az ország teherbíró képességéről sem.

– Az évisméltés és az osztályozás újbóli engedélyezése alsó tagozaton, az iskolalátogatási kötelezettség összekapcsolása a családi pótlék felfüggesztésével, illetve az osztályon pedagógusképzés mindenki által üdvözölt visszaállítására már a kezdet kezdetén jelezte az új irányt. Majd a másfél éves előkészítő munka után nagy többséggel elfogadott köznevelési törvény megteremtette a kereteket a folytatáshoz, amely azonban számos vitát szült...

– Az értelmes és szükséges szakmai viták mellett, illetve helyett, sajnos folyamatos politikai és média-ellenszélben kellett végezni a munkánkat. Ráadásul a futball mellett talán a tanítás az, melyhez mindenki azt hiszi magáról, hogy ért is... Ennélfogva harsányan hangoztatja a véleményét, mint az egyedül lehetséges helyes megoldást.

Mégis sikerült kidolgozni az új Nemzeti alaptantervet, felállítani a Klebelsberg Intézményfenntartó Központot, megújítani a pedagógusképzést, lévén, hogy a pedagóguspolitika a köznevelés-irányításunk egyik fundamentuma. A kitűzött célok elérése érdekében a Fináczy Ernő szerint értelmezett nevelést, azaz a legtagabban felfogott pedagógia szolgálatát tettük a rendszer minden szereplőjének kötelességévé.

Bevezettük a mindennapos testnevelést – gőzerővel zajlanak az uszoda- és tornaterem-építések. Talán magunk sem reméltük, hogy milyen elsőpró sikere lesz

a közösségi szolgálatnak, amit mindenütt nagyon jól fogadtak. Ugyanilyen sikeres az erkölcsstan, illetve a helyette választható hit- és erkölcsstanoktatás beindítása, párhuzamosan az etikatanár-képzés erősítésével – erre is nagy volt az igény mind a szülők, mind a pedagógusok részéről. Hogy az erkölcsi nevelést kapott fiatalok alkotta jövő Magyarországa már ne legyen többé „következmények nélküli ország”... Folytathatom a sort azzal, hogy intézkedéseink hatására az elmúlt években radikálisan, egyharmadára csökkentek az igazolatlan hiányzások. És folyamatosan növekszik a délutáni foglalkozásokat igénybe vevő gyermekek száma.

Munka közben gyakran azzal szembesültem, hogy a mondvacsinált indokok alapján szított tiltakozásnak nagyobb a füstje, mint a lángja. Az erkölcsstan esetében például alig van többről szó, mint ami eddig is az osztályfőnöki órák feladata lett volna: az élet dolgait megbeszélni, értelmezni, értékelni. Vagy ki tagadná, hogy a napi sportolás elengedhetetlen az egészséges fejlődéshez? Persze, okkal lehet panaszkodni a teremhiányra. Viszont, ha gyorsan lépünk, akkor gyorsabban megte-remthetők a megfelelő feltételek is, mint ha megállnánk a tyúk vagy tojás elsőbbsége dilemmánál. Kormányunk és az Országgyűlés határozott döntést hozott, s ezzel ki is jelölte önmaga számára a tornaterem- és uszodaépítési program teljesítésének feladatát. És amit vállaltunk, azt meg is csináljuk, mint eddig is.

– Roppant ellentmondásos véleményeket hallani a KLIK-kel kapcsolatban, amelyre igazán nagy feladat hárul...

– A kiegyensúlyozott és színvonalas munka megteremtésének előfeltétele volt az iskolák állami fenntartásba vétele, ami a KLIK-ben realizálódik. Ez az intézmény mindössze 14-15 hónapos múltra tekint vissza. Ne feledjük, a semmiből épült fel egy nagy szervezet! Voltak – és ahol emberek dolgoznak, mindig lesznek is – működésbeli döccenők. Mindazonáltal a KLIK alapvetően beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Nem mellékes adat, hogy a tanügyirányításban itt dolgozók összlétszáma 40 százalékkal kevesebb, mint a korábbi önkormányzati rendszerben. Ki kellett izzadni a válaszokat azokra a kezdeti bizonytalankodással kísért dilemmákra, hogy ki intézze a fénymásolást, ki vegye a krétát, hogyan váljék ketté a fenntartói és a működtetői feladat. Mára kiépültek a megoldásokat szolgáló konzultációs csatornák a szereplők – iskola, KLIK, önkormányzat, kormányhivatal, civil társadalom stb. – között. A KLIK ott van mindenütt, és segít, amikor szükséges, legyen szó kázánrobbanásról vagy a tanárhiány megoldásáról. Folyamatosan és rugalmasan alkalmazkodunk a felmerülő, valós élethelyzetekhez. Az új fenntartói szerkezet igen hatékony például a – szintén nagyon sikeres – „Hátartalanul” programunk szervezésében, a tanulmányi és sportversenyek segítésében, a felzárkózást támogató HÍD-programok vagy a közfoglalkoztatottak oktatásának szervezésében.

Korábban elhanyagolt, ma kitüntetett jelentőségű a *szakszolgálatok* munkája. A problémákkal küzdő gyerekek gondjait az önkormányzati szisztémában elszigetelten, egységes szakmai irányítás nélkül kellett megoldani. Most a KLIK fenntartásába került megyei szervezetekben, szakemberek közreműködésével

kialakított szakmai protokollt követve itt is javult a helyzet. Fontos tudni, hogy a szakmai programokba sem a minisztérium, sem a KLIK nem szól bele: *az iskolák autonómiája lényeges területeken növekedett.* Hiszen maguk hagyják jóvá saját pedagógiai programjukat, helyi tantervüket, működési szabályzatukat és házirendjüket.

– Az eddig jobb anyagi helyzetben lévő iskolák tapasztalataim szerint mégsem feltétlenül boldogok...

– Nézze, az államnak egységesen kell garantálnia – a kiegyenlítődség és a minőség érdekében – a megfelelő színvonalat. Az átlag legyen jó – ám az átlag fölé nőni nem tilos! Vagyis az iskola iránti elkötelezettségük következtében, de a saját jól felfogott érdekükben is a kedvező anyagi helyzetben lévő önkormányzatok változtatlanul támogathatják iskoláikat. Teszik is, örvendes módon, ahogyan tapasztalom országszerte. A feltornyosult problémák özönét nyilván lehetetlen négy év alatt megoldani. Varázsolni nem tudunk. A leszakadás megátóllása érdekében nagyon sok tennivalónk van még, és nem csak a köznevelésben. Az Európában is fontos célként megfogalmazott, eredményesebb intézményes felzárkózás érdekében megtettük, amit négy év alatt lehetett. A tervezett előkészítő osztályok megszervezését sajnos – a tanítók egybehangzó szakmai igénye ellenére – a politika diszkriminációra hivatkozva megvétózte, de a személyre szabott felzárkóztatást célzó HÍD-programok sikeresen elindulhattak. Azzal szemben, hogy az oktatásból való forráskivonással vádolták a kormányt, az igazság az, hogy minden évben nőtt a ráfordított összeg. Ebben az évben például 12,85 százalékkal.

Sajnos, hol a kellő tájékozódás hiánya, hol szimpla rosszindulat vagy szándékos zavarkeltés miatt sok fölöslegesen gerjesztett indulattal is meg kellett küzdenünk. Bizonyára sokan emlékeznek még rá, hogy tavaly szeptemberben a délután 4-ig kötelező iskolai nyitva tartás miatt „odaláncolt” gyerekekről, „kényszernapköziról” vizionáltak, és rázták öklüket politikai ellenlábasaink. Holott a törvény csak arról rendelkezett, hogy az iskolának nyitva kell lennie, lehetővé kell tennie délután a gyerekek tartalmas időtöltését, ha a foglalkozásokra igény mutatkozik. S lám, felméréseink szerint folyamatosan nő azon felsősök száma, akik – bár nem kötelező nekik délután bent maradni – maguk kéri, hogy részt vehessenek a szakkörökön, a különböző programokban. Egyszerűen azért, mert mind több az érdekes és hasznos szakkör, sportkör, egyéb foglalkozás. Épp a minap tájékoztatott arról egy csongrádi igazgató, hogy náluk már a gyerekek 70 százaléka igénybe veszi a délutáni foglalkozásokat, és ezzel párhuzamosan felére csökkent a félévi bukások száma. A hasznos időtöltés pozitív hatása máris mutatkozik tehát, ez nagyon jó eredmény, és persze, öröm. Mert ez is egy lépéssel közelebb visz ahhoz a célhoz, hogy radikálisan csökkenjen az iskolából kizárólagos kilépők száma. A korábbi „tiltakozók” persze elhallgattak, anélkül, hogy mentegetőztek volna a közvélemény félrevezetéséért...

Öröm az is, hogy míg 2002 és 2010 között kb. 500 iskola szűnt meg, addig az elmúlt négy évben egy sem, sőt, újak nyíltak. Nyolc kisiskola. Kevesebb, mint szerettük volna, de egyelőre csak ennyire volt igény. Mi továbbra

” **Gőzerővel zajlanak az uszoda- és tornaterem-építések; elsöprő sikere van a közösségi szolgálatnak és az erkölcstannak is. Intézkedéseink hatására 160.000 pedagógusnak nőtt a jövedelme; új iskolák nyíltak, nőtt az iskolák autonómiája; 12,85%-kal többet fordítottunk az oktatásra, mint korábban, és milliárdos nagyságrendben költünk tehetségprogramokra is.** ”

is kitarunk ama törvénybe foglalt ígéretünk mellett, hogy ahol legalább nyolc szülő igényli, és van esély a fennmaradásra, ott alsó tagozat és óvoda is működjék. 2002–2010 között 17 000 pedagógust bocsátottak el. A mi kormányzásunk alatt alig csökkent a nevelők létszáma, az is csak nyugdíjba vonulás miatt, és kisebb arányban, mint a gyermekeké. Holott, jó egy évvel ezelőtt azzal a hazug szakszervezeti fenyegetéssel volt tele az éter, hogy tízezerszám készülünk utcára tenni a kollégákat. E rémhírkeltésért sem kér senki utóbb elnézést...

Tehetségprogramunk ékes bizonyítéka annak, hogy az előző kormány jó kezdeményezéseit nem szüntettük meg, hanem folytattuk, sőt, kiszélesítettük. Milliárdos nagyságrendben költünk arra, hogy a tehetség ne vesszen el. Így mára már évente több mint 40 000 gyerek és 29 000 pedagógus és segítő részesül támogatásban. Nagy örömmre most már a tehetséggondozásban eredményes pedagógusokat is el tudjuk ismerni, díjazni méltóképpen – például a Bonis Bona díjjal – és gyerekek tízezrei vesznek részt tanulmányi táborokban, versenyeken.

– A béremelés pedig nyilván a pedagógusok öröme részéül szolgál, amit némiképp beárnyékolnak sokaknál a portfólió-feltöltéssel kapcsolatos nehézségek.

– Tizenegy híján 160 000 pedagógusnak nőtt a jövedelme tavaly, nem kis mértékben, annak köszönhetően, hogy az országnak sikerült kikerülnie a túlzott deficit-eljárás alól! Az a tizenegy kolléga, aki korábban kiemelkedően magas önkormányzati vagy egyéb kereset-kiegészítést kapott, nem jelentéktelen kompenzációban részesült, így a jövedelme csak csekély mértékben csökkent. Tartozásaink vannak még a pedagógiai munkát segítő elismerése terén, ezt tudjuk. Magyarország teherbíró képessége egyelőre ennyit, egy többlépcsős pedagógusbér-emelést tett lehetővé. De jó tudni, és ez tény, hogy eredményeképpen átlagos keresetű pedagógus házaspárok évente egymillió forinttal többet keresnek tavaly szeptember óta.

A béremelés és az életpálya-modell része annak a minden elemében felépített pedagóguspolitikának, amelynek célja, hogy Magyarországon is legalább olyan professzionálissá váljék a pedagógiai munka, mint például Finnországban. A minősítés, a saját tevékenységgel való szembesülés, az önreflexió egyrészt nem előzmények nélküli, másrészt egyáltalán nem ismeretlen. Számos helyen alkalmazzák a nemzetközi gyakorlatban.

A portfóliók esetében is nagyobb a füst a lángnál... Az erőteljes változások hatása és egy alapvetően szakmai kérdés a kampányidőszak sajátos fénytörésében gerjesztett a közelmúltban sajnálatosan indulatos vitákat. Holott nagy körültekintéssel, a legjobb – a gyakorlatban is jártas – szakemberek közreműködésével, nemzetközi sztenderdek alapján állítottuk össze a portfóliót, amelynek a szembesülés és az önfejlesztés a lényege. Hogy ki-k tudatosítsa magában saját pedagógiai munkája erőit és gyengéit, gondolja végig, mi az erős oldala, s mit kellene esetleg másként tennie. Semmi más nem várunk, mint a gyerekekkel végzett munka őszinte számbavételét és folytonos jobbá tételét. Akik első körben részt vehetnek e minősítő rendszerben, azoknak már van szakkvizsgájuk, tehát tudniuk kell, mi is az a portfólió, még ha az idősebbeknek esetleg több fejtörést is okoz az összeállítás. Az átmeneti időszak-

ban éppen ez előbbieket részesítettük előnyben. Az sem véletlen, hogy a pályájukon három évtizeden át, eddigi életútjukkal bizonyítók számára is megteremtettük annak lehetőségét, hogy amennyiben szeretnék, az elsők között, 2015-ben vehessenek részt a minősítési eljárásban. A tíz évvel a nyugdíj előtt állóknak nem kötelező a minősítés, ők szabadon eldönthetik, hogy megmérettetik-e magukat vagy sem. Ezzel a jogszabályban biztosított szabadsággal az újdonságokkal talán nehezebben barátkozó idősebb kollégáknak kívánunk kedvezni.

A minősítéshez minden lehetséges segítséget megadtunk, részletes tájékoztató anyagokat, személyre szabott tanácsadást. Ráadásul idén még *nem is kötelező* a minősítésre való jelentkezés, csak *lehetőség*, nekünk pedig a pedagógusok teljesítményéhez kötött előléptetése, nem pedig a „lenullázása” a célunk. Négy év alatt megtörténik a jelenleg pályán lévők minősítése, az idei 25 és a jövő évi 30 ezres keretszámmal a pedagógusok több mint harmada magasabb kategóriába léphet. Ott lenni pedig mind presztízs-, mind anyagi okokból előnyösebb. Ezért tartom értelmetlennek és méltatlannak a meghirdetett bojkottot, amelynek csak elenyésző számban vannak – talán megtevesztett – hívei.

A pályájuk elején tartó fiataloknak kilenc év alatt kell a pedagógus I-ből a II-be átlépni, kétszeri próbálkozással akár. Utána már csak az egyéni ambíció, becsvágy és tudásvágy hajtóereje marad, nincs más kötelezettség. Hadd tegyem hozzá: az is tény, a világ minden igényes szakmájában létezik minősítő rendszer, léteznek fokozatok, minőségi kritériumok, amelyeknek meg kell felelni. Sajnálatos, hogy nagy tapasztalatú, eredményes kollégák némelyike megalázkodóan tartja ezt az „önigazolást”. Remélem, hogy ez csak az új szemléletű minősítő rendszerrel szembeni idegenkedésből fakad. Sok, a portfóliót már összeállító pedagógus számolt be arról, milyen hasznos volt számára a szakmai szembenézés önmagával, amelynek eredményeképpen tudatosabbá vált a munkája.

Dr. Hoffmann Rózsa

Az 1948-ban született Dr. Hoffmann Rózsa pedagógus, egyetemi docens, oktatáspolitikus, 2010 júniusától 2013 februárjáig az Emberi Erőforrások Minisztériumának oktatásért felelős államtitkára volt, azóta a köznevelésért felelős államtitkár. A Művelődési Minisztériumban kezdte pályafutását, majd francia-orosz szakos középiskolai tanárként dolgozott a budapesti Kaffka Margit Gimnáziumban. A fővárosi Németh László Gimnázium igazgatójaként megszervezte a nyolcosztályos gimnáziumi oktatást. 1995-ben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Tanárképző Intézetének intézetvezető egyetemi docense lett, gyakorlati és elméleti képzésben részesítve a tanárjelölteket. 2003–2010-ig a Mester és Tanítvány című pedagógiai folyóirat főszerkesztője. 1997 óta rendszeres tudományos publikációiban az oktatás és az erkölcsi nevelés elméleti alapvetéseivel, a reformhoz szükséges feladatokkal foglalkozik. 1992–2006 között a Németh László Társaság elnökségi tagja. 1993 és 2002 között a Nemzeti Tankönyvkiadó felügyelő-bizottsági elnöke volt. 1993 és 2006 között az Országos Köznevelési Tanácsban, 2000 és 2006 között az Országos Érettségi Vizsgabizottságban tevékenykedett. 1994-től 1997-ig a Gimnáziumok Országos Szövetségének elnökségi tagja volt, 1999–2000-ben az Országos Köznevelési Értékelési és Vizsgaközpont igazgatója. A Független Pedagógus Fórum elnöke, majd tiszteletbeli elnöke, a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógusképző Albizottságának elnöke, a Magyar Rektori Konferencia Pedagógusképzési Albizottságának elnökségi tagja volt 2006-ig. A Kiváló Pedagógus, az Apáczai Csere János-, a Budapestért- és a Trefort Ágoston-díj, valamint a Francia Köztársaság Becsületrendjének birtokosa.

– „Az a kilátás, hogy valamit itt majd jobb útra lehet terelni, számomra felülírja azt, hogy ... szétszedik az embert, keresztre feszítik.” Pontosan négy éve fogalmazott így, az államtitkári poszt elfoglalása előtt. Hogyan látja most, érdemes volt vállalni a folyamatos támadásokat?

– Már a szülői szülői házban azt tanultam, hogy a feladat elől nem szabad kitérni, azt becsülettel, legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint meg kell oldani. A hitem és a családom is sok erőt ad. Több évtizedes tanári, iskolaszervezői, pedagógusképzési és tudományos tevékenységem szakmai tapasztalatai szilárd támaszt jelentenek. Köszönettel tartozom áldozatos munkájáért mindazon kollégáimnak, akik megértve a kormány őszinte szándékát, segítik a köznevelés megújítását. Úgy látom, amit ennyi idő alatt meg lehetett valósítani, azt elértük. Döccenők, hibák voltak és lesznek is még, de az irány jó, eredménnyel biztató perspektívák állnak a köznevelés előtt. Meggyőződésem, hogy ezen az úton, ebben az irányban kell tovább haladni. Akkor is, ha igazán látványos eredmények – a nevelés hosszan tartó folyamatjellege miatt – majd csak pár év múlva jelentkezhetnek. De jelentkezni fognak. Biztos vagyok benne.

Sárosi Gábor

A felszabadító játéktól a személyiségformálásig

Szöveg: Babarczy Veronika | Fotók: Oláh Gergely Máté

Sárosi Gábor még nem töltötte be a harmincat, de már azzal dicsekedhet, hogy egykori tanítványai az ország színművészeti egyetemlein, drámapedagógia szakokon tanulnak. Jelenleg kétszáz színjátszója van, kisiskolástól 82 évesig. Fesztiválok, szakmai fórumok, érdekképviselői szervezetek aktív tagja. Nyári tábora évente 100 diákot fogad. Érettségije óta tíz igen aktív év áll mögötte.

Egy lelkes fiatal tanárnő visszatért a szülővárosába 1989-ben, és hozzáfogott, hogy középiskolásokkal színjátszó szakkört alapítson. Az új seprű jól sepert, *Orbán Edit* munkája nyomán Kecskeméten valami új indult el. Valahogy így kezdődött fia, *Sárosi Gábor* története, aki szinte belenőtt a színház világába, majd átvette és tovább gazdagította az örökséget, komoly diákszínját-szó nagyhatalommá téve a várost.

– Amikor édesanyám 15 éve megalapította a *Kecskeméti Színjátszó Műhelyt* a Katona József Gimnáziumban, természetesen én is tagja lettem – emlékszik vissza Sárosi Gábor. – A középiskola végén egyre inkább a rendezés kezdett érdekelni, és a színművészeti egyetemre készülékből összeállt egy kisebb csoportunk, akikkel komolyan lehetett dolgozni. Ott próbálhattam ki magam először rendezőként.

A történet akár mesésen folytatódhatott volna, hiszen a frissen érettségizett diákok – aki a *Két úr szolgája* című *Goldoni*-darabban játszott főszerepet – megnézte *Bodolay Géza*, az akkori színigazgató, és felajánlotta, ha nem vennék föl színésznek, mehet hozzájuk a Kecskeméti Katona József színházba játszani. Úgy alakult, hogy nem vették föl, így érettségi után azonnal leszerződtek segédszínésznek. Néhány évre rá Budapestre került. Ugyan jó ideig még színészként dolgozott – szerepet vállalt az RTL Klub *Barátok közt* sorozatában, és kisebb társulatoknál –, majd elvégezte a Nemes Nagy Ágnes Humán Szakközépiskola hároméves színészképzését is, ahol emellett háromszáz órás drámapedagógia képzést is kapott, végül mégsem a színpadot választotta.

– Utólag úgy látom, inkább édesanyám szerette volna, hogy színész legyek. Engem viszont egyre inkább a rendezés, a dráma kezdett érdekelni. Az a három-négy év, amit zöldfülűként a profik között töltöttem, ráébredtettem, több kihívást találok abban, hogy a diákokat tanítsam színházra. Visszajöttem Kecskemétre, ahol több középiskola is szeretne színjátszó kört, de nincs elég drámatanár. A hazatérés mellett szólt az is, hogy ugyanezt a munkakörnyezetet Budapesten nem tudtam volna kialakítani. Olyan gazdag ott a diákszínjátszós

” A színjátszásban az a nagyszerű, hogy szép lassan föl tudja váltani az összes korábbi függést, és új, hasznosabb értékekkel ismertet meg, hogy később még nagyobb szabadságra segítsen. Az itt nevelkedő fiatalnak kialakul az igénye a minőségre, és ezután olyan társaságot, munkahelyet keres, ahol megtalálja az itt tapasztalt közvetlenséget.

világ, nem értem volna be úgy, hogy megélhetést is biztosítsam számomra. Nekem ez szintén fontos szempont volt. Mára hat csoportom van a városban – összesen 120 színjászó –, a legidősebb 82 éves. A felnőttekről annyit, hogy ők az egyetlen olyan társulat a régióban, akik nem hagyományörzők, hanem drámás színházzal foglalkoznak, úgyhogy ez nagy szó.

Vajon hátrány-e Sárosi Gábor számára a klasszikus pedagógusvégzettség hiánya? Segédszínész korában elkezdte ugyan a tanítóképzőt, de a kettőt nem tudta összeegyeztetni. Végül Szegeden végzett filmesztétaként.

– Nem érzem, hogy pedagógusdiplomával másként tudnám vezetni a diákszínjászókat – magyarázza. – A csoportvezetés, a csoportkohézió megteremtése soha nem okozott nehézséget. Amit tanulnom kellett, az maga a drámapedagógia. A képzés során érintettük azokat a tudományterületeket, amelyek a gyerekeknél szűkebbek. A diploma hiánya annyiban jelent hátrányt, hogy nem vehetnek fel iskolai állásba, nem foglalkozhatom a diákokkal óraadóként. Viszont a különböző intézményekben kapott feladataim nagyon sokszínűek, a szakköri forma pedig nagyobb szabadságot biztosít. Tíz év távlatában azt mondom, jó ez így. A színházi, drámás világban egyszerűen nem is lehetne azokat az oktatási formákat követni, amit a hagyományos tanrendben. A drámapedagógia, hasonlóan például egy Waldorf-iskolához, az alapvető módszertantól eltérően dolgozik. Eleve megszűnik az a forma, hogy a tanár kiáll a diákok elé, ehelyett körben ülünk. Nem magázódunk, nem kell fölállniuk, ha belépek. Ezek látszólag apróságok, de a diákok hozzáállásában azonnal érezhetőek, és segítik az oldottabb kommunikációt. A színjászóban semmi sem kötelező. Nem megbízom a résztvevőt feladatokkal, hanem azt akarom elérni, hogy megszeresse, amit csinál, és magát kötelezze annak elvégzésére. Nincsen fegyelmi eljárás sem, mégis mindenki szól, ha előre tudja, hogy késik. A lázadó középiskolásoknál ez komoly eredmény.

Ehhez a hivatáshoz, mint annyi sok máséhoz is, egyfajta megszállottság kell. Mély meggyőződés, hogy amit alkot, az jó. Annak idején Sárosi Gábort diákszínjászóként elementárisan megragadta és sok mindenben formálta a színház. Szabadságot adott az önmagáról és a körülötte levő világról való gondolkodásban. Nyitottságot ahhoz, hogy megtalálja magát, és szabadon alakítsa a saját életét. Jól látja, mindez miként integrálható a nevelésben.

– A drámapedagógia elsősorban önállóságra nevel – mondja –, nem színészképzés. A ballagók hetven százaléka nem színházi pályára készül, hanem közgazdásznak, jogásznak és más polgári pályákra. Később viszont büszkén újságot írnak, mennyire hasznos számukra a színjászós tapasztalat, amikor prezentálnak, előadást tartanak, egyáltalán, amikor szükségük van meggyőző kiállásra. De Kecskemétre indult *Bata Éva*, a Vígszínház egyik vezető fiatal színésznője, *Bárnai Péter*, aki ötödéves a Zsótér-osztályban, vagy *Kenderes Csaba*, aki jelenleg a Kaposvári Egyetem színész hallgatója, és még sokan – ők ezt a pályát választották.

Arra kérem, magyarázza el, miként működik a drámajáték a gyakorlatban.

– Alapvetően két iránya van: a *diákszínjászás* és a konkrét *drámapedagógiai módszer*. Ide tartozik, és fontos megemlíteni a tanítási drámát, amely a drámapedagógiának az a formája, amely a 45 perces tanórákon is alkalmazható, és kifejezetten a tanulásban nyújt segítséget. A lényege mindegyik esetben az, hogy a diákok a játék segítségével ismerjék meg magukat, a környezetüket, illetve fejlesszük a készségeiket – mondja Sárosi. – Utóbbinál a csoport vezetője különböző játékos élethelyzeteket teremt számukra, segítve az őszinte megnyilvánulásokat, és hogy az őket érintő témákat, gondokat, pozitív és negatív élményeket fel tudják dolgozni, vagy akár elemezni a játék segítségével. Nem elmondom, nem füzetbe diktálok, hanem játékkal tanítok, amellyel célirányosan egy-egy konkrét eredményt kívánok elérni. Intim belső munkáról van szó, ahol a gyerekek feladatokat kapnak, és elmélyülten dolgoznak. Ez bizony hosszú folyamat, és a résztvevő nem tudja fél óra után „visszamondani” a frissen megszerzett tudást. Viszont, mire a tanévet végigjártassa – afféle improvizációs helyzetgyakorlatok formájában –, picit már másként gondolkodik, máshogyan beszél magáról és viszonyul a többiekhez.

” **Önállóságra nevel a drámapedagógia, nem színészképzésről szól. A ballagók hetven százaléka nem is színházi pályára készül, később viszont büszkén újságot írnak, mennyire hasznos számukra a színjászós tapasztalat, amikor prezentálnak, előadást tartanak, egyáltalán, amikor szükségük van meggyőző kiállásra.** ”

A diákszínjászásban ellenben a fejlesztés mellett az elsődleges cél egy előadás létrejötte. Természetesen itt is a drámapedagógia eszközeivel dolgozunk. A színházi munka ehhez keretet ad, valamint a játék közönség előtt történik. Ez már nehezebb forma, amit általános iskolában kevésbé erőltetnék – teszi hozzá Sárosi Gábor –, viszont középiskolásoknál mind pszichésen, mind lelkileg nagyon jól működhet, és megszülethet ugyanaz az őszinte játék, mint egy profi színésznél. Fontos cél, hogy ezt az élményt elérjük, mert amikor a fiatal megtapasztalja – akár csak pillanatokra –, hogy sok ember jelenlétében ilyen teljesítményre képes, újat tanul magáról, a belső folyamatokról és érzelmekről, valamint megtanulja kontrollálni is azokat. Módszertanában én inkább az utóbbi vonalat képviselem, ahol a drámapedagógia a színházi formába simul bele.

– Édesanyám gyakrabban dolgozik a másik metódussal. A velem való közös munkába én hoztam be a színházi elemeket, és izgalmas kombináció alakult ki. Én pedig tőle lestem el, hogy fiatalosan kezeli az egészet, és emberfeletti erővel veti bele magát a munkába. A módszer-tanának része volt, és én is törekszem rá, hogy minden egyes diákkal baráti kapcsolatban legyek. Az alapvető bizalom révén ugyanis sokkal könnyebb a játékokkal megnyitnom, elérnem a fiatalokat. Hozzá tartozik, hogy mindig kell, hogy legyen időm, ha valamelyik diákom beszélni szeretne velem. Olyankor elmondják, mi van otthon, a barátnőikkel, velük – az öngyilkosság gondolata, terhesség, és más nagyhorderejű témák is előkerülhetnek –, amit sem otthon, sem másutt nem tudnak megbeszélni senkivel.

Mindebből az sejlik föl, hogy akármelyik metódust alkalmazzák is, a drámapedagógia jóval messzebbre, mélyebbre megy, mint pusztán a szép artikuláció, a színpadi kiállítás tanítása, és akár terápiás, gyógyító segítséget is nyújthat. Sárosi Gábor csodálatos példákat tud erre.

– A Ciróka Bábszínházban most kesztyűbábokkal dolgozunk. Mindenkinek van egy manója, aki lé-

nyegében a lelkiismerete, aki mindig őszinte. Olyan helyzeteket keresünk a gyerekek életéből – iskolában, otthon stb. –, ahol bizonyos konfliktushelyzetekben ők ferdítenek, vagy hazudnak, a manó viszont az igazat mondja. Ez egyszerre terápia és egyszerre a bábjáték tanulása. Máskor eleve úgy választjuk ki a történeteket az improvizációs játékhöz, és úgy osztjuk a szerepeket, hogy a játszandó feladat, problémakör a szereplő sajátja is legyen. Ugye, a drámapedagógia egyik alapja az, hogy eltávolítom a valóságtól, és úgy dolgoztatom föl a problémát a gyerekekkel. Például lehet egy olyan fiú az osztályban, aki rossz viszonyban van az apjával, az esetleg veri is otthon. Sajnos ilyesmi gyakran előfordul. Általános iskolások esetében ilyenkor például lehet ez a feladat: jelenítsenek meg egy nyúlcsaládot, apát, anyát, gyerekeket, és állítsanak össze egy kis jelenetet velük. Amikor elkészülnek, a színpadon azt látjuk, hogy a nyúl-papa veri a gyerekeket. A kisdíák nem gondol bele, mit is mutatott meg ezzel, de ha ezt a pici jelenetet én megfogom, közösen meg tudjuk beszélni, hogy mit tud csinálni ebben a helyzetben a nyúlgyerek. Innentől válik terápiává. A gyerek hazatérve öntudatlanul is viszi magával az új viselkedési mintát. A nagyobbaknál olyasmikkel is találkozhatunk, hogy a dadogós fiú gyönyörűen és folyékonyan beszél, amíg színpadon

SÁROSI GÁBOR

van. Vagy egy nagyon csendes, visszahúzódó lány végre először teli tüdőből kiereszti a hangját, és ez addig soha nem látott módon felszabadítja.

Amikor arról kérdezem, más-e a mai, interneten nevelkedő fiatal generáció, megosztja a tapasztalatait, miként tud velük együttműködni. A kezdő színjátszóknál gyakori, hogy folyton a telefonjukkal babrálnak. Lassan ébrednek csak rá, azért vannak ott, hogy a többiekkel és magukkal foglalkozzanak.

– Ilyenkor felajánlom a telefonon függőnek, nyugodtan menjen ki egy órára, aztán, ha le tudja tenni, jöjjön vissza. „Ja, akkor nem fontos!” – hangzik a válasz, és megoldódott a probléma. Ennek a generációnak nehéz megnyílnia, őszintén beszélnie, bátran használnia a tekintetét. A színjátszásban az a nagyszerű, hogy szép lassan föl tudja váltani az összes korábbi függést – monitor, telefon stb. –, és új, hasznosabb értékekkel ismertet meg, hogy később még nagyobb szabadságra segítsen. Az itt nevelkedő fiatalnak kialakul az igénye a minőségre, és ezután olyan társaságot, olyan munkahelyet keres, ahol megtalálja az itt tapasztalt közvetlenséget. Ha pedig nem talál ilyet, elkezd építeni a saját közösségét.

Az életkort illetően nincsenek megkötések Sárosi Gábor szerint, csak jól kell tudni kiválasztani az alkalmazott metódust. A játék önmagában mindig nagyon fontos. A kisebbek akár hat éves kortól bekapcsolódhatnak drámapedagógiai foglalkozásokba. Ha egy pedagógusnak vannak drámajátékok a tarsolyában, és osztályfőnöki órára bevisz egyet-egyét, ahol lehet kacagni, az már jó.

Hetedik-nyolcadik osztálytól előtérbe kerülnek a mélyebb, lelkebb témák. Itt a drámapedagógiának összetettebb szerepe lesz.

– Ebben az életkorban a lányoknál felfokozottá válik a fiúk iránti érdeklődés, és ezt be is építjük az előadásokba. Az olyan élményeket például, hogy „64 napja járunk”, vagy „megsimogatta a combomat a moziban”, ki csókolózott már, ki nem, és így tovább. Ha elmesélik ezeket a személyes dolgokat egy-egy jeleneten keresztül, mi megtapsoljuk őket a végén. Ez nagyon felszabadító, és arra bátorítja őket, hogy nyugodtan mondják el a történeteiket. Középiskolában, 17-18 éves korban pedig már előkerülhetnek a mélyebb traumák, persze nagyon körültekintően és komoly felügyelet mellett, amivel akár később is dolgozhatnak a színművészetin, vagy a színházban. Azok, akik viszont nem készülnek színészi pályára, általában a dráma elidegenítő, improvizációs vagy prózai formáját ismerik meg, sok-sok önismereti, társismereti játékkal. Vannak néha sírások, de ezek a tréningek nem bántják az ő személyes, benső lelki és pszichés világukat. A felzárkóztatásban vagy leszakadó zárt közösségek esetében is nagy ereje lehet a drámás eszközökkel való munkának. Feldolgozathatók az adott, helyi problémák, közösség születik, megértést hoz mindez – fejt ki Sárosi Gábor.

Hétfőtől vasárnapig a diákokkal van, szeptembertől júniusig folyamatosan figyel, meghallgat, megfejt, megért. Nyaranta úgy száz gyereket beszervez az

Sárosi Gábor (29) hat évesen már színjátszó próbákra, előadásokra jár, édesanyja, **Orbán Edit** drámapedagógus révén. Kilenc éves korától a Kecskeméti Ifjúsági Otthon, középiskolásként pedig a Kecskeméti Katona József Gimnázium diákszínjátszója.

Érettségi után leszerződött segédszínésznek a Kecskeméti Katona József Színház. Budapestre kerül, és egy évig szerepet vállal az RTL Klub Barátok közt című sorozatában, majd több társulatban is kipróbálja magát. Színész II. és drámajáték-vezető képzést szerez hároméves képzés keretében, a Nemes Nagy Ágnes Humán Szakközépiskolában, majd visszatér szülővárosába.

Alma materében eleinte édesanyjával, majd 2005-től önállóan vezet diákszínjátszó kört. Emellett a Kada Elek, majd az ÁFEOSZ Szakközépiskolában (Kadásokk, Áfeoszínpad) indít diákszínjátszót. A Parádfürdői Színjátszó Tábor (PASZT) alapítója és vezetője, amely mára 100 főt fogad nyaranta. A Kecskeméti Ifjúsági Otthon középiskolás és a Círóka Bábszínház általános iskolás színjátszó körét (Lazarcú Maszkák, Ifjú Morbid Színpad) 2009-től vezeti. Az Országos Diákszínjátszó Egyesület (ODE) alelnöke, valamint a Magyar Színjátékos Szövetség regionális konzulense.

országosan meghirdetett táborukba, Parádfürdőre. Temérdek elfoglaltság, sok-sok óra személyes figyelem. Emellett ott vannak azok az ambíciók, amelyek már a jövőre figyelnek: visszahívni aktív munkavállalóként Kecskemétre az egykori színjátszókat, akik hamarosan végzett drámapedagógusok lesznek. Egyesület alapítása a másik fontos célkitűzés, amely közös jogi háttérrel teremtené a régióban dolgozó műhelyeknek Szeged-Békéscsaba-Kecskemét háromszögében. A drámások nagyon várják, hogy végre elfogadják a bejegyzési kérelmüket, amely másfél éve bukdácsol a kecskeméti bíróságon. Ezzel nagyot léphetnének előre: pályázhatnának, céges támogatásokra lennének jogosultak. Sárosi Gábor ott van minden szakmai fórumon, gyakran hívják előadni, tréninget vezetni. Úgy fogalmaz, ezek afféle „szakmai vásárok”, a feltöltődés, eszmecsere helyei. Próbálom megfejtani a titkát.

– Folyamatosan találkozom, mondjuk úgy, csodákkal – válaszolja meg a ki nem mondott kérdést. – Nap mint nap azt látom, hogy a színjátszás nem valamilyen szélsőséges, lázadó, dekadens dolog, hanem egy hatalmas eszköz a pedagógus kezében. Ha az ember olyasmit végezhet, aminek az eredményét folyamatosan látja, az egy nagy ajándék. Nem is kívánhatok ennél többet.

Színjátszósnak lenni

Szöveg: Babarczy Veronika | Fotók: Oláh Gergely Máté

Életre szóló élmény, amikor tanuljuk meghaladni önmagunkat, megtapasztaljuk a közösségbe tartozás felszabadító örömét, bontogatni kezdjük azt a képességünket, amellyel formálni tudjuk a körülöttünk levő világot. Olyan diákokkal találkoztunk, akiket a színjátszás a színpad élményén túl olyasmivel is gazdagított, amit az élet bármilyen területén kamatoztathatnak.

Szendi Gergő (20) öt éve színjátszó, a Tomori Pál Főiskola hallgatója

– Miért választottad 15 évesen a színjátszást? Mit vártál tőle?

– Az ötlet úgy jött, hogy a felvételi előtti nyílt napon láttam a társulatot szerepelni a Kada Elek Szakközépiskolában. Akkori fejemmel nem azért jelentkeztem színjátszóba, mert bármit is vártam volna tőle. Igazából a lányok miatt kezdtem járni. De hamarosan olyan élmények értek, ami miatt ott ragadtam. Most visszatekintve, úgy látom, nagyon sokat változtatott a személyiségemen. Nagyon nehéz ezt megfogalmazni, hogy miben, de rengeteget kaptam tőle. Olyan szituációban tudok helytállni, amiben e nélkül nem tudnék.

– Mi mindenben hasznosak számodra ezek a tapasztalatok, ha hétköznapi helyzeteket nézünk?

– Az ember megjelenésében, a magabiztosabb fellépésben sokat segít. Ugyanígy a kommunikációs képességeink is sokat változtak ez alatt a pár év alatt, és a nyitottságban, a vitakészségben is tapasztalom az előnyeiket. Amikor új embereket ismerek meg, például meghatározó élmény, hogy tudok nyitni a másik felé. Sőt, neki is segíteni tudok megnyílni. Vannak zárkózottabb fiatalok, akik elsőre nem feltétlenül engednek közel magukhoz másokat, de gyakran azt veszem észre, hogy szépen megnyílnak az embernek.

– Milyen pályát választottál?

– A Tomori Pál Főiskolára járok, pénzügy-számvitel szakra, és a későbbiekben is pénzügyi pályára készülök. Nem terveztem, hogy foglalkozzam színészettel, de igazából része lett az életemnek, és látok rá esélyt, hogy hobbi szinten folytassam is tovább.

– Most, hogy lassan kifelé mész a csapatból, hiányzik majd ez a rendszeres közös munka?

– Nagyon! Az évek alatt megszoktam, hogy minden szerdán háromkor összejövünk. Időközben megváltozott az életvitem, már dolgozom, suliba járok. És most még nagyobb öröm, amikor bejövök szerdán próbára, találkozom a többiekkel. Nekem ez nagyon fontos.

– Nem okozott soha nehézséget, hogy az iskolai tanulás után itt további feladatokat kaptál, további három órát kellett ülni, figyelni?

– Egyáltalán nem. Inkább az ellenkezője gyakori élmény: olyan gyorsan eltelik az a három óra, hogy észre sem veszem, és már menni kell haza. Amikor még ide jártam a Kadába, számoltam a napokat, hogy mikor lesz már szerda.

Sokan azt hiszik a színjátszóról, hogy ez elidegeníti az embert önmagától. De közben nagyon nem. A színjátszó mi magunk vagyunk. Az egész belőlünk építkezik. Ez nem valami idegen dolog. Furán hangzik, de úgy tudom megfogalmazni: folyamatosan csomagoljuk ki magunkat. Kis fejlődések vannak, folyamatosan teszünk meg kis lépéseket. A benső lelki világunkat adjuk bele a munkába. És időnként rácsodálkozunk magunkra: én erre is képes vagyok? Igazából ez nem is munka, hanem szórakozás. Nem szokványos, az tény, de számunkra nagy öröm.

- Mit adott neked ez a három év? Valamiben más lettél-e ahhoz képest, mint amikor először beléptél a terembe?

- Ami a legnagyobb változás, hogy sokkal magabiztosabb lettem. A másik, amit nagyon szeretek, hogy a csapatunk olyan, mint egy nagy család: mindenki mindenkiért. Minden héten azt várom, hogy legyen már szerda, legyen próba.

- Gondolkozol azon, hogy a színészi pályát választod? Vagy miként építed be a későbbi életedbe az itt tanultakat?

- Nagyon-nagyon szívesen foglalkoznék ezzel, és lennék profi színész, de nekem a színészet nem tetszik – az életritmus, az esti játék, a fordított létezés.

- Helyette milyen pályára készülsz?

- Börtönpszichológus szeretnék lenni. És ott egyértelműen tudom is használni az itt tanultakat.

- A mindennapi élet milyen területein tudod hasznosítani?

- Elsősorban a kreativitásban. De az is meglepő változás az életemben, hogy nagyon sokan odajönnek hozzám az osztályból, akikkel egyébként nem nagyon szoktam beszélgetni. Volt már olyan, hogy valaki elsírta magát, megölelt, és elpanaszolta valami nagy baját. Nagyon jó érzés, hogy ilyen bizalommal vannak irántam. Az osztálytársaim azt mondják, úgy érzik, hogy nagyon megértő lettem, ezért történik egyre gyakrabban, hogy kiöntik nekem a lelküket. Ez a pszichológusi pályával kapcsolatosan is nagyon biztató visszajelzés számomra.

- Volt-e olyasmi, ami nehézséget okozott?

- Maga az első lépés, hogy egyáltalán elmenjek az első alkalomra. Barátnőim már jártak színjátszóba, ők győzködtek, hogy muszáj elmennem, legalább csak nézzem meg. Nagyon nehezen tettem meg ezt az első lépést. Ha most belegondolok, hogy mi történt volna, ha nem megyek el végül... Nagyon örülök, hogy így alakult, ha a kezdet nehéz is volt.

- Ezek szerint nem rögtön az első pillanattól volt egyértelmű, hogy miről is szól ez az egész.

- Idő kellett hozzá, hogy beleszokjak. Fontos volt, hogy megismerjem a többieket, ahhoz, hogy meg tudjak nyílni és ne féljek attól, hogyan reagálnak majd.

- Megnyílni a legnehezebb?

- Igen. Nekem nem volt könnyű. Azóta sok diákkal beszélek erről az élményről, és némiképp győzködöm is őket, hogy jöjjenek el megnézni. Azt válaszolják, hogy érdekelné őket a színjátszás, de úgysem menne, nincs ilyen képességük stb. Tartanak az elvárásoktól, a teljesítménykényszertől. Holott egyáltalán nem ilyen. Éppen ez a lényege.

Váradi Panna (17)

három éve színjátszó,
a Kada Elek Szakközépiskola diákja

A színjátszás arra is megtanít minket, hogy az önismeret olyan belső munka, aminek sosem érünk a végére, soha nem ismerjük meg magunkat teljesen. Nagyon vicces, amikor megjönnek az új színjátszók, és Gábor önismereti kérdéseket tesz fel. Olyankor igen és nem oldalra kell állnunk, az egyes válaszainktól függően. Arra a kérdésre, hogy „ismered-e magad?”, az újak bőszten az igen oldalra állnak, ők mindent tudnak magukról. Akkor még. Az ember éppen ezeknek a dolgoknak a segítségével észleli, hogy az életben minden egyes új szituáció ugyanezt mutatja meg: nem pontosan ismerem magam, nem mindig tudom, mit lépek egy-egy új helyzetben. Ezek nagyon tanulságos dolgok.

Káva Kulturális Műhely

Ahol a szereplő noszogat,
heccel, játszik

Szöveg: Babarczy Veronika | Fotó: Oláh Gergely Máté

Kimozdít, provokál a véleményformálásra, ráébreszt a személyes felelősségre, arra, hogy a körülöttünk levő világ alakítható.

A színház sokrétűségében arra is alkalmas, hogy egészen meglepő, játékos és szokatlan eszközeivel a nevelés szolgálatába szegődjön.

Takács Gáborral, a Káva Műhely szakmai vezetőjével beszélgettünk.

> – Ha módszertanilag el kellene helyezni magatokat, akkor hogyan definiálnád a tevékenységeket?

– A színházi nevelés kifejezés mára gyűjtőfogalommá vált, amelybe több műfaj is beletartozik. Mi egy angol-szász módszerrel dolgozunk, a neve: TIE (Theatre in Education). Amikor a '90-es években elindult a Kerekasztal csoport Gödöllőn, akkor ennek a kifejezésnek az volt a magyar fordítása, hogy színház a nevelésben. A kétezres évek elejétől aztán, amikor sokan sokféleképpen kezdtek el művészeti neveléssel foglalkozni, elindult egy műfaji szélesedés és sokszínűség. Mára a színházi nevelés gyűjtőfogalom, amely számos műfajt fog össze. Ebből már csak egy a sok közül a TIE.

– Melyek a TIE sajátosságai?

– Egyszerre egy osztállyal dolgozunk, ami általában 2-3 órás programot jelent. Mindig valamilyen emberi (erkölcsi, társadalmi) probléma áll a középpontban, amit feldolgozunk. Az egyes darabok szűk életkori határokon belül készülnek a diákok számára – nagyjából két évfolyamonként egy darab, így például a harmadik osztályos már nem azt nézi, amit az elsős és másodikos, hisz nem ugyanaz foglalkoztatja, nem ugyanazt érti meg a világból a hét-, mint a tízéves.

– Egy adott évad témáit milyen módon választjátok ki?

– Hasonlóan működünk, mint egy nagyszínház, ahol akár tematikus koncepciója lehet egy évadnak. Azon is múlik a választás, hogy a nálunk dolgozó színész-dramatanárok mennyire problémaérzékenyek, ki tudják-e szűrni, melyek az izgalmas témák, vagy éppen, amiket tabuként kezelnek, amelyekről beszélni kell. Egy belső metódus, mondjuk úgy: érési folyamat során ezeket átbeszéljük, megvitatjuk. És kiderül, hogy belelátunk-e az egyes javasolt kérdésfelvetésekbe annyit, hogy akár előadássá formáljuk.

– Van arra példa, hogy egy konkrét esemény, impulzus indított útjára darabot?

– Tavaly készült *Az emlékezés drámái* címmel egy projektünk, amely négy előadásból áll, amelyek a magyar történelem elmúlt száz évének valamilyen traumatikus eseményéhez kapcsolódnak – Trianon, holokauszt, ügynök-ügyek, végül a néhány évvel ezelőtti cigányok elleni gyilkosságsorozat. A célunk nem az volt, hogy történelemórát tartsunk színházi eszközökkel. Azt érzékeljük, hogy a traumák, amelyeket ezek a történelmi események okoztak, itt élnek velünk. Ezekről pedig bizonyosan van véleménye a középiskolásoknak. Az a kérdés: miként viszonyulnak ezekhez? Minket az érdekel, hogyan csapódnak le, ülednek le mindezek a fiatalokban.

– A teljes palettát tekintve melyek a legsikeresebb témák, illetve előadások?

– Bár nagyjából egyenlően oszlik meg az érdeklődés, mégiscsak vannak sikerprogramjaink, amelyekre nagyobb az érdeklődés. Az egyik a *Bábok* című előadásunk, amelyet *Büchner Leonce és Léna* című darabja nyomán készítettünk, és négy éve játsszuk. A szabadság és a társadalmi elvárások témája köré épül, és olyan kérdéseket vet föl, hogy mennyire kötnek meg minket a társadalmi elvárások, mennyire vagyunk szabadok, amely a tizenöt-tizenhat éves korosztálynak köztudottan kőkemény létkérdés. Ez a darab nagyon betalált. Tulajdonképpen az öltözködésen keresztül velük együtt szép lassan sokkal mélyebb és fontosabb kérdésekig jutunk el.

– Mennyire igénylik a fiatalok ezt a fajta feldolgozást? Valódi az érdeklődésük, vagy csak afféle iskolai kötelességről van szó, ami esetleg ott, helyben nagyot fordul?

– Nagyjából így történik, ahogyan most elmondtad. Annyira sokfélék vagyunk – az iskolák, az osztályok, a gyerekek is –, és az elmúlt 17 év alatt megszámlálhatat-

lan reakcióval találkoztunk. Természetesen előfordul, hogy a diákokat „odacipelik”, és legfeljebb az vonzó számukra, hogy addig sem kell a suliban lenniük. De amint rájönnek, hogy itt nemcsak csendben ülni kell, hanem részt venni majd az előadásban, borzolja a kedélyeket. Egy osztályt két dolog tesz próbára. Az egyik a darab témája, ettől vagy megijednek, vagy lelkesíti őket. A másik: a színházi forma. Esetünkben ez kimozdít abból a kényelmi állapotból, amelyre mindnyájan szocializálva vagyunk: azaz, hogy bemegyünk a színházba, ülünk a sötétben, jó messze, lent a nézőtéren, a végén felkapcsolják a villanyt, tapsolunk, hazamegyünk. Nálunk radikálisan más helyzetbe kerülnek: egy kamaraszínházi térbe, ahol egy méterre vannak a színésztől, aki pillanatról pillanatra megszólítja, sőt, játékba is akarja vinni őket, hogy azon keresztül mondják el, mit gondolnak. Azok az osztályok, akik megszokták, hogy megkérdezik a véleményüket és partneri viszonyban vannak a felnőttekkel, nagyon élvezik ezt a helyzetet, és szárnyalnak benne. Erre sajnos kevés példa van. A legtöbb esetben a gyerekek nem arra szocializálódtak, hogy elmondják a véleményüket, hogy egy problémát több szempontból megvizsgáljanak, sőt, még arra sem, hogy problémákkal foglalkozzanak. Nyilván sokkal érdekesebbek azok az osztályok, akik magukhoz képest lépnek nagyot mindebben.

- Ez ott helyben érzékelhető?

- A gesztusok, a jelenlét, a figyelem, minden árulkodó. Ha kiállok az osztály elé, és felteszek kérdéseket, már a hallgatásukból tudom, hogy az milyen hallgatás: be vannak ijedve, még nem nyertem meg a bizalmukat, direkt nem akarnak mondani nekem semmit, avagy fogalmuk sincs arról, mit kéne felelniük. Ennyi év rutinnal az ember a rezdülésekből meg tudja mondani, milyen az adott közönség. Éppen az a spontaneitás a legizgalmasabb a műfajban, hogy mindez beépül az előadásba. A siker mindig az induláshoz képest értelmezendő. Van olyan osztály, akik azzal az élménnyel mennek el, hogy közülük három ember fel tudta vállalni a véleményét.

- Egy passzívabb közönséget miként lehet belevinni a játékba?

- A legnagyobb eszközünk: maga a színház. Az esetek többségében nagyon megkönnyíti a kommunikációt,

hogy mi a színpadról fiktív figuraként szólítjuk meg, provokáljuk, kérdezzük őket. Nyilván nem szólhatunk ki civilként, hogy „Gyerekek, legyetek már kicsit aktívabbak!”. Ehelyett az a lehetőségünk, hogy a szerepből segítjük őket – a szereplő noszogat, heccel, játszik.

- Nem feszélyezi a diákokat a tanár jelenléte?

- Mi kifejezetten szeretjük, ha jelen vannak a pedagógusok, hiszen egészen más helyzetben láthatják a diákokat, mint a megszokott, és számukra is nagyon tanulságosak az átélt élmények.

- Kaptok visszajelzéseket?

- Hogyne. Az élménybeszámolók nagyon megerősítenek minket. De ennél tovább megyünk. Nem egyszerűen csak kérdezzük a gyerekeket és a tanáraikat, mit gondolnak minderről, hanem hét éve együtt dolgozunk fiatal társadalomtudósokkal, akik segítenek mindazt felmérni és elemezni, hogy mi történik a gyerekekkel az előadáson, mi történik utána, miből fakadnak a válaszok, és változik-e bármi, miután visszamennek a saját közegükbe. Van egy módszertani sorozatunk – *Színház és pedagógia* címmel –, ahol ezek a nagyon tanulságos kutatáselemzések megtalálhatók.

- Visszatekintve érzékelhetőek változások, hogy a színház ilyen módon nevelési eszköz?

- Érzékelhető egy eltolódás a társadalmi témák felé, minket ezek a kérdések érdekelnek, ezekhez tudunk és kívánunk hozzászólni. Számunkra ettől élő egy színházi műfaj. Abban tud a színház segíteni, hogy mindinkább megismerjük magunkat és a világot, amiben élünk. A gyerekek az előadásaink során véleményt formálhatnak, fórumot kapnak, ahol bátran, kötöttségek nélkül vitatkozhatnak. És ez nem egyenlő a rendszétesésével, inkább abban segít, hogy felelősen gondolkodjanak, hisz senki nem fogja helyettük megoldani a problémákat. Innentől kezdve esetleg tudatosabban foglalkoznak majd azzal, mennyi felelősségük van maguk, az osztályuk, az iskolájuk, a kerületük, a városuk, a lakótömbjük iránt. Mintha nekünk az is dolgunk lenne, hogy jobb emberekké, felelős felnőttekké váljanak. Az ehhez vezető út megtalálásában, azt gondolom, tudunk is valamit segíteni.

Káva Kulturális Műhely

Darabjaik – amelyek a kisiskolás kortól kezdve középiskoláig szólnak az oktatásban részt vevő diákságnak, precíz korosztályos bontásban – felvetik a fiatal generációk számára az önálló gondolkodás, a kérdésfelvetés lehetőségét. Előadásaik alkalmával egy-egy osztályt tudnak vendégül látni, tanítási időben. Az előadások téritésmentesek. Az idei évadban tizenkét előadás van a repertoáron.

A Káva Kulturális Műhely 1996 óta működik, non-profit szervezetként. A közös munka 1994-ben kezdődött, az öt alapító addig a Kerekasztal Színháznevelési Központban, Gödöllőn dolgozott, amely 1991-től kezdte meg működését, az ország első színházi neveléssel foglalkozó intézményeként. Jelenleg a MU Színházban működnek.

A Káva Műhelyben jelenleg tízen dolgoznak. Ami közös bennük: a pedagógiai, illetve különböző független színházi társulatokban szerzett tapasztalatok. Szakmai vezetőjük: Takács Gábor.

A közösség élményét nyújtjuk egymásnak

Interjú **Kovácsné Lapu Máriával**

Szöveg: **Maczák Ibolya** | Fotó: Maczák Ibolya, Illés Csaba

Harminchét éve lett az inárcsi általános iskola magyar-történelem szakos tanára. Huszonöt éve foglalkozik gyermekszínpájtással és drámapedagógiával a Pest megyei településen. Eddig kilencvenhárom színdarabot és számtalan ünnepi műsort rendezett. A **Kovácsné Lapu Máriával** folytatott beszélgetés során arra kerestem a választ, hogyan, miként lett ő az ország egyik legismertebb gyermekszínpájtás-rendezője.

> – Miért lettél tanár?

– Nehéz megfogalmazni. Főleg azért, mert fel sem merült bennem az, hogy más pályát is választhatnék. Úgy emlékszem, az általános iskola végére már komoly elhatározással érettem bennem, hogy magyartanár leszek, bár a szüleim kérésére kereskedelmi szakközépiskolában tanultam tovább. Érettségi után a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola magyar-történelem szakára kerültem. Ekkoriban már tudatosan is elgondolkodtam azon, hogy miért is lenne jó tanítani: szerettem a szakjaimat, és úgy éreztem, hogy ezek szépségét át is tudom adni a gyerekeknek. Először tehát ösztönösen terelődtem a tanári pályára – mondhatni, a hivatás választott engem –, s az érdeklődés később tudatos elhatározássá érett bennem.

– Beigazolódtak az elképzeléseid? Valóban jó tanítani?

– Nagyon jó. Az olykor felmerülő nehézségek ellenére sem volt soha olyan érzésem, hogy pályát tévesztettem, máig nagyon szeretek gyerekek között lenni, s számtalan siker ért a pályán eltöltött harminchét év alatt. Nem látványos dolgokra gondolok: sikerként éltem meg, ha egy-egy nehezebb anyagrészt megértettek a gyengébb tanulók is, vagy éppen jó volt rácsodálkozni arra, milyen értelmesen fogalmaz egy-egy tanítványom. És ami talán a legfőbb: ma már csak ezekre emlékszem. A negatív élmények teljes mértékben kihullottak az emlékezetemből, és csak az maradt meg, ami jó és szép a pályámon. Többször beszélünk a szintén magyar-történelem szakos férjemmel arról, hogy mi sohasem öregsünk meg igazán, hiszen fiatalok között vagyunk nap mint nap: muszáj ismerni a világukat és ez fiatalon tart bennünket is.

– Kiket tartasz mestereidnek?

– Említhetném általános iskolai magyartanáromat, *Majer Ferencné*t, aki a Pest megyei Zsámbokon szeretette meg velem a tanári pályát. Kecskeméti középiskolás éveim alatt a Berkes Ferenc Kollégium irodalmi színpadának vezetői, azaz *Varga Mihály*, aki később a *Forrás* című folyóirat alapító-főszerkesztője lett, és *Buda Ferenc*, a ma már Kossuth-díjas költő voltak rám hatással. De emléthetném áruismeret-tanáromat, *Szabó Adorjánt* is, akitől nemcsak szaktárgyát, hanem műveltséget, tartást is lehetett tanulni. Fontos volt a kecskeméti közeg: a Katona József Színház akkori igazgatója, *Udvaros Béla* által szervezett, közművelődési célokat szolgáló drámaestek gyakori látogatója voltam, s természetes volt számomra a városi hangversenyek látogatása is. Úgy érzem, mesterem volt minden olyan tanár vagy barát, aki ilyen élményekhez segített. Főiskolás éveimben a Szegedi Egyetemi Színpad tagja voltam, amelynek a későbbi rendező, *Paál István* volt a művészeti vezetője. Büszke vagyok rá, hogy a közelében lehettem, hogy szerepelhettem az általa létrehozott produkciókban. Főiskolai tanáraink közül a történész *Nagy Józsefre* emlékszem szívesen. Mesterem volt *Máté Lajos* rendező is, aki egy tanfolyam keretében osztotta meg velem szakmai tapasztalatait. Voltak olyan kollégáim, elsősorban *Borsos Ernő* és felesége, akitől tanítani tanultam.

– Pályád alakulásában döntő szerepet játszott a Szegedi Egyetemi Színpad nemzetközi szinten is elismert darabja, a *Petőfi napja (Petőfi-rock)*.

– 1973-ban még nem sejtettem, hogy életem egyik fordulópontja lesz, hogy szerepelhetek a Paál István rendezte produkcióban, melyet a Petőfi-évfordulóhoz kapcsolódó *Szóljatok szép szavak* fesztiválon mutat-

tunk be. Az előadás nagy sikert aratott, bemutatását máig színháztörténeti eseményként tartják számon. Nekünk, szereplőknek azért volt meghatározó élmény, mert ott és akkor tanultuk meg, hogy a magunk szelíd módján formálhatjuk, alakíthatjuk azt a világot, amelyben élünk. Megtapasztalhattuk azt is, hogy milyen az, amikor a játékos és a nézők valódi közösséggé válnak egy-egy előadás végén. Mindkét felismerés meghatározó erejű volt tanári és színjátszó-rendezői pályámon. A Szegedi Egyetemi Színpadon tapasztaltam meg egy számomra újfajta közösségi élményt is, hiszen a „társulat” tagjai a barátaim voltak, jó volt velük lenni. Szélesedett a látókörünk, hiszen sok helyen léptünk fel, Magyarországon és külföldön egyaránt, rengeteg embert és helyzetet megismerve. A főiskolai évek fontos élményei voltak azok a dokumentumjátékok is, amelyek létrehozásában szintén részt vállaltam, s amelyeket későbbi férjem, Kovács Géza állított színpadra.

- A főiskola elvégzése után férjeddal 1976-ban a Pest megyei Inárcsra költöztetek, és a helyi általános iskola felső tagozatosait kezdtétek tanítani. Munka mellett végeztétek el az Eötvös Loránd Tudományegyetem történelem szakát – mindketten kitüntetésel. Részben ennek köszönhetően számos állásajánlatot kaptatok, mégis maradtatok Inárcson. Miért?

- Tudatos döntés volt. Nem akartunk elmenni Inárcsról, nem akartunk középiskolai tanárok vagy muzeológusok lenni, mert jól éreztük magunkat a faluban, elsősorban két okból. Egyrészt olyan tantestületben dolgoztunk, melynek tagjai egységesen gondolkodtak a gyerekekről: fontos alapelv volt, hogy sok mindent meg kell tenni értük a tanórán kívül is, és kötelességünk támogatni őket abban, hogy sokféle tevékenységet próbáljanak ki a sporttól a versmondáson át a néptáncig. Természetes volt, hogy a tanárok drukkolnak a hétvégi meccseken az iskolai kézilabdacsapatnak, és az is, hogy a tanítványainkat nemcsak felkészítettük, hanem el is kísértük a versmondó versenyekre. A másik ok, amiért Inárcson maradtunk, az volt, hogy láthattuk munkánk gyümölcsét is: tapasztalhattuk, hogy vannak tanítványaink, akik családjukból elsőként nyernek felvételt főiskolára vagy egyetemre. Úgy éreztük, hogy a középiskolában tanító kollégák munkája mellett ez a mi sikerünk is.

- Annál is inkább, hiszen több tanítványod a középiskolából, sőt a főiskoláról-egyetemről is visszajárt a színjátszócsoporthoz, versmondó próbáidra. Egy szakmai adattárban így fogalmaztad meg az e tevékenységekhez kapcsolódó hitvallásodat: „Keleti István szavaival egyetértve vallom: a színház csak ürügy.” Mire ürügy a színház meglátásod szerint?

- Arra, hogy együtt legyünk. A kamaszkorú gyerekeknek különösen sokat jelent, hogy közösséget találjanak maguknak egy-egy csoportos tevékenység „leple alatt”. Az a tapasztalatom, hogy a kapcsolódó élmények a gyerekek későbbi életére is hatással vannak, hiszen védelmet, biztonságot jelentenek: annak tudatát, hogy a világ egy piciny szegletében nincsenek egyedül, hiszen közös célért dolgozó társaik vannak. Egy-egy csoportom közösségéből magam is sokat meríték: nemcsak tanári tapasztalatot, hanem emberi erőt is.

Fotó: Illés Csaba

- Elismert, sokszor díjazott színjátszó-rendező vagy, az immáron huszonhatodik évébe lépett inárcsi színjátszómozgalom alapítója. Hogyan indult ez a munka?

- Amikor Inárcson tanítani kezdtünk, magától értetődő lett volna, hogy korábbi tapasztalataink alapján színjátszócsoporthoz hozunk létre férjemmel. Óvatosan intett azonban az a tény, hogy magam sohasem voltam gyermekszínjátszó, s a hagyományos értelemben vett gyermekszínjátszás nem is vonzott. Az ilyen típusú produkciók ugyanis akkoriban egy-egy osztály alkalmi színelőadásai voltak. Ezek rendelkeztek ugyan pedagógiai értékkel, de hatásuk nem volt összehasonlítható az én egyetemi színjátszás során tapasztalt élményeimmel. Úgy éreztem, hogy én annál kevesebbet nem akarok adni a gyerekeknek. S mivel nem volt tapasztalatom abban, hogy az én egyetemi színjátszó tapasztalataimat hogyan lehetne általános iskolában adaptálni, először versmondók felkészítésével kezdtem foglalkozni. E munkának azonban sajátos hátrányai voltak: egy bizonyos időszakban igen sok és rendkívül tehetséges versmondó volt, akik a különböző versenyeken egymás ellen indultak. Így aztán egy-egy megmérettetés felemás érzéseket keltett bennünk, hiszen az „inárcsi csapat” belül is mindig voltak „győztesek” és „vesztesek”. Akkor fogalmazódott meg bennünk férjemmel, hogy olyan produkciókat kell létrehoznunk, amelyekben közösen, vállalva vehetnek részt a gyerekek. Ezen elgondolásunk első eredménye egy átszerkesztett március 15-i ünnepség anyaga, egy tematikus versműsor volt. Ezzel és a későbbiekben egy másik, hasonló összeállítással mérettettük meg csoportun-

Fotó: Illés Csaba

kat először színjátszófesztiválon. Eközben egy tanári továbbképzés keretében férjemmel láthattuk Kaposi László drámapedagógiai bemutatóját, és azonnal tudtuk, hogy ez az, amit kerestünk: a módszer, amivel dolgozni szeretnénk, és amelynek segítségével szegedi élményeinket és tapasztalatainkat gyermekszínjátszóknak is átadhatjuk. A látottakat forradalmian újnak találtuk: Kaposi csoportjának gyerekei felszabadultak és görcstelenek voltak a színpadon, s ezt a korábbi, osztályműsorokban nem tapasztaltuk. Úgy tűnt, hogy ez a színjátszás egészen más élményt ad a játékosoknak és a nézőknek is. Éreztük, ezen az úton kell elindulnunk. Ezt meg is tettük, huszonöt év tapasztalata mondatja velem: nem sikertelenül.

– Hogyan fogtál munkához?

– Az inárcsi iskola színjátszó szakkörét azon felső tagozatosokból szerveztem (később alsós csoportunk is volt), akik kedvet éreztek e tevékenység iránt. Úgy gondoltam, elsősorban akkor születhetnek őszinte és jó előadások, ha olyan témákat dolgozunk fel, amelyek közel állnak a játékosokhoz. Egyrészt azért, mert ebben tudják leginkább a saját személyiségüket adni, és ezáltal nagyobb élményt nyújtani a nézőknek, másrészt azért, mert a saját problémáikkal való foglalatosság ad a legtöbbet számukra is. Egy-egy próbafolyamat tehát nem úgy kezdődött, hogy darabot választottam, majd szerepet osztottam, s a szöveg tanulást követően beállítottam, megrendeztem az egyes jeleneteket. Sokkal fontosabb volt számomra, hogy először mélyebben megismerjem a gyerekeket, s ennek nyomán határozam el, hogy milyen – az adott „társulat” tagjaihoz illő – darabot vigyünk színre. A próbafolyamat elején igen sokat játszottunk drámapedagógiai játékoskönyvek ötletei nyomán. Ezek abban segítettek a gyerekeket, hogy ráhangolódjanak a közös munkára, megismerjék és megszokják társaikat, jobban megnyílnak egymás előtt és előttem is. Színpadi készségeiket és fantáziájukat improvizációs játékok segítették – szöveget csak a próbafolyamat legvégén használtunk. A személyesség fontosságát az is mutatja, hogy nem a külsőségek voltak számunkra lényegesek: a Micimackó Fülesében például érdekesebbnek tartottam az érzékeny, sértődékeny

karakter megformálását – amivel sok gyerekszínjátészó kedvvel azonosult –, ezért szükségtelen volt színpadi fülekkel valóban játékszamárrá változtatni a játékosot.

– Miről szóltak a darabjaitok?

– A darabválasztás során megpróbáltam megtalálni az irodalmi alkotásokban azokat a problémákat, amelyek játékosokat leginkább foglalkoztatták. A legfontosabb és legkedveltebb témák a felnővők különböző történetei voltak játékosimnál. *Fekete István Keléje*, *Felix Salten Bambija*, *Lázár Ervin Bab Bercije*, vagy éppen a *Karinthy Frigyes* műveiből összeállított *A világ legbutább cirkusza* című előadásunk is arról szólt, hogy milyen ráébredni a világ sokféleségére, és megbarátkozni vagy éppen megküzdeni azzal, ami körülveszi a fiatalot. Szívesen emlékszem vissza a Weöres Sándor, vagy Kiss Anna műveiből szerkesztett műsorokra is, amelyek nemcsak arra adtak lehetőséget, hogy egy-egy képet árnyaltabban bemutathassunk, hanem arra is, hogy sokfélesége révén megfelelő feladatot és arányos leterheltséget adjon minden játékosunknak. A drámapedagógia mélyebb megismerésével egyre bátrabban építettem a játékosok improvizációit a darab végleges, előadásra szánt változatába is. Eddigi pályafutásom során összesen kilencvenkét előadást rendeztem, s a nemzeti ünnepek műsorait is rendszerint én állítottam össze az iskolában, színjátszóim szereplésével.

– Változnak-e a gyerekek a színjátszás hatására?

– Egészen biztosan. Nem hiszem, hogy hatástalan maradna a kamaszkori problémák feldolgozása, az ehhez kapcsolódó, esetleges görcsök feloldása. Ezekről persze nehéz pontosan számot adni. Biztos és látványos eredmény azonban, hogy a játékosok között igazi, őszinte barátságok jönnek létre, annak ellenére, hogy jelenlegi csoportom tagjai például öt különböző iskolában tanulnak. Egymás igazi társai és segítői – nemcsak a próbákon és fellépéseken, hanem az élet egyéb területein is.

– Számos felnőtt színjátszó van Inárcson, akik segítségére és szakértelmedre támaszkodva, de önállóan dolgoznak. Hogyan jött létre az ő csoportjuk?

– A KB35 Társulat magja a világ legtermészetesebb módján szerveződött: azok a színjátszók alkotják, akiknek ez a közösségi forma annyira fontos volt, hogy nem hagyták abba az általános-, majd a középiskola, sőt, a felsőfokú tanulmányok befejeztével sem. Lassan emberöltőnyi idő óta töltik együtt szabadidejük legnagyobb részét, hiszen tízéves koruk óta van közös színjátszócsoporthoz. Hozzájuk csatlakoztak néha fiatalabb generációk tagjai közül is. A közösségi élményeken túl összeköti őket a közös gondolkodás, és közlendők színpadi kifejezésének igénye is.

– Mit jelent számodra az inárcsi színjátszás?

– A tanári pályához hasonlóan rengeteg örömet és élményt, sokszor erőt is a hétköznapi gondok elviseléséhez. Jelent emlékeket, beszélgetéseket, szakmai sikereket. A fiatalok közelségét – az örök fiatalság sajátos receptjét.

Otthont adó közösség

Szöveg: **Maczák Ibolya** | Fotó: Illés Csaba

Szivák-Tóth Viktor drámapedagógust, Kovácsné Lapu Mária tanítványát az inárcsi színjátszásról, az ottani műhelymunkáról kérdeztem.

– Mit válaszolsz, ha megkérdezik, mi a foglalkozásod?

– Drámatanárnak mondom magam. Alapfokú művészet-oktatási intézményekben vezetek csoportokat (egyszerre vagyok tanár,

rendező és olykor szabadidő-szervező), drámát tanítok egy középiskolában, három társulatban pedig színészként játszom, egyikben ráadásul rendezek is.

– Miként foglalkozol a művészeti iskolás csoportjaiddal?

– A harmadik-negyedik osztályos gyerekekkel játszunk: legfőbb célom, hogy megtanítsam őket arra, hogyan érezhetik jól magukat egy közösségben. Ötödikeim számukra fontos témák alapján történeteket és jeleneteket találnak ki, improvizálnak foglalkozásaimon. A hatodik-hetedik-nyolcadikosokból álló csoportom munkájában a problémafeldolgozás áll a középpontban: megpróbálunk színpadi előadást létrehozni az ötleteik alapján. Középkorúaimmal konkrét irodalmi anyag, *Agota Kristof A szörny* című művének színpadra állításával foglalkozunk.

– Miért lettél tanár?

– Otthon ebben nem kaptam iránymutatást, de éreztem, hogy emberekkel szeretnék foglalkozni. A bölcsészpálya iránt általános iskolai barátom, *Kovács Zoltán* és édesanyja, *Kovácsné Lapu Mária* keltette fel érdeklődésemet. Vegyipari szakközépiskolai kitérő után magyar-történelem szakra kerültem. Sokat tanultam itt, de a tudás átadása, a pedagógiai munka tekintetében meghatározóbbnak éreztem azt a hatást, ami a színjátszás révén Inárcson és a részben inárcsiak által szervezett színjátszótáborokban ért.

– Milyen volt ez a hatás?

– Úgy éreztem, a színjátszás révén jobban megismerhetem és alakíthatom magam. Fontos közösségi élmény is volt: ráébredtem, hogy nemcsak a családtagjaim és az osztálytársaim jelenthetnek közösséget, hanem más, hasonló érdeklődésű emberek is. A színjátszás nyitottá tett, és sok lehetőséget adott mások megismerésére is.

– Korai színjátszó éveidet a Kovácsné Lapu Mária által vezetett csoportban töltötted, máig a tanítványaiból alakult KB35 Társulat tagja vagy. Mi volt a legfontosabb dolog, amit a színjátszás révén tőle kaptál?

– Bizalmat és biztonságot. Mind a gyermekszínjátszás, mind a drámapedagógia (aminek eszköztárával először Mari ismertetett meg) megfelelő közeget feltételez, hiszen a foglalkozások során megnyílnak a résztvevők, s ez csak biztonságos, baráti légkörben képzelhető el. Amikor Mari vezetésével előadásokat hoztunk létre, a darabok a mi tapasztalataink, érzéseink és érdeklődésünk nyomán készültek. Érintettségünk miatt fokozott izgalommal léptünk közönség elé. Mari személyisége és pedagógiai tapasztalatai révén azonban mindig biztonságban érezhettük magunkat, sohasem voltak kellemetlen élményeink.

– Később együtt is rendeztetek. Milyen volt a közös munka?

– Nem okozott nehézséget. Összekovácsolt bennünket a közös érzés- és gondolatvilág, valamint Mari szerénysége is. Soha nem jelentett számára problémát, hogy játszóként is saját elgondolásaink, egyéni ötleteink vannak, amelyeket meg is szeretnénk valósítani az előadás során. A közös rendezés is természetesen alakult ki, hiszen Mari korábban is adott többünknek hasonló feladatokat.

– Mennyiben tanulható a drámapedagógusok, a színjátszó-rendezők szakmai tudása?

– Számos helyen tanítják, különféle képzések keretében, ugyanakkor valódi ismeretek csak hosszú évek megfigyelésével, tapasztalataival szerezhetőek. Erre azért van szükség, mert e terület igazi nagyjai, mint Mari is, nem saját magukat helyezik előtérbe, s ettől sokszor szinte észrevétlen a munkájuk.

– Mit jelent számodra az inárcsi színjátszás?

– Nagy szavakat fogok használni: az egyik legértelmesebb, legfontosabb dolog az életemben. Olyan tényező, ami értelmet ad a mindennapjaimnak. Sokszor úgy érzem, van egy több mint húsz főből álló családom. Nem zárt kommuna, hanem nyitott, befogadó, minden új iránt érzékeny közeg. Közösség, ami olykor egy hétre elegendő erőt, energiát ad, s ami otthont tud adni sokunk számára. Ebben az otthonban, ebben a családban Mari az édesanyánk.

Műértés és pedagógia

Tanítási háttéranyag színházi látogatásokhoz

Összeállította: **Moldoványi Tibor** | Fotó: Dohy Gábor, Gordon Eszter

Az Örkény Színház honlapjára az előadásokhoz kapcsolódó tanítási háttéranyagokat írt **Hudáky Rita** gimnáziumi magyartanár. Az egyedülálló kezdeményezésnek köszönhetően már négy mű – A vihar, a Peer Gynt, a Tóték és a Meggyeskert – feldolgozásához kapnak ötleteket és óravázlatokat a pedagógusok.

> Hudáky Rita:

„Töreksem megtalálni az egyensúlyt az irodalomóra és a színházértés között”

Fotó: Dohy Gábor

– Miért kereste meg az Örkény Színházat ötletével, hogy az előadásokhoz kapcsolódó háttéranyagot és óravázlatot készít a színház honlapjára?

– Az elmúlt években sok színházlátogatást szerveztem osztályoknak. A közönségszervezők értesítettek az új előadásokról, én pedig a kritikákat böngésztem, hogy eldöntsem, elmennék-e egy csoporttal megnézni a darabot. Jó lenne előre megnézni az előadásokat, de azért erre alapvetően nincs idő, és az iskola sem finanszírozza. Tavaly nyáron felkérést kaptam, hogy tananyagot készítsek az Aegon-díjas kortárs művek egyikéről, Rakovszky Zsuzsa *Visszaút az időben* című kötetéről.

Ez a munka hozta az ötletet, mert rájöttem, hogy egy-egy hasonló anyag segítene a színházi előadásokkal kapcsolatban is. Az Örkény Színház nagyon sokat tesz azért, hogy együttműködjön az iskolákkal, így Mácsai Pál igazgatót kerestem meg először.

– Hogyan fogadta kezdeményezését?

– Nyitottan és lelkesen. *Mácsai Pál* a tanári tájékoztatón elmondta: a színházaknak nem szabad elhanyagolniuk a felnövekvő generációkat, hiszen belőlük lesz a jövő közönsége. Aki nem tapasztalja meg a színház varázsát, aki nem válik érzékennyé, fogékonyá a színházi nyelv befogadására, az talán soha nem lesz kíváncsi erre a művészetre.

– Miért különleges feladat a tanárnak az előadásra való felkészülés?

– Természetesen el lehet menni az előadásra készüléssel is, és rábízhatjuk magunkat a spontán élményre. Ez gyakran működik. De a magyartanárok jól tudják, hogy a remekművekkel szemben is milyen erős elutasítás nyilvánulhat meg, ha a diák felkészületlen a mű élvezetére, ha nem alakultak ki azok az értési-értelmezési készségei, amelyek valódi élménnyé teszik számára a művel való találkozást. A felkészítés és a feldolgozás hihetetlen sokat segíthet abban, hogy ez a találkozás ne valljon kudarcot.

– Szétválík-e a pedagógusi feladat, ha osztályfőnként vagy magyartanárként készül az előadásra?

– Valamelyest természetesen igen. A magyartanár valószínűleg megpróbálja az irodalom tantárgyi tanmenetébe is beépíteni az előadás feldolgozását, akkor is, ha nem egy úgynevezett kötelező művet néznek meg a színházban. Az osztályfőnöki óra kérdésselvetései jobban hasonlítanak azokhoz a mindannyiunk által folytatott magánemberi beszélgetésekhez, amelyek spontán követnek egy művészeti élményt. Mivel az iskolai óra keretei mégis eltérnek a magánemberi beszélgetésektől, a háttéranyagokba megpróbálok olyan feladatokat is beépíteni, amelyeket egy nem magyartanár osztályfőnök is nyugodtan felhasználhat.

- Az előadások tanmenetbe illesztésére hetedik-től tizenkettedik osztályig több javaslata is van. Milyen saját tapasztalatokra épített?

- A középiskolás korosztályban nagyon gyors érési folyamatok zajlanak. Vannak művek, előadások, amelyek tágabb korösszetételű közönség számára is élvezhetőek – ezeknél a feldolgozóskor válik szét, hogy az előadás milyen rétegeit beszélhetjük meg az adott csoportban. Más előadásokhoz viszont kell bizonyos érettség, műveltség. Lehet, hogy az előadás remek 17 éveseknek, de a 15 évesek nem fogják értékelni. Nagy a tanár felelőssége, hogy jól válasszon.

- Nemcsak a mű hagyományos értelmezéséhez ad szempontokat, hanem az Örkény Színház előadásának hangsúlyairól is szól. Miért?

- Egy műalkotással való találkozás mindig konkrét élmény, amely csakis egyediségében értelmezhető. A színházi előadás nem arra való, hogy illusztrálja a megírt drámát, és nem azért nézzük meg, hogy ne kelljen elolvasni a kötelező olvasmányt. A dráma természetes létmódja az előadás, tehát a színház a legtermészetesebb közeg, amelyben találkozhatunk vele. Ha egy iskolai „kötelezőt” látunk jó előadásban, akkor érvényes értelmezését is kapjuk a leírt szövegnek, tehát megkönnyíti irodalomórai munkánkat. Ezzel együtt nem mindig könnyű összeegyeztetni a magyaróra szempontjait a színházéval. Szeretnék a magyartanárok számára olyan felhasználható feladatokat előkészíteni, amelyekkel „haladhatnak a tananyagban”, fejleszthetik

a készségeket, tehát nyugodt lehet a lelkiismeretük, hogy nem növelik a magyarnál úgyis állandóan feszítő lemaradást. Másfelől viszont, ha túl „irodalomórás” lesz az anyag, akkor a színháznál kérdezik meg – joggal –, hogy hogyan is lesz ebből színházértés. Arra törekszem, hogy megtaláljam az egyensúlyt.

- A ráhangoló és a feldolgozó óra javaslataiban számtalan kérdést, lehetséges megoldásokat, megközelítési módot írt le. Miért törekedett ilyen részletes útmutatásra?

- Nagyon káros és zavaró, ha a tanárra úgy tekintenek, mint akinek a fejében minden, a tárgyával kapcsolatos kérdésre ott van a kész válasz. Különösen káros, ha azt hiszik, hogy lehet improvizálni egy jó iskolai órát. Persze előfordulhat sikeres rögtönzés, de egy jó óra előkészítése sok időt és munkát igényel. A jelenlegi tanári leterheltséget akkor lehet túlélni, ha már vannak az előző évekről jól bevált óratervek, és a másnapi órák közül csak egyet vagy kettőt kell alapvetően újratervezni. A műelemzés elkészítése rendkívül időigényes munka, a mű többszöri megnézését és az előadás által használt szöveg elolvasását igényli. A színházi előadások valódi és szerves beépítése az iskolai tanítási kultúrába úgy történhet meg, ha a tanárok olyan alapos segítséget kapnak, amely biztosítja a szükséges többlettudást számukra, hogy ne kelljen feltétlenül szakirodalom után nyomozniuk. A tanárok szerencsére nagyon kreatívak, és a megoldási javaslatokat szabadon kezelik, elvesznek belőlük és hozzátesznek, hiszen mindig az adott – általuk ismert – csoportban kell segíteniük, hogy a diákok felismerései, gondolatai megszülessenek. ▶

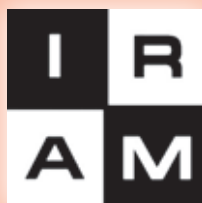
IRAM az Örkényben

A színház mélyebb megismerését, a „nézni tudás” fejlesztését, az alkotó képzelet serkentését tűzte ki célul az Örkény Színház fiataloknak létrehozott műhelye. Tavaly óta több mint ezeröttszázan vettek részt az **Ifjúsági Részleg és Alkotóműhely (IRAM)** foglalkozásain. Működésük fókuszában a színház áll. Szeretnék elérni, hogy a fiatalok művészi módon kérdezzenek, a válaszkereséshez pedig történeteket és felismeréseket kapnak.

Az IRAM programjai – amelyekre egyénileg és csoportosan is lehet jelentkezni a színház honlapján – tartalmilag az előadásokhoz kapcsolódnak, ám a személyes érintettségre koncentrálnak. Maradandót kap, aki részt vesz a foglalkozásokon: a világra való fogékonyságot, érzékenységet a színház iránt, jártasságot a kommunikációban, aktív részvételre való hajlamot az életben.

A Műhely célja, hogy erősítse a kreativitást, az önálló gondolkodást, a véleményformálást, és ösztönözzön az alkotó munkára. Ezt érik el az előadásokat megelőző játékokkal és beszélgetésekkel. Ezen az úton válnak nyitottá a diákok a színházi élményre. Gazdagodik fantáziájuk, élnek az asszociációs lehetőségekkel. Így ismerik fel a színház társadalmi jelentőségét, és azt, hogy

saját életük történései művészileg értelmezhetőek, a színházban az ő történeteik tükröződnek. Foglalkoznak az előadások látványvilágával és a színészi játékkal is. Nyomon követik az előadásokhoz kapcsolódó alkotó folyamatokat, a különböző művészeti ágak munkáját, művelőinek döntéseit. Mindeközben bepillantást nyernek a színház működésébe, mindennapjaiba.

Az IRAM foglalkozásainak választható témái **Arthur Miller Pillantás a hídról, Shakespeare A vihar, Friedrich Dürrenmatt János Király** című előadásokhoz kapcsolódnak. Választható téma még egy általános áttekintés, amely a többi között arra keresi a választ, hogy miként működik a színház; mit kell tudnia annak, aki színpadra lép; lehet-e koncentrációt vagy ritmusérzéklet tanulni.

Az Ifjúsági Részleg és Alkotóműhely keretein belül működik a **KAPTÁR**, amely több csoportban teremt lehetőséget a fiataloknak szövegírásra, színjátszásra, valós és elképzelt történetek feldolgozására, interjúkra, színházi anyaggyűjtésre, elemzésre és kísérletezésre. A KAPTÁR-tagok az alkotómunka mellett figyelemmel kísérik a színház életét, beszélgetéseken és próbálásokon vesznek részt.

> Csuja Imre:

„A színház megismételhetetlen élményt ad: okulást, nevetést, szórakozást, katarzist”

„Ha tudom, hogy fiatalok néznek, akkor összébb kapom magam. Ez akkor is igaz, ha minden este ugyanúgy akarok teljesíteni. A fiatalok előtt van egy kis drukk az emberben, hogy miként reagálnak. Persze az izgalmam nem hatalmasodik el fölöttem” – fogalmazott kérdésünkre *Csuja Imre*, az Örkeny Színház művésze, aki a többi között *A viharban*, a *Tótékban*, a *Peer Gyntben*, a *János királyban* játszik.

Mint elmondta, nem tesz különbséget abban, hogy kicsiknek, nagyoknak vagy felnőtteknek játszik. Ugyanazt a kihívást jelenti minden este: meg kell küzdeni a közönség elismeréséért.

„Ugyanakkor, ha előadás után leülünk egy közönségtalálkozóra, érezhető a különbség, ha a diákok úgymond felkészültek az előadásból, ami nagyon jó dolog. A felkészült néző számonkérőbb, hiszen vár valamit, aminek a teljesítését mérlegeli. Ha valamit nem ért vagy kétségei vannak, azt szóvá teszi. Ez azért is jó, mert olyankor a színész szembekerül a hibájával, és látja, min kell változtatnia. Az úgynevezett civil közönség nem mer olyan bátran kérdezni, mint a fiatalok.”

Arra a kérdésünkre, miért fontos, hogy színházba járjanak a gyerekek, Csuja Imre kifejtette, legalább olyan fontos a színházba járás, mint az olvasás. „Magam azért neveltem olvasóvá a gyerekeimet, mert ha az ember olvas, nézheti a saját filmjét. A színház a pillanat művészete. Ott a gyerekek egyszeri és megismételhetetlen élményt kapnak. Kialakul bennük az érzékenység, az

előadás hatással van az ízlésvilágukra, művészetszeretetükre. A jó díszlet felér egy képzőművészeti alkotással, és alakul zenei kultúrájuk is. A színházi élmény lényegéhez tartozik az ember ember általi ábrázolása, amit legteljesebben a színpad nyújt. Noha a film is ezt közvetíti, de az reprodukció. Az előadás magával ragadja a nézőt, amit érez a színész. Az előadás közben a színész azt csinál a nézővel, amit akar. Mosolyra fakaszt, áhítatos csöndet varázsol. A néző tudja, ez egy olyan este, amikor nyugodtan a színészre bízhatja magát, és szinte ugyanúgy meztelenre vetkőzik, mint a színpadon lévő. Létrejön a kapcsolat a színész és a néző között, bíznak egymásban. Csápjaim vannak a nézőtér felé, ahonnan minden rezdülést megérezek. Felfogom, hogy akarnak minket, szeretik, amit csinálunk. A sóhajból lehet érezni, hogy a nézőtér velem van vagy nincs. Ha létrejön ez a kapcsolat, akkor az egész előadásra rányomja bélyegét, elszáll a színpad és a nézők is”.

Csuja Imre szerint nagyon hasznos, ha egy tanárnak van energiája, és segít ennek a kapcsolatnak a létrejöttében. Így válik valóra a „nézőművészeti főiskola”.

„Igenis, meg kell tanulni nézőnek lenni. Nagy kincs, ha a tanár erre vállalkozik, rávezeti a fiatalokat, miért jó színházba járni, felkészíti őket, mit fognak látni. A ráhangolás kíváncsivá tesz, előkészíti a befogadásra. A látottak kielémezése felkelti az érdeklődést, hogy más drámához is hozzányúljanak. Így meg lehet szeretetni az egész drámairodalmat. A jövő közönsége közöttünk van. A kicsikhez elmegyünk mesét olvasni, a diákok eljönnek közösen az osztályukkal, majd néhány év múlva elhozzák a gyerekeiket. Úgy gondolom, színházra mindig lesz igény. Megismételhetetlen élményt ad: okulást, nevetést, szórakozást, katarzist.”

Csuja Imre és Törőcsik Franciska – Pillantás a hídról
(fotó: Gordon Eszter)

Részlet a **Peer Gynt** című előadáshoz készített **tanári segédletből**

Készítette: **Hudáky Rita**

FELKÉSZÜLÉS – RÁHANGOLÓ ÓRA

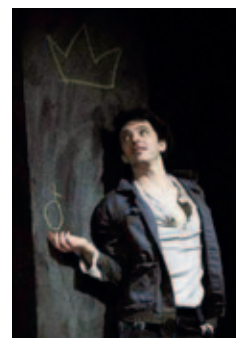
Feladat (kiscsoportos megbeszélésre):

Nézzétek meg a képet, és vitassátok meg a kérdéseket!

- Milyen vágyak fogalmazódnak meg a képen látható helyzetben?
- Hogyan viszonyulnak a vágyak a valósághoz?
- Jellemezzétek a fiút ruhái, testtartása, arckifejezése alapján!
Milyen jövőt jósolnátok neki?
- Mit tanácsolnátok neki? Hogyan kezdhet hozzá álmai megvalósításához?

Közös megbeszélés:

A diákok várhatóan sokféle gondolatot megfogalmaznak majd a képpel kapcsolatban. Reméljük, szóba kerül az adott **realitás és a nagyratörő vágyak** ellentéte mellett az is, hogy a láthatóan fiatal figura milyen oldott lazasággal viszonyul a kettősséghez, amely egyébként épp belőle ered. A saját **vágyak kordában tartása vagy mértéktelensége, illetve a képzelet szabadsága** kulcskérdés az élet „tervezhetőségét” tekintve. Ha a vágyak megvalósításával kapcsolatban szóba kerül az „**otthon maradni vagy elmenni a nagyvilágba**” kérdése, akkor elárulhatjuk, hogy részben éppen e két lehetőség szembeállítására épül majd az előadás első és második felvonása.

A SZÍNHÁZLÁTOGATÁS FELDOLGOZÁSA – REFLEKTÁLÓ ÓRA

Feladat (pármunka): Vitassátok meg a felvetett kérdéseket!

Készítsetek jegyzeteket a közös megbeszélésre!

Vegyétek számba, milyen nők játszanak fontos szerepet Peer Gynt életében! Értékeljétek ennek fényében a darab nőképét! Milyen jelentése lehet az úgynevezett szerepösszevonásoknak (azonos színészre osztott szerepeknek) a női figurák esetében?

PEER GYNT:

Nőtlen vagyok. Mert mi egy férfi rendeltetése?
Hogy mindig hű legyen önmagához,
ne érdekelje más, csak önmaga és a pénze.
De ez módjában áll-e kérnem én,
ha ott lóg rajta egy nő, mint málha a tevéen?

Gondolatok a közös megbeszéléshez:

Nőkép: Peer életében **az anya és Solvejg** a két legfontosabb nő. Ők ketten keretezik az életét, ők képviselik a Peer iránti feltétlen szeretetet. Az általuk képviselt értékek az egyedüliek, amelyek nem válnak ironia tárgyává. A velük **szembeállított nőitípus** (elsősorban Ingrid és alakmásai) veszélyt jelent a férfira, mert **szexualitása** gyengíti a férfi morálját, erejét – akkor is, ha a férfimorál az előbbi értékekkel ellentétben határozottan ironia tárgyá. A menyasszony (Ingrid) elcsábítása véletlen baleset, amely a troll-kalandban, majd a kunyhó idilljét megzavaró nő révén nyeri el méltó büntetését. Anitra ehhez képest egy röpke epizód szereplője.

A feminista kritika bizonyosan fogást találna ezen a **kétpólusú nőképen** (egyik oldalon az anya és a tiszta nő ideálja, másikon a romlottság). Az előadás finomítja is, de meg is őrzi a darab végének pátoszáát – amely a hagyományos felfogások szerint az anya és a tiszta hűséget megtestesítő nő alakjának összeolvadására épít –, amikor a piétaszerű képen Solvejg szinte a halál angyalaként öleli át az agonizáló Peer Gyntöt. [...]

Nagy kérdés, hogy mit lehet kezdeni ma a 19. század polgári prudériájából fakadó testidegenségével és romantikus hevületéből fakadó nőbálványozásával. Az előadás mindenestre nem akarja felülírni, sőt inkább kiélesíti, egyértelművé teszi az ibseni mű szemléletét, és így szembesít minket vele.

TÉMAJAVASLATOK

- Vessd össze *Az ember tragédiája* nőképét a *Peer Gynt*ével!
- Gyűjtsd össze és próbáld meg értelmezni a *Peer Gynt* bibliai utalásait!
- Vizsgáld meg a *Peer Gyntben* a repülés és a (különböző állatokon) lovaglás motívumát!
- Foglald össze az Örkény Színház előadásának díszleteiről szóló megfigyeléseidet! Próbáld meg értelmezni a díszletek szerepét az előadásban!
- Vizsgáld meg a szereplőcsoportot a színlap segítségével! Befolyásolja-e egy figuráról alkotott képünket, ha ugyanazt a színészt egy másik jelenetben más szerepben látjuk? Foglald állást: egymásra vetülnek-e, többletjelentést kapnak-e az alakok a szereplőcsoport miatt?

Drámapedagógia

Tantárgyakon átívelő csodaszer

Szöveg: Babarczy Veronika | Fotó: Oláh Gergely Máté

Novák János, a Kolibri Színház igazgatója húsz éve folyamatosan kísérleti terepen mozog: olyan alkotóműhelyt vezet, amely a művészetet, a közösségi élményt, a színház adta csodát sajátos módon állítja a nevelés szolgálatába.

> **- A Nemzeti alaptanterv (Nat) megalkotásakor ön erősen képviselte a mindennapi művészeti nevelés lehetőségét az iskolákban. Miben látja a jelentőségét?**

- Koordinátori szerepem volt, a különféle szakterületek - a zene, a képzőművészet, a néptánc, a mozgókép-kultúra, a drámapedagógia - neves képviselőinek a munkáját hangoltam össze, hogy abból egy közös eredmény születhessen. Igyekeztünk megtalálni azt a közös nevezőt, amit együtt lehet képviselni.

A művészeti nevelés fontosságában mélyen hiszek. Ugyan nem vagyok iskolában dolgozó pedagógus, de meggyőződésem, hogy a művészeti neveléssel megerősített kreativitás az ember kiteljesedésében, egészsé válásában segít. Nem elég csak az egyik agyféltekét fejleszteni, a másikkal is bánni kell tudni. Az aktív

művészeti tevékenység, az igazi művészi élmény hatása az élet minden területén kamatozik, nem beszélve arról, hogy a felzárkóztatásban, a közösségformálásban milyen egyedülállóan kitüntetett szerepe van, legyen az néptánc, hangszeren tanulás, drámajáték, kóruséneke vagy kézművesség, de legalább ilyen fontos, mással nem pótolható a katartikus élmény színházban, koncerten, moziban és a múzeumokban.

- Miképpen integrálhatók még jobban a művészeti foglalkozások az oktatásba?

- Az integráció több területen már megtörtént. Személyes tapasztalatom, hogy a gyerekszínházi megújulás sem elképzelhető olyan pedagógusok és szülők nélkül, akik ebben partnerek. Ma már elfogadják és igénylik,

hogya a kiskamaszoktól a felnőtt kor határáig korcsoportok szerint ajánljuk előadásainkat, melyekben valódi emberi gondoknak tekintjük a korosztályokra jellemző sajátos problémákat.

Nem az a feladatunk, hogy csak a jót, csak a szépet mutassuk meg. Ha segíteni akarunk a fiataloknak, nem söpörhetjük a szőnyeg alá valódi gondjaikat, éppen ellenkezőleg: ha elő merjük venni az igazán nehéz és fájdalmas kérdéseket, akkor kerülhetnek közelebb nézőink a megoldáshoz. A színház lehetőséget ad arra, hogy a személyes problémákat eltávolítsuk, úgy készítjük őket állásfoglalásra, hogy közben személyes szférájuk védve marad, nem magukról, hanem a színpadi műben ábrázolt konfliktusokról beszélnek az előadások után. Ez a védettség segíti őket saját élethelyzeteik felismerésében, megoldásában. – Ezért is jól integrálhatók előadásaink az iskolák nevelési programjába. Az előadások után kisebb csoportokkal tartott színházi nevelési programok, drámafoglalkozások segítséget nyújtanak a pedagógusoknak a darabok feldolgozásához. Akkreditált pedagógus-továbbképző programunkkal abban is segítjük őket, hogy a képzést követően önállóan is meg tudják tartani az előadások feldolgozását segítő foglalkozásokat.

A színház sűrített valósága sokrétűen hat a fiatalokra. Ha csak a nyelv szeretetét, a hagyományok tiszteletét gondolom, talán a legélményszerűbb átadására alkalmas. De ugyanígy lehetőséget ad új törekvésekre, a kortárs irodalommal való élő találkozásra. És nem utolsósorban közösségi élményt jelent. Ez óriási különbség és előny az internettel szemben, ahol a gyerek elszigetelten, személyes kapcsolat nélkül kommunikál. A színházban az együttes élmény hatása megsokszorozza a hatást, és együtt történik meg a csoda felnőttekkel, gyerekekkel, színészekkel.

– Miként lehet eszköz a színháztudás az oktatásban, a nevelésben?

– A drámapedagógia nagyon sokoldalúan használható. Alkalmas akár arra is, hogy hatékonyabb legyen a matematika, a történelem, a földrajz vagy a kémia tanítása. Például egy osztályban szerepjátékokkal, szerepbe lépéssel megjeleníthetnek és megvizsgálhatnak egy görög tengeri csatát, kezdve onnan, hogy miként lehet odaszállítani az élelmet, hány katonájuk van, ezeknek milyen a fizikai teljesítménye, mennyi vas kell a fegyvereikhez, és így tovább. Az pedig már a képzőművészet területe, hogy a mitológiai ismeretek birtokában megtervezhetik a pajzsok mintáját is. Eközben a gyerekek észre sem veszik, hogy a történelmi csata újrajátszásával könnyedén sajátítottak el magas szintű matematikai műveleteket. Tantárgyakon átívelő csodaszer, ha a gyerekek szerepbe lépve lelkesen tanulnak, és csak a fantázia szab határt, hogy mi mindenre használja egy jó pedagógus ezt a módszert.

– Egy nehéz darab feldolgozásakor hogyan kerül kapcsolatba színész-gyerekek-tanár-szülő? Kinek milyen félelmei vannak?

– A nehéz darabok sem nehezek, mint ahogy a komolyzene sem mindig komoly, de az igaz, hogy amikor az első komoly problémát felvető darabokat műsorra tűztük,

a pedagógusok és mi is meg voltunk rémülve. Hiszen addig gyerekelőadásokban tabunak tartott témákról beszélünk. Félelmeink feloldásában a drámapedagógia segített. Nem hallgattuk agyon a kényes kérdéseket, néven neveztek őket, ugyanakkor fontosnak tartottuk, hogy még az előadáson belül feloldódjanak a problémák. Az előadások utáni drámafoglalkozásokon elmélyítettük a feloldásból következő kedvező hatásokat. Nem a tanulságot sulykoljuk ilyenkor, de módot adunk a gyerekeknek arra, hogy a saját értelmi és érzelmi szintjüknek megfelelő válaszokra találjanak, vagy vizsgáljanak egy-egy problémát. Ezek a foglalkozások mélyebbre szántanak és hosszasan fejtik ki jótékony hatásukat, mint az előre gyártott konklúziók. Osztályközösségeket teremthet a foglalkozás, megfordulnak a bebetonozott szerepek – kiderülhet, hogy aki eddig ki volt közösítve, mélyen érez, és olyasmit tud mondani, ami a többieket is meglepi, magával ragadja. Sok pozitív változás kezdetét jelentheti egy ilyen program.

A pedagógusok kezdeti félelmeit az oszlatta el, hogy rájöttek: hatékony nevelési eszközt kaptak a kezükbe színházunkban. A nehezen megfogalmazható témák a színházban megjeleníthetők, átélhetők, a színházpedagógiai foglalkozásokon pedig példát, használható metodikát kapnak a feldolgozáshoz.

”

A színház lehetőséget ad arra, hogy a személyes problémákat eltávolítsuk, úgy készítjük a fiatalokat állásfoglalásra, hogy közben személyes szférájuk védve marad, nem magukról, hanem a színpadi műben ábrázolt konfliktusokról beszélnek az előadások után.

”

– Milyen témákat lehet feldolgozni egy-egy darabban?

– A diákok körében szokásos, könnyen eldurvuló iskolai ugratásoktól az osztályon belüli, vagy a tanárral szembeni erőszakig bármit. Vagy ott van a felelősség kérdése – hol van az a határ, amikor valakit eleve felmentünk, mert gyerekeknek tekintjük még, illetve, amikor már azt mondjuk, olyan dolgot követett el, amiért gyerekként is vállalnia kell a felelősséget? Erről szól például a *Kövek* című előadásunk, melynek a kamaszok által akaratlanul elkövetett gyilkosság a témája. Ha a gyerekek problémáiról nem beszélünk, az elhallgatás betegít. A gyerek elkezd dadogni, visszaesik a fejlődésben, ha szobatiszta, éjszaka újra bepisil a szorongástól, a fel nem oldott félelemtől. A problémákkal való őszinte szembenézés lehetőséget teremt a lelki testi gyógyulásra. Érdekes volt az angol underclass darabunk, a *Kócsag*, ahol csellengő gyerekek minden napjaiból indult ki egy nagyon szép történet. Itt a trágár beszédet nagyon hamar dekódolták a gyerekek: azért nem szabad csúnyán beszélni, mert azzal jelzem, ki vagyok, hová tartozom. Ha változtatni szeretnénk az életünkön, ezt a változást a viselkedésünkkel, beszédünkkel is jelezni kell.

A másik véglet egy elitiskolai tapasztalatunk, ahol azt mondták a diákok *Klamm háborúja* című darabunk után, amely egy tanár életét dolgozza fel, hogy őket nem érdekli egy tanár sorsa, adja le az óráját, osztályozzon, de az életéről már ne beszéljen velük. Ijesztő volt ez a hozzáállás. Bizony az anyagi jólét néha elfedi az empátia hiányát, az érzelmi fejletlenséget. A színházi előadások a jólétben, de valódi érzelmi háttér nélkül nevelődő fiatalok fejlesztésében is segítséget jelenthetnek a pedagógusoknak.

”

Drámapedagógiával hatékonyabb lehet a matematika, a történelem vagy a földrajz tanítása is. Szerepjátékokkal megjeleníthetnek és megvizsgálhatnak egy görög tengeri csatát, kezdve onnan, hogy miként lehet odaszállítani az élelmet, hány katonájuk van, ezeknek milyen a fizikai teljesítménye, mennyi vas kell a fegyverekhez, Megtervezhetik a pajzsok mintáját is. Eközben a gyerekek észre sem veszik, hogy könnyedén sajátítottak el magas szintű matematikai műveleteket. Tantárgyakon átívelő csodaszer, ha a gyerekek szerepbe lépve lelkesen tanulnak, és csak a fantázia szab határt, hogy mi mindenre használja egy jó pedagógus ezt a módszert.

”

– Iskolai keretek között is működhet mindez, a 45 perces órákon?

– Igen, de akár egy kurzust is fel lehet építeni, amely szinte kalandparkká teszi a tanulást. Az iskolai megvalósulásra kevesebb a rálátásom. A pedagógusképzésben tanítják ezeket a módszereket, és sokan használják. A saját színházi munkámban én is próbálom alkalmazni. Sőt, a Kolibri Színházban önálló színházpedagógusunk, *Végvári Viktória* szakmai irányításával oktatjuk is az előadások nevelési célra történő használatát pedagógusoknak, ahogy említettem is.

Azért nagyon fontos gyerekkorban az igazi, értékes művészettel találkozás, mert a gyerekek kulcsot kapnak ahhoz a sok kincshez, amit az emberiség eddig felhalmozott. Erre való a nemzeti kultúra, a világirodalom, a képzőművészet, a tánc, a klasszikus és modern zene, és a sokféle műfajban megszólaló színház is. A Nat megalakításakor is azt az elvet követtem, hogy minden gyerek számára nyíljon lehetőség, hogy az oktatás keretében diákévei alatt évente legalább egyszer találkozhasson valódi értéket hordozó művészeti alkotással. A múzeumlátogatás, koncerthallgatás éppen olyan fontos, mint a több művészeti ágat ötvöző, a színészi alakformálás hitelesített élő színházi előadás. A művészeti élmény sorsfordító, emberformáló erővel bír, életre szóló pozitív élményt jelent, ezért fontos, hogy már gyerekkorban mindenki találkozhasson ezzel az élménnyel. Öt földrész művészei vesznek részt a Gyermek- és Ifjúsági Színházak Világszervezetében, az ASSITEJ-ben (ejtsd: asszitézs). Mint a magyar szervezet elnöke, azért

küzdök, hogy minden olyan értékkel megismertessük a magyar fiatalokat, ami elérhető a nagyvilágban. Ugyanakkor azt is fontosnak tartom, hogy a világgal is megismertessük a magyar klasszikus és mai szerzők gyermek- és ifjúsági színházi darabjait.

– A nemzetközi mezőnyben mi, magyarok hol állunk?

– Ebben a kérdésben elrejtve ott van az aggodalom, hogy esetleg valamiben le vagyunk maradva. De ez szerecsére nem igaz. Igazából minden országnak magának kell megfogalmaznia: mi az, amit fontosnak gondol a saját fiataljai számára. Ha ezek a fundamentumok biztosak, bátran meríthetünk más országok számunkra is fontos értéket jelentő előadásaiból. Ha egy fesztiválon látok egy német előadást, amitől azt remélem, olyan témát dolgoz föl, ami a magyar gyerekek számára is fontos, azt idehozom. A másik darabot, ami számunkra értéktelen, vagy esetleg ártalmas, azt biztosan nem hívom meg. A nemzetközi együttműködések óriási választékából felelősséggel kell válogatni. Az is fontos hivatás, hogy a magyar kultúra képviselőiben milyen darabokkal jelenünk meg a nemzetközi fesztiválokon. Nekünk is vannak különlegességeink, kiemelkedő produkcióink, ahogy más nemzeteknek is. Nem szégyen tőlük tanulni, de nem indokolt senkivel szemben sem a kisebbségi érzés. Zenepedagógiai vonalon mindenütt ismert például a Kodály-módszer. De ugyanígy határokat könnyen átlépő műfajunk a tánc, a mozgásszínház vagy a bábszínház. A gyerek-színházi, ifjúsági színházak világában pedig nincs olyan ország, ahol ne ismernék a Kolibrit.

– Visszatérve az ASSITEJ-re, idén május 5-én kezdődik a Biennálé Kaposváron. Kiknek és miről szól?

– Az ASSITEJ világszervezetet több más hasonló szervezettel együtt az UNESCO felhívására még a vasfüggöny idején hozták létre. Ezeket a szervezeteket akkoriban, mint afféle kulturális kirakatot, kelet és nyugat egyaránt támogatta. A vasfüggöny leomlásával aztán javarészt okafogyottá vált, hogy politikai okból támogassák ezeket a szervezeteket. A gyerek- és ifjúsági színházak világszervezete az egyik kivétel, amelyik nemcsak életben maradt, de a sokoldalú szakmai összefogásnak hála, jobban virágzik, mint valaha. Az idei ASSITEJ Biennálé – a sorban immár a hetedik – a legnagyobb magyar gyerekszínházi fesztivál, melyre műfaji korlát nélkül minden társulat benevezhet. Az idei programot *Andai Kati* válogatta. A mostani Biennálén hangsúlyosan szeretnénk szerepeltetni a művészeti egyetemek hallgatóit. Az OFI pályázati támogatásával, a Kaposvári Egyetemmel együttműködve, Next Generation programot szervezünk számunkra. Emellett lesz színházi nevelési konferencia, amely szakemberek vezetésével vizsgálja a színházi kommunikáció, a színházi és drámapedagógiai módszerek hatékonyságát. Arra is lehetőség lesz, hogy a résztvevők közösen elemezzenek előadásokat. A rendezvény mindenki számára nyitott, de különös örömmel várjuk a pedagógusokat, drámapedagógusokat az ötnapos programra. Eppen érettségi szünet lesz, talán olyanok is lesznek, akiknek éppen ez az időpont lesz a megfelelő.

SAPIENTIA
 SZERZETESI HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

A MI KÜLDETÉSÜNK, HOGY FELKÉSZÍTSÜNK KÜLDETÉSEDRE.

TANÁROKNAK TOVÁBBKÉPZÉSI LEHETŐSÉGEK A SAPIENTIA FŐISKOLÁN

MESTERFOKOZATTAL ZÁRULÓ TANÁRKÉPZÉSEK

- ▶ Etikatanár (erkölcsstanár)
- ▶ Hittanár-nevelő tanár
- ▶ Család- és gyermekvédő tanár

Szakmai bemeneti feltételek megléte esetén pedagógusoknak 2-3 félév képzési idővel megszerezhető szakképzettségek.

SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉS

- ▶ **Gyakorlatvezető mentortanár**

Mentori munka ellátására hittanári és etikatanári területen 2, illetve – az ELTE-vel együttműködésben – szakkvizsgára felkészítő 4 féléves formában is.

PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAMOK

- ▶ **Erkölcstan oktatására felkészítő**

Tanároknak 60 órás, tanítóknak 30 órás képzés. Erkölcstan oktatására és az osztályfőnöki munka segítésére.

KÉPZÉSEK HELYSZÍNE:
 A belvárosban, a Piarista köz 1-ben.

RÉSZLETEK:
www.sapientia.hu

ÉRDEKLŐDNI LEHET:
 tanulmanyi.osztaly@sapientia.hu;
 tel: (+36-1) 486-4484
 cím: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

MENTÁLHIGIÉNÉS ÉS SZERVEZETFEJLESZTŐ SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSI SZAK

A Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézete
 2014. szeptemberétől

akkreditált mentálhigiénés és szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzést hirdet

humán segítő foglalkozású szakemberek (pedagógusok, szociális területen dolgozók, lelkészek, orvosok, ápolók, stb.) részére.

Felvétel kritériuma:

főiskolai vagy egyetemi végzettség, személyes alkalmasság.

A képzés időtartama:

4 félév, 387 óra, havonta 2 nap (péntek, szombat)

A jelentkezés és további információ:

www.mental.usn.hu

DÍJMENTESEN hozzáférhető online munkavédelmi tananyag számítógép mellett dolgozók számára

WEBULO HU

KOMFORTOS MUNKAKÖRNYEZET * KOMFORTOS MUNKATEVÉKENYSÉG

KÖZÉP- ÉS FELSŐOKTATÁSBAN DOLGOZÓ PEDAGÓGUSOKNAK kívánunk segítséget nyújtani interaktív e-learning tananyagunkkal, amely a diákok későbbi pályorientációjához, illetve számítógépes környezetben végzett munkavégzéshez nyújt **informatikai munkavédelmi** tudásanyagot.

Az érdeklődők olyan ismeretekhez jutnak, amely a számítógépes munkakörnyezetben munkát végző ember egészségének, testi épségének, munkaképességének megővését, védelmét szolgálják.

A tananyag interneten, online elérhető, böngészőben futó e-learning alkalmazás. A könnyebb elsajátítást hanganyagok, animációk, interaktív gyakorló feladatok és ellenőrző tesztek segítik elő. Regisztráció után a tanári segédletek elérhetőek.

Látogasson el honlapunkra:
mv.webulo.hu

A tananyag az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség által a munkavédelmi bírságok felhasználása során nyújtott támogatásból készült el. (OMMF-11-P-0089)

Milyenek valójában „ezek a mai fiatalok”?

Szöveg: **Stöckert-Kozák Annamária**

Mit gondolnak, hogy éreznek a fiatalok az élet számos – a családalapítástól a szabadidő eltöltésén át a közéletig – kérdéséről? A Magyar Ifjúság 2012 kutatás ezt vizsgálja. **Székely Leventét**, a kutatás vezetőjét, a Kutatópont kutatási igazgatóját kérdezzük.

➤ – A kutatás egy 2000-ben indult sorozat része. Négy-évente nyolcezer, 15–29 éves fiatalot kérdezzük meg reprezentatív mintán. A kutatás adatai és eredményei nagy nyilvánosságot kaptak, egy évvel az adatfelvétel után nem csupán az eredmények, de a teljes adatbázis is hozzáférhető lett a szakmai közönség számára. A kutatássorozat módszertana, a vizsgált célcsoport és a kérdéskörök minden alkalommal azonosak, vagy nagyon hasonlóak voltak. Így a négyévente felvett adatok összehasonlíthatók, ez a kutatás egyik legfőbb értéke, hiszen trendeket is tudunk vizsgálni. A másik fő értéke a nagy minta, amelyben az apróbb szegmensek, kisebb csoportok is vizsgálhatók.

– Miért ezeket a témákat dolgozza fel a kutatás?

– A témák kiválasztását részben a gyakorlati megfontolások határozták meg. Egész egyszerűen ezek a témák érdekesekek, amikor az ifjúságról beszélünk: a munka, az oktatás, a párválasztás, családalapítás. Másrészt a 2012-es adatfelvétel is a kutatássorozat része, ezért a 2000-ben meghatározott témaköröket mi is fontosnak tartottuk. Emellett az ifjúságkutató közösséget ezek a témák foglalkoztatják, ezeket szerették volna vizsgálni.

– A 2012-es kutatás adatait vizsgálva mit mondhatunk a mai fiatalságról?

– Az adatokat megismerve azt a tézist fogalmazhatjuk meg, hogy a mai ifjúság egy új, csendes generáció, amit számos érveléssel lehet alátámasztani. Ez a generáció nem egy lázadó nemzedék. Nem akarják megdönteni a fennálló status quot, elfogadják azt a szabályrendszert, amiben a társadalom működik. Ezt a feltevést jól jellemzi, hogy minden második fiatalnak megfelel a szülői életszemlélete.

Másrészről egyfajta elbizonytalanodás látszik. Azok a szilárd pontok, amik korábban jelen voltak a fiatalok életében, észrevehetően meglazultak. Az egész életfolyamat felborult. Míg korábban volt egy lineáris életpálya: iskola – munka, karrier – családalapítás – nyugdíj, mára ez a lineáris folyamat összekeveredett. Elvégeznek egy iskolát, majd pályát módosítanak. Létrehoznak egy párkapcsolatot, elköltöznak otthonról, majd ismét a szüleikkel egy fedél alatt élnek. Elkezdnek dolgozni, majd újra beülnek az iskolapadba. Mára kitolódott a

családalapítás, a gyermekvállalás, a keresőtevékenység elkezdése. Mindehhez nagyfokú bizonytalanság párosul. Sokszor nem tudják, hogy mit kezdjenek magukkal. Mindez megmutatkozik abban a válaszban is, hogy mit látnak az ifjúság legnagyobb problémájának. A legfontosabbak között ott találjuk a céltalanságot és a bizonytalanságot.

A fiatalok visszahúzódása, kihátrálása is ezzel a bizonytalansággal magyarázható. Ez látszik a civil aktivitás hiányában, a politikától való elfordulásban. Ideológiai kérdésekben is középre helyezkednek, mint ha nem akarnának állást foglalni. A szabadidős tevékenységek közül a képernyős tevékenységek dívnak. A deviáns magatartást vizsgálva is visszahúzódot látunk: kevesebben drogoznak, dohányoznak, fogyasztanak alkoholt, mint korábban.

- Mi volt a fő feladata a kutatásnak?

Egy kutatás elsősorban arra szolgál, hogy információkat gyűjtsön, így általában nem feladata, hogy valamiről meggyőzzön. Mi azt vállaltuk, hogy mutatunk egy átfogó képet a mai fiatalságról, hogy milyen gondolatok, problémák jellemzik őket, mely dolgok fontosak számukra. Ezzel a cégeknek, a civil szférának, az ifjúsággal foglalkozó szakembereknek – így a pedagógusoknak –, illetve a döntéshozóknak eszközt adunk a kezébe, amiből egy általános, de nagyon részletes képet kapnak a fiatalokról. A kutatás készítőinek nem tisztje megmondani, hogy az adatok alapján mit kell tenni. Ugyanakkor nagyon sok minden kikövetkeztethető ebből az anyagból. Jól látszik, hogy például a fiatalok továbbtanulás iránti fogékonyságát fejleszteni szükséges. Ma 2008-hoz képest kevesebben akarnak továbbtanulni, ami egy fontos problémára utal. És ezen kívül van még jónéhány olyan pont, ahol beavatkozásra lehet szükség. Úgy gondolom, hogy a kutatás eredményeire alapozva ki lehet alakítani egy jó ifjúságpolitikai cselekvési tervet.

- A fiatalok önképe mennyire van összhangban azzal, amit róluk gondolnak?

- A fiatalok magukról nem gondolnak rosszat, általában elégedettek az életükkel, a baráti kapcsolataikkal, a szüleik életszemléletével. Bizonyos szempontból ez optimizmusra okot adó eredmény, hiszen nincs jelentős konfliktus a különböző korcsoportok között. Az a jellemző, hogy ami közvetlenül velük kapcsolatos, így a baráti kapcsolatok, tudásszint, fizikai jellemzők, azzal elégedett ez a generáció. Ami viszont nem személyesen velük kapcsolatos – a gazdasági körülmények, általában az ifjúság helyzete, a munkaerőpiac –, azzal inkább elégedetlenek. Ennek magyarázatára hipotézisként feltehető, hogy amennyiben a környezetünkben számos problémát látunk, akkor elkezdünk jobban befelé figyelni, magunkkal, az emberi kapcsolatainkkal törődni. A fiatalságban talán van egy olyan attitűd, hogy a világban számos konfliktus, probléma, nehézség van, de nekem tulajdonképpen nincs is rossz dolgom.

- A 2000-ben kezdődő kutatássorozat adatait vizsgálva milyen tendenciák figyelhetők meg?

- Sokféle. Vannak olyanok, amelyek egyértelműek, logikusak. Ilyen például a párkapcsolatokban történt változás. Egyre kevesebben élnek stabil párkapcsolatban, a legkomolyabb elköteleződést jelentő házasság aránya is csökken. Csökken a gyermekvállalási hajlandóság és a gyermekek száma is. Ez teljesen logikus, nemzetközi trendekbe ágyazódó folyamat. Vannak stagnáló adatok, ilyen például a sportolók aránya. Látunk olyan területet, ahol törés fedezhető fel, ilyen például az oktatási rendszerben lévők aránya. Ez az első adatfelvételtől kezdve 2008-ig folyamatosan emelkedő tendenciát mutatott, majd utána megtorpanás látható. Ha azt nézzük, hogy a fiatalok otthonaiban a számítógép és az internet hogyan van jelen, szintén látunk egy dinamikus növekedést, majd 2008 és 2012 között egy jelentősen csökkenő ütemű növekedést. Az adatokat vizsgálva sokféle ilyen trendet lehet elemezni. Van ahol egyértelmű a tendencia, máshol hektikuság látszik.

A **Magyar Ifjúság 2012** a negyedik magyarországi nagymintás (8000 fős) ifjúsággal kapcsolatos kutatás, amely a 15–29 éves korosztály élethelyzetét igyekezett felmérni. A kutatás legfontosabb eredményeiből készült tanulmánykötet 2013 őszén jelent meg, mely az adatok alapján látható főbb jellegzetességeket, folyamatokat volt hivatott elemezni. Az idén megjelent *Másodkézből* kötet elemzései pedig az egyes kutatási gondolat kísérleteket járják körül, hipotéziseket igazolnak vagy cáfolnak. Egy-két nemzedékkel ezelőtt még az ifjúsági életszakaszt a későbbi éveket meghatározó, többnyire lezárult életesemények (párválasztás, családalapítás, tanulmányok, foglalkozás) periódusának tekinthettük. A fiatalok körében végzett más kutatások következtetéseihez hasonlóan, a Magyar Ifjúság 2012 eredményei is arról tudósítanak, hogy mindez egyre kevésbé jellemzi napjaink fiatalságát. A kutatási eredmények alapján biztosan állíthatjuk, hogy a bizonytalanság az egyik legmeghatározóbb tényező.

- Melyek a legfontosabb megállapításai a Magyar Ifjúság 2012 kutatásnak?

- Nagyon sok sajtómegjelenésben az ifjúságról egy olyan kép rajzolódott meg, hogy a mostani 15–29 éves korosztály passzív, céltalan, nem érdekli semmi. „Mi lesz így velük?!” – tették fel sokan a kérdést. Én úgy gondolom, hogy az új nemzedéket nem kell sajnálni. Inkább azon kell gondolkodni, hogy majd az ő világukban velünk mi lesz? Azért sem kell őket sajnálni, hogy most még keresik a helyüket, mert előbb-utóbb meg fogják ezt találni. Megvan bennük a siker lehetősége, csak segíteni és biztatni kell őket. Az ösztönzés szükségessége abból is látszik, hogy csak minden tizedik fiatal gondolja azt, hogy vállalkozni fog. Elindult ugyan több program is, ami a fiatalság vállalkozó kedvét akarja felkelteni, ilyenből azonban mindenképpen többre lenne szükség. Inspirálni, ösztönözni kell a fiatalokat, hogy próbálják megvalósítani az ötleteiket. Mert igenis van bennük fantázia, és sokkal több irányból érkezhettek feléjük a tudás azzal, hogy készség szinten használják az infokommunikációs technológiákat. Itt azonban megint felmerül egy kérdés: vajon megtanítottuk-e ezek értő használatát? Mert ha az őket elérő rengeteg információt tudják rendszerezni és használni, akkor ebből lehet építkezni.

Magyar Ifjúság 2012

A kutatásban részt vevő szakértőkkel beszélgettünk

Az interjúkat készítette: **Stöckert-Kozák Annamária**

> Fiatalkori családtervek

A mai fiatalok többsége házasság- és gyermekpárti – derül ki a Magyar Ifjúság 2012 kutatás adataiból. Makay Zsuzsanna demográfust kérdeztük:

– A fiatalok számára fontos a tartós partnerkapcsolat. Ez abból látszik, hogy a nem házas fiatalok többsége szeretne a jövőben házasságot kötni: a férfiak 59 százaléka, míg a nők 68 százaléka házastársi kapcsolatban képzelel el az életét. Ugyanakkor meglepően sokuknak, közel 18 százaléknak nincsen elképzelése arról, hogy milyen párkapcsolatot szeretne kialakítani.

– Mit gondolnak a fiatalok a házasságról és az élet-társi kapcsolatáról?

– Többségük azt gondolja, hogy a két kapcsolat közel egyenrangú, vagyis, hogy házasság nélküli párkapcsolatban ugyanolyan kiteljesedett életet lehet élni, mint házasságban. A házasságot főként a gyermekek miatt tartják fontosnak, úgy gondolják, hogy a gyermekeknek jobb, ha szüleik házasságot kötöttek. Ez az első érv a házasság mellett. A második pedig az, hogy ez „az együtt-élés legjobb, legtermészetesebb formája”, ami mégis a házasság irányába billenti el a mérleg nyelvét.

– Mi okozza a házasságkötés időpontjának kitolódását?

– Elsősorban a tanulmányok befejezésének, valamint az első munkavállalás időpontjának kitolódása. Ugyanakkor az is, hogy a legtöbben együtt élnek partnerükkel a házasság előtt, és sokszor csak a gyerektervezés előtt házasságnak össze, vagy amikor az első baba már úton is van.

– Mikorra tervezik a fiatalok a gyermekvállalást? Mi befolyásolja ezt?

– A fiatalok egyre később vállalják az első gyermeküket. 2000-ben a 15–29 évesek közel negyedének volt már gyermeke, 2012-ben csak 15 százalékuknak. Ugyanakkor döntő többségük szeretne legalább egy, de jellemzően két gyermeket, és csupán 6 százalék nem tervez gyermeket. Ahogy a házasságét, úgy a gyermekvállalás időzítését is befolyásolja a tanulmányok befejezése és az első munkahely.

– A kívánt gyermekek és a megszületett gyermekek száma milyen arányban van?

– Általában a kívánt gyermekek száma magasabb, mint a végső gyermekszám, ez szinte minden európai ország-

ban így van. Ugyanakkor Magyarországon nehezebben valósulnak meg a gyermektervek, mint más országokban. A lakásvásárlás, az elhelyezkedési nehézségek játszanak közre ebben.

– Melyek a kutatás legfontosabb adatai?

– Számomra az vált nyilvánvalóvá, hogy a válaszadók többsége nemhogy párkapcsolatban szeretne élni, de a házasságot is fontosnak tartja. Ennek ellenére a 25–29 évesek 40 százaléka még sosem élt párkapcsolatban. Vagyis nem arról van szó, hogy az ún. „szingli” életmód választott életmód lenne, hanem arról, hogy a fiataloknak nem sikerül párt találniuk és emiatt kényszerből maradnak egyedül. Hasonló a helyzet a gyermekvállalással: többségük gyermekpárti, de féltő, hogy a gyermekvállalás halogatása miatt egy részük gyermektelen marad, vagy legalábbis a kívántnál kevesebb gyermeke lesz.

> Képernyőtársadalom?

Szükség lenne egy végiggondolt szabadidőpolitikára – vallja Nagy Ádám. A társadalomkutató, egyetemi oktató elemezte a Magyar Ifjúság 2012 kutatás szabadidőre vonatkozó adatait.

– A 15-29 éves korosztálynak bevallása szerint hétköznap 3-4, hétvégén 8-9 órányi szabadideje van. Ugyanakkor van egy nagyon jól körülírható szegmens, akiknek egyáltalán nincs szabadideje. Ennek oka leginkább, hogy sokat tanulnak, vagy éppen dolgoznak.

Szabadidő szempontjából a nyugati, a fejlett államokhoz tartozunk. A mai fiatalság jellemzően azokat a szabadidő-eltöltési tereket használja, amik elsősorban képernyőhöz kötöttek. De ne legyen féltreértés, ma már az az állítás nem igaz, hogy a fiatalok otthon ülnek és csak a televíziót nézik. Manapság inkább laptopot, tabletet használnak. Utazás közben és az unalmas órákon a pad alatt az okostelefonjukkal facebookoznak.

Ugyanakkor nagyon érdekes és megdöbbentő, hogy a fiatalok 24 százalékának nincs barátja vagy társas kapcsolata, vagyis nincs kivel megbeszélnie a problémáit. A fejlettebb gondolkodási folyamat kialakulásához szükséges társas környezet a fiatalok negyede számára elveszőben van! Ha értékelő szempontot akarok behozni, akkor ez az egyik legfontosabb adata és problémája a mai ifjúságügynek.

– **Mindennapi tapasztalat, hogy az ifjúság mintha csak az internet segítségével ápolná a maradék társas kapcsolatait. Az adatok mit mutatnak?**

– A digitális bevándorlóknak, vagy az X generáció tagjainak el kell fogadniuk, hogy átalakulóban van nagyon sok fogalom, tudattartalom. Így a közösségi lété is. Ebbe beletartozik a facebook is a mai fiatalok számára, de nem csak egyedül ez jelenti a közösséget, a közösségi hálót. Ez egy újfajta közösségiség, ami a korábbinál nem jobb vagy rosszabb, csak más.

– **Miként lehetne motiválni a fiatalokat, hogy ne a monitor előtt üljenek, hanem értékesen töltsék el a szabadidejüket?**

– A szabadidő az egyetlen olyan szocializációs közeg, ahol nem előre definiált hatalmi rendszerrel találkozunk az ember. A családban a szülőnél, az iskolában a pedagógusnál van az utolsó szó. Míg a szabadidős térben hagyjuk szabadon dönteni a fiatalt, a társadalomnak mégiscsak van valami rejtett, normatív elvárása a cselekedeteivel szemben. Ez ellentmondás, amiből csak úgy tudunk kilépni, ha egyfajta szolgáltató környezetet biztosítunk a fiatalság számára. Vagyis nem kötelezem, hanem motiválom a fiatalt arra, hogy legyen kedve például egy ifjúsági irodába, egy sportklubba bemenni. Ezért lenne nagy szükség egy ma még hiányzó szabadidő-politikára.

> Tapasztalatszerzés külföldön

A közbeszédben egyre többet hallani a fiatalok külföldre vándorlásáról. Az ifjúsági mobilitást Ruff Tamás, az Echo Szociológiai Kutatóintézet adatfelvételi vezetője vizsgálta a Magyar Ifjúság 2012 kutatás során.

A magyar fiatalok 52 százaléka hagyná el Magyarországot tanulás vagy munkavállalás céljából, ha erre lehetősége lenne. A fiatalok egyharmada ugyanakkor azt válaszolta, hogy nem gondolkodik ilyenén, ez nincs a közeli vagy távoli céljai között. Vagyis a fiatalság gondolataiban igencsak ott van, hogy hosszabb-rövidebb időre elhagyná Magyarországot. Hogy mennyi időre, az változó. Az adatokból az látható, hogy 5 évnél hosszabb időre, vagy végleges letelepedés céljából a fiatalok 12-12 százaléka menne külföldre. Tehát a fiatalok többsége rövidebb időszakra, néhány hónapra, maximum egy évre tervezi a külföldi tanulását, munkavállalását.

– **A tanulás és a munkavállalás mellett még milyen célból mennének külföldre a fiatalok?**

– A fiatalok kétharmada a jobb megélhetés miatt vándorolna külföldre. Egyötödük mondta azt, hogy nyelvtanulás és tapasztalatszerzés céljából is elhagyná Magyarországot hosszabb-rövidebb időre. 19 százalékuk a karrier miatt próbálna külföldön szerencsét.

– **Mi tartja itthon a fiatalokat? Sokuknak megvan a lehetősége, hogy külföldre menjen.**

– A mobilitásnak megvannak a gátló tényezői. A magyar fiatalok egy csoportjánál a legnagyobb visszahúzó erőt a személyes kapcsolatok jelentik, 63 százaléuk egyértelműen azt mondta, hogy a családhoz való ragaszkodás miatt nem hagyná el az országot. 48 százalékukat a hazához, a szülőhelyéhez való ragaszkodás tartja itthon. Hasonlóan jelentős gátló tényező a baráti kapcsolatok.

Elemzésünk szerint a fiatalok másik csoportját összefoglalóan az erőforráshiány tartja itthon. Ide azok a fiatalok tartoznak, akik nem beszélnek jól idegen nyelven, vagy nem érzik elég erősnek a nyelvtudásukat. Esetleg egyáltalán semmi információjuk nincs arról, hogy miként tudnának külföldön munkát vállalni, tanulni. De az anyagiak hiánya is gátló tényező.

– **A fiatalok hány százaléka váltja tette a terveit?**

– A kutatás erre nem terjedt ki; tervek, célok szintjén vizsgáltuk ezt a témakört. Ugyanakkor azt tudjuk, hogy a fiatalok 3 százaléka tanult már valaha külföldön, illetve 6 százaléka dolgozott más országban. Ebből azért valamilyen arány látható. Úgy becsüljük, és ezt más kutatások is alátámasztják, hogy ennek az 52 százaléknak csak a kis része váltja valóra a tervét. Bár látható a mobilitást ösztönző tényezők között, hogy a korábbi tapasztalat nagyban befolyásoló tényező. Aki már dolgozott vagy tanult külföldön, jóval nagyobb arányban tenné még egyszer ugyanezt, akár hosszú távon is.

> Képernyő előtt a fiatalság

Átrendeződés látszik a fiatalok médiafogyasztásában, a korábbi televíziózás helyett az internettel való foglalkozás vált fontossá. Székely Leventét – a Kutatópont kutatási igazgatóját – kérdezzük a Magyar Ifjúság 2012 kutatás médiahasználatot vizsgáló megállapításairól.

– A 15–29 éves generáció legkedveltebb médiaeszköze a televízió és az internet; a rádió, a nyomtatott sajtó és a könyvek teljesen visszaszorulóban vannak. Az is jól látható, hogy az utóbbi időben az internet komoly pozíciókat foglalt el a televíziótól, a médiafogyasztás jó része ott történik. A sorozatokat már nem a tv-ben nézik, hanem letöltik a fiatalok. Ez a tartalomfogyasztási mód folyamatosan növekszik.

– **Egyre elterjedőben vannak az okostelefonok. Ez is elősegíti az internet térhódítását?**

– Minden harmadik 15–29 évesnek van okostelefonja, de 12 százalékuknak mobiltelefonja sincs. A fiatalokról nagyon sokszor olyan kép jelenik meg, hogy a technológiai innovációk között élnek, sokat szórakoznak, semmi gondjuk nincs. Ezzel szemben a magyar fiatalok egész komoly rétege kimarad ebből a világból.

Minden ötödik fiatal, vagyis nagyjából 375 ezren, nem férnek hozzá közvetlen módon az internethez, azaz sem otthonukban, sem mobileszközükön nem rendelkeznek internetkapcsolattal. Ők csak az iskolában, vagy mondjuk a barátaiknál, közösségi hozzáférési pontokon tudnak internetezni.

– Idejük mekkora része megy el médiafogyasztással?

– Nagyon sok. Ha összeadjuk a médiával töltött időt, az több mint napi 24 óra (!). Hogy miként csinálják ezt? Az ifjúság körében a legmagasabb a halmozott használat aránya, azaz párhuzamosan több médiumot fogyasztanak. Például televíziózás közben az okostelefonjukon interneteznek. Megjelentek azok a tartalmak is, amelyek kifejezetten ösztönzik ezt a használatot: küldj sms-t, hogy ki legyen a zenei tehetségkutató nyertese!

– Miként tájékozódnak a fiatalok? Milyen információt fogadnak el?

– A kutatás azt mutatja, hogy a tájékozódásban a közvetlen kapcsolatok, a család, a barátok a legfontosabbak. Az e körből szerzett információt tartják egyben hitelesnek is. A következő a sorban az internet, amit azért kedvelnek, mert több irányú, utána tudnak nézni az információnak, szemben a passzív fogyasztásra építő televízióval, rádióval.

– Mennyire fontos számukra, hogy tényleg utánanézzenek egy-egy információnak? Mit tartanak hitelesnek?

– Ez messzire vezet, mert rögtön felvetődik az információs írástudás kérdése. Azt otthon, vagy az iskolában kell megtanulni? Az iskola csupán tényadatokat, vagy forráskritikát is tanít a fiataloknak? En azt látom, hogy az információs írástudás területén van még fejleszteni való. Az nem elég, hogy magas szintű digitális készsége van ennek a generációnak. Az is nagyon fontos lenne, hogy adott esetben egy-egy hírt forráskritikával tudjanak kezelni.

> Változó közéletiség

– Újra kellene gondolni, hogy mit értünk a közéleti részvételen, mert csak így lehet teljes képet kapni az ifjúság közéleti aktivitásáról – vonta le a következtetését **Oross Dániel**, az **MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézet tudományos segédmunkatársa a Magyar Ifjúság 2012 kutatás civil és közéleti szerepvállalásra vonatkozó adatainak feldolgozása után.**

– Ha egy kérdőíven azt kérdezzük csak egy fiattól, hogy elmegy-e szavazni, érdeklí-e a politika, azt a választ kapjuk, hogy nem. Erre mi levonjuk a következtetést, hogy passzív. Miközben lehet, hogy a véleményét egy teljesen új, kreatív performanszal valósította meg. Mára ugyanis nagyon sokszínű lett a politikai részvétel, és rengeteg dolgot magába foglal: flashmob, blogolás, internetes szavazás és sorolhatnánk. Mindezt figyelembe véve nem olyan egyértelmű válasz, hogy passzívak a fiatalok.

– Mennyire aktívak a maguk módján a fiatalok?

– A közéleti és a politikai aktivitást külön kell választanunk. A politikai aktivitás, mint olyan nagyon alacsony a körükben, a politika szitokszó. A fiatalok csupán 3 százaléka tagja valamilyen politikai szervezetnek. A 15–29 éves generáció úgy érzi, hogy nincs köze a parlamenti politikához. De ha azt nézzük, hogy a saját környezetükben mit tesznek, azt látjuk, hogy nagyon aktívak ezekben az új kifejezési formákban. Ezt viszont egyelőre a felnőtt társadalom még nem tekinti politikai cselekvésnek.

– Milyen témákban tevékenyek a fiatalok?

– Az őket érintő, a mindennapi életük részét képező területen aktívak. Ilyen a szórakozás, a kultúra, a sport. Azt is megkérdeztük tőlük, hogy milyen szervezetek tagjai. A válaszok nagyon negatív képet mutatnak, ma ugyanis nem divatos dolog tagnak lenni egy szervezetben. De ha úgy kérdezzük meg, hogy részt vettél-e időnként bizonyos szervezetek akcióiban, akkor már magasabb számot kapunk.

– Politikai aktivitásukat mennyire befolyásolja a család?

– A legfontosabb befolyásoló tényezők a család és a barátok. Ahol a család aktívan beszélget arról, hogy mi van a politikában, a közéletben, ott a fiatal érdeklődése hamar kialakul. Abban a családban, ahol hátrítják a témát, nem szívesen beszélnek róla – és a legtöbb magyar család ilyen –, ott a fiatal sem fogja érdekelni a közélet. Ennek a témának konfliktusos a természete, ezért az iskolának és az informális oktatásnak nagy szerepe van abban, hogy megtanítsa-e a fiataloknak kezelni a véleménykülönbségeket. Elgondolkodtató, hogy mennyire elégedetlenek a fiatalok, hogy többségük mennyire nem része a társadalomnak. Van egy normatív tudatuk arról, hogy miként kell működni a társadalomnak. De hogy az egyén miként járul ehhez hozzá aktívan, hogy mi a szerepe ebben, az már sok esetben tisztázatlan, átbeszéletlen. Kérdés, hogy miként fogja magát újratermelni a társadalom egy olyan viszonyrendszerben, ahol a normákhoz mindenki csak pro forma ragaszkodik, de aktívan nem akar hozzájárulni.

A Magyar Ifjúság 2012 adatait feldolgozó gyorsjelentés és az első részletes tanulmánykötet a Kutatópont honlapján elérhető (<http://kutatopont.hu/szolgaltatasok/tarsadalomkutatasi/>). A kutatás adatainak további vizsgálatából származó, a főbb jellegzetességeket és folyamatokat vizsgáló tanulmányokat áprilisban teszik közzé, ugyancsak ezen az internetes elérhetőségen.

Tudással építeni a nemzetet

Szöveg: **Mizsei Bernadett**

Minél több orvosnak kellene Magyarországon maradnia, hiszen nekünk is feladatunk, hogy építsük a nemzetünket – mondta **Németh Balázs Tamás** (26), a Semmelweis Egyetem Doktori Iskolájának Pro Scientia Aranyéremmel kitüntetett hallgatója. Jelenleg a Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika Kísérleti Kutató Laboratóriumában dolgozik, és azt vallja: az egyetem ugyan sok lemondással jár, de az orvostudomány rendkívül izgalmas terület, és ez sok mindenért kárpótol.

➤ – Miért ítélték Önnek a Pro Scientia Aranyérmet?

– Az Országos Tudományos Diákköri Tanácstól két-évente 45 magyar fiatal kutató kapja meg ezt a díjat, olyanok, akik egyetemi pályafutásuk során tudományos munkájukkal, elsősorban az OTDK konferenciákon kiemelkedőt alkottak. Tavaly Szegeden a tudományos diákköri konferencián első helyezést értem el. De nemcsak ezt jutalmazták, hanem valójában az egyetem hat éve alatt elért eredményeimet.

– Milyen érzés volt átvenni a díjat?

– Nagyszerű és megtisztelő, hiszen az OTDK-t nyert kevés számú hallgatóból is egy erős szűrést követően választják ki azokat, akik megkapják az aranyérmet.

– Erőt ad a további munkájához egy ilyen komoly díj?

– Természetesen igen. És nemcsak lelki oldalról jelentős, gyakorlati haszna is van, hiszen tagja lettem a Pro Scientia Aranyérmesek Társaságának. Ez komoly kapcsolati tőke.

– Mivel foglalkozik a kutatólaborban?

– Állatkísérleteket végzünk. Elsősorban patkányokat vizsgálunk, hogy többet tudjunk meg például a cukorbetegség vagy az élsport szívre gyakorolt hatásairól. Vannak kutyamodelljeink is: rajtuk a sebészi vérvesztést csökkentő új gyógyszereket, valamint a szívtranszplantáció során a donor szerv tárolási idejét jelentősen megnyújtó speciális oldatot teszteljük, és fejlesztjük.

– Tavaly szeptember óta dolgozik itt mint PhD-hallgató. Azóta tettek már nagy felfedezést?

– A nagy felfedezések legtöbbször hosszú évek kemény munkájának gyümölcsei. Rengeteg értékes eredményt értünk el az elmúlt években, de nagy „aha”-élményben nem volt részem, korai is lenne még. Ugyanakkor úgy érzem, ebben a laborban minden eszköz rendelkezésünkre áll ahhoz, hogy ez bekövetkezhesen. Folyamatosan fejlődünk.

– Mivel szeretne foglalkozni a jövőben? Marad a kutatás, vagy inkább gyógyítana?

– Alapvetően a gyógyításban gondolkodom, de ez még alakulhat. Most nehezen tudom elképzelni, hogy egész életemben a kutatással foglalkozzam. Amikor beke-rültem az egyetemre, biztos voltam abban, hogy sebész leszek, semmi más nem érdekelt. Pár év alatt ez formálódott: most már inkább a kardiológia érdekel. De nyitva hagytam ezt a kérdést, hiszen a kutatás is nagyon izgalmas terület, tehát tényleg bármi megtörténhet.

– Számos díjat kapott az egyetemi évek alatt, ami mögött hosszú áttanult órák, napok húzódnak. Mennyi idő jutott a baráti kapcsolatokra, a szórakozásra?

– Természetesen nagyon sok lemondással járt az egyetem, viszont nagyszerű érzés, hogy ez a rengeteg befektetett munka végül sikerre vezetett. Az orvostudomány rendkívül izgalmas terület! Azt hiszem, ez sok mindenért kárpótol. Egyébként sosem volt nagy baráti társaságom, de a közeli, igazán jó barátaimra mindig szakítottam időt.

– Mi az életcélja?

– Hosszabb távon az, hogy legyen családom, és legyen kivel megosztanom az életemet. Számomra ez minden-nél fontosabb.

– Gondolt már arra, hogy külföldön vállaljon munkát a jövőben?

– Néhány éves tanulmányútra szeretnék kimenni tapasztalatszerzés céljából, de aztán visszajönnék. Ez az idő arra is jó lenne, hogy összegyűjtsek annyi pénzt, amivel elindulhatok az életben.

– Mi tartja itthon, Magyarországon?

– Itt élek, ide születtem, itt van a családom és a barátaim. A külföldi élet anyagi értelemben vonzónak tűnhet, de nehézségek mindenhol vannak. Ha nagy számban elmegyünk, az itthon maradónak is egyre nehezebb lesz. Hazánk fejlődését elősegíteni valamennyiünk közös érdeke és felelőssége.

A TIHANYI BABAMÚZEUM

Magyarország kultúrtörténetileg Európa szerte elismert antik gyűjteménye (1840-1920). Korabeli babák (kb. 500 db.) jelenetekben elhelyezve, korabeli miniatűr játékokkal, lakberendezésekkel (pl. színház, lakás, szatócsbolt, konyha) és egyéb kiegészítőkkel kiegészítve ismertetik a biedermeier és reformkor arisztokrata és nagypolgári ízlésvilágát (lakás-, öltözködéskultúra) és általában életstílusát. Ezen kívül a múzeum egy részében - elsősorban külföldi látogatóink kedvéért- újonnan készített művészi babákon bemutatja a magyar népviseleti kultúra legjellegzetesebb öltözeteit, talán ezért jelennek meg a babamúzeum nyitása óta kizárólag újonnan készített babákon bemutatott népviseleti (nem antik) kiállítások „babamúzeum” néven az országban, ami tapasztalataink szerint látogatóinknak némi félreértést adhat a Tihanyi Babamúzeum gyűjteménye tulajdonképpeni jellegéről.

Múzeumunk húszéves jubileumának tisztelegve (amely idő alatt több mint félmillió látogató nézte meg a gyűjteményt és a múzeum –ügymond- „kultstátuszt” nyert el), a 2014-es év nyári szezonja végén minden sorszámozott belépőjegy (amelyet a látogató diákcsoportok minden egyes diákja és óvodáscsoportok gyerekei is kézhez vehetnek) közül a Tihanyi Garda Napok alkalmával három számot sorsolunk ki a megvásárolt belépőjegyek (árak honlapunkon) közül, amelyek tulajdonosai igen értékes ajándékokat vehetnek át:

1. **egy elektromotoros kerékpár kb. 250.000,- Ft értékben.**
2. **egyhetes családi (max. 6 fő) nyaralás a Babamúzeum romantikus, műemlék, igényesen restaurált vendégházaiban vacsorával egybekötve a hangulatos, kitűnő konyhával rendelkező, panorámás Balaton Ház étteremben összesen kb. 200.000,- Ft. értékben (lásd. www.tihany.hu „szállás”).**
3. **egy gyönyörű antik (vitrinben tartandó) porcelánbaba és a múzeum 10. évfordulójára kiadott díszalbumának egy számozott példánya össz. kb. 150.000,- Ft. értékben (lásd. www.babamuzeum.hu „tiszteletpéldányok”).
...további hét díszalbum (9500,- Ft/db értékben) a következő nyerteseknek.**

A nyertes számokat a Tihany.hu honlapon közöljük 2014 novemberében.

Ezen tradíciót a jövőben folytatandó, évente a nyári szezon végén egyhetes családi nyaralást sorsolunk ki (lásd: 2.) a múzeum látogatói között.

Tihanyi Babamúzeum a 2014-es jubileumi évben és ezentúl május 1-től október 6-ig tart nyitva. Iskolás, óvodás csoportoknak előzetes bejelentkezés esetén egyéb időpontokban is. Érdeklődni: 06-30/749-7153 és honlapunkon.

Szeretettel várjuk Önöket és Benneteket mediterrán jellegű zenés, hangulatos kávézónkban is, hogy kipihenjétek Tihany és a múzeum látogatása alkalmával szerzett élményeiteket és uzsonnákat minden kötelezettség nélkül elfogyasszátok.

Debreceni Ifjúsági Ház

A belvárosi közösségi színtér

Szöveg: **Tóth András**

Üde színfoltja Debrecen életének a belvárosban található, 2011-ben megnyitott Ifjúsági Ház, amely elsősorban a fiatalok számára kínál kulturális és sportprogramokat, anonim ingyenes tanácsadásokat. A fiatalok körében csak Ifiháznak nevezett intézményben több civil szervezet kapott helyet, itt működik például a Csomópont Drogprevenációs és Információs Iroda, valamint a Rocksuli is.

➤ A debreceni Ifjúsági Ház elődje, a Mezon Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda története egészen 1989 decemberéig nyúlik vissza. A Mezon 2011 nyaráig működött a város fenntartásában mint nonprofit, humán szolgáltatásokat ellátó speciális ifjúságsegítő intézmény. Tanácsadásaival és különböző szolgáltatásaival hozzájárult a fiatalok információs szükségleteinek kielégítéséhez, segítséget nyújtott a mindennapi életük során felvetődő problémák megoldásához. A tér azonban idővel szűknek bizonyult. **Csósz Imrét**, a Debreceni Ifjúsági Szolgáltató Nonprofit Kft. ügyvezetőjét kérdeztem a kezdetekről.

– Már 2005-ben megfogalmazódott a városvezetők és a helyi civil szakmai szervezetek részéről az a közös cél, hogy hiánypótló intézményként egy ekkora városnak mindenképpen szüksége van egy ifjúsági közösségi térre. A „Debrecen Belváros funkcióbővítő városrehabilitációja” I. ütemének keretében felújították a Fazekas Mihály Általános Iskola épületét, amely így megfelelően bizonyult egy ifjúsági házként működő intézmény számára. A belváros szívében, a Hal köz közelében 2011 szeptemberében nyitottuk meg az Ifjúsági Házat, amelyhez 2013. január 1-én a Hármashegy Erdei Iskola, a gyermekek környezeti nevelésének kiváló helyszíne is csatlakozott. Összesen nyolc – az Ifiházban hat, az Erdei Iskolában két – kolléga végzi a szakmai munkát.

– Milyen alternatívát tudnak nyújtani az Y és Z generációnak?

– Elsődleges célunk továbbra is az, hogy a számítógépek előtt egyre több időt eltöltő fiataloknak tartalmas és hasznos időtöltést, közösségi teret kínáljunk, ahol lehet tanulni és szórakozni, sorstársakkal, barátokkal találkozhatnak, vagy egyszerűen csak eljöhetnek asztali focizni. A kezdetektől fogva arra törekedtünk, hogy ne csak az Y és Z generációk találkozási pontja legyünk, éppen ezért vannak rendszeresen családi rendezvényeink is.

– Milyen konkrét szolgáltatásokkal és programokkal várják a fiatalokat?

– Személyesen, telefonon, e-mailben, vagy akár honlapunkon és Facebook oldalunkon keresztül közhasznú információk szolgáltatása vehető igénybe. Nálunk is lehet számítógépezni, bizonyos keretek között természetesen. Érintőképernyős gépeinken vagy saját laptoppal, okostelefonnal, a wi-fi szolgáltatáson keresztül bárki ingyenesen informálódhat a világhálón. Az olvasósarokban a napi sajtó is rendelkezésre áll, ezen kívül magazinokat olvashatnak a fiatalok. Továbbá országos és helyi rendezvényekre (koncertekre, színházi előadásokra, fesztiválokra) egyaránt van jegyelvételi lehetőség. Irodánkban belül plakátok, szórólapok, illetve apróhirdetések elhelyezését is biztosítjuk.

– Mit lehet csinálni a házban például tanítás után?

– A közösségi tereket civil szervezetek, művészeti csoportok, klubok, illetve társaságok veszik igénybe. Heti, havi rendszerességgel kulturális, szabadidős és egyéb tevékenységek, programok várják az érdeklődőket. Például bekapcsolódhatnak az érdeklődők a Debreceni Táncművészeti és Egészségkultúra Egyesület, a Lesz Dance Tánc- és Sportegyesület, a DolceDance, az Evolution of East, az Indiai Táncsoport vagy a Black Xs Team foglalkozásaiba. Válogathatnak számos zenei program közül: a Dharma Klubban hétről hétre különböző koncertek fogadják a fiatalokat. A fellépők az ország számos pontjáról, sőt külföldről is érkeznek. Aki nem konkrét programra érkezik a házba, hanem csak unatkozik és társaságra vágyik, a közösségi terünkben asztali foci, darts és különböző társasjátékok vannak, használatuk díjtalan.

– Milyen szervezetek kaptak még helyet a házban?

– Legfontosabb együttműködő partnerünk a több száz tagot számláló Rocksulit üzemeltető Más-Mozaik Szociokulturális Egyesület, amely 2011 óta a ház legfelső

emeletén működik Vincze Béla vezetésével. Nálunk működik a Csomópont Drogprevenációs és Információs Iroda. Ezen kívül több civil szervezettel állunk rendszeres munkakapcsolatban. Ilyen például az Életreform Kulturális Egyesület, a Kortársak az Egészséges Fiatalokért Egyesület, a Debreceni Fotóklub, a Karikás Kulturális Egyesület, a Szertelen Egyesület, a Baszszus Magazin Egyesület, a Debreceni Női Egyesület, valamint a Hang-Kép Egyesület. Az underground zenei eseményeket rögzítő, publikáló SUB rádió is a házban működik. Infrastrukturális háttérként biztosítjuk, segítjük a Debreceni Ifjúsági Önkormányzat (DIÖK) tagjainak munkáját.

Az Ifjúsági Ház azon túl, hogy közösségi színtérként funkcionál, kisebb-nagyobb helyiségeinek köszönve saját és befogadott rendezvények lebonyolítására is kiválóan alkalmas. Az itt található galériában, valamint az épület folyosóin tehetséges fiatal művészek jóvoltából rendszeresen kiállítások fogadják az ide érkezőket.

– Milyen helyet foglal el a város életében a ház?

– Közösségi térként elsősorban társaságok és egyének számára kínálunk találkozási pontot, ahol alkotó, gon-

dolkodó műhelyekhez lehet csatlakozni, gondtalanul el lehet tölteni egy délutánt hasznosan, vagy éppen a kikapcsolódás szintjén.

– Egy hely akkor él igazán, ha tudnak róla az érintettek. Honnan értesülnek önökről a fiatalok?

– A helyi médiával jól kialakult kapcsolatrendszerünk van, hiszen az elektronikus hírportálok, a nyomtatott sajtókiadványok rendszeresen feltüntetik kisebb-nagyobb rendezvényeinket, legyen szó kiállításról, előadásról, klubösszejevetelről, vagy a Termelői Udvarunkról.

Segítünk, ahol tudunk!

A Debreceni Ifjúsági Házban működő Csomópont Iroda az a hely, ahol a drogprevenációval kapcsolatos információk összefutnak, a területen dolgozó személyek és szervezetek találkozhatnak, illetve biztosítja a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum szakmai és infrastrukturális háttérét. Felkereshetjük az irodát szülők, pedagógusok, szakemberek és diákok egyaránt. Az iroda vezetője Gesztelyi Tamás mentálhigiénikus, gyógypedagógus, a szakmai háttérrel nyújtó Kortársak az Egészséges Fiatalokért Egyesület vezetője. A KEFE képzett kortárssegítő fiatalok kezdeményezésével, három felnőtt szakember támogatásával (pszichológus, mentálhigiénikus, gyógypedagógus) 1995-ben alakult. A szervezet küldetése, hogy a kortárs segítők önkéntes munkával tájékoztassák fiatal társaikat a mentálhigiéné és a testi egészségmegőrzés területén. Prevenációs programokat szerveznek az iskolákban (osztályfőnöki órák, előadás és beszélgetés formájában) és különböző iskolai és szabadidős rendezvényeken. Ezekon kívül rendszeresen tartanak tanácsadásokat az egyesület szakmai együttműködésében.

Minden héten hét témakörben kereshetik fel a fiatalok a szakembereket: hétfőn önkéntes munka és pályaválasztási tanácsadás, kedden jogi kérdésekben segít a szakértő. Szerdán délután Love-Pont párkapcsolati tanácsadással várja a fiatalokat Gesztelyi Tamás, illetve Morvai Gergely pszichológus segít a lelki problémák megoldásában. Szintén szerdán diákjogi tanácsadás is működik, csütörtök délután pedig grafológiai tanácsadás várja az érdeklődőket. Van egy nagyon barátságos tanácsadó szoba, ahová le lehet ülni és zavartalanul lehet beszélgetni. Ez a környezet nagyon fontos ahhoz, hogy megnyíljon a tanácsadásra érkező fiatal – mondja Gesztelyi Tamás.

A Kortársak az Egészséges Fiatalokért Egyesület vezetőjétől megtudtuk: újabb és újabb problémák jelennek meg a fiatalok körében a technikai eszközök fejlődésével. Sajnos nem csak a klasszikus módon használják az infokommunikációs eszközöket és a közösségi oldalakat a diákok, ezért felmerülnek személyiségi jogi, illetve pszichológiai kérdések. Egyrészt meghallgatjuk a hozzánk forduló fiatalot, akit kiközösítettek, vagy a tudta nélkül róla készült fényképet osztottak meg az interneten, másrészt megpróbálunk segíteni. Elmondjuk neki, hogy milyen jogi lépéseket tud tenni annak érdekében, hogy lekerüljön az adott fénykép az internetről, valamint abban is segítünk, hogy lelkiileg miként tudja feldolgozni az esetet.

Amennyiben egy olyan fiatal jön hozzánk, aki a perifériára került, az ifjúsági ház programjai révén lehetősége lesz egy új közösséghez tartozni, új dolgokat megismerni. Egyebek mellett ismeretterjesztő előadásokra, kulturális programokra járhat, részt vehet az Életreform klub foglalkozásán, lehetősége van táncot tanulni, beülhet kézműves foglalkozásokra. Ezek a közösségek nyitottak.

Nagyon jó lehetőséget látok ebben a házban, egyre több program jelenik meg, egyre többen tudnak rólunk. Bár vannak még feladatok, hogy még inkább ismerjék és használják a ház szolgáltatásait a debreceniek – tette hozzá Gesztelyi Tamás, aki beszámolt arról is, hogy március 19-én Fiatalok Egészségnapját szerveztek szűrővizsgálatokkal és felvilágosító előadásokkal. Beszélgettek a fiatalok a nőgyógyászati betegségekről, a HPV megelőzéséről, az emlő-önvizsgálatról, valamint a fogászati prevencióról és az egészséges táplálkozásról. Mintegy 100 diák vett részt a programon.

Vinczi Alexandra, a Debreceni Ifjúsági Önkormányzat elnöke:

– Hogyan és mikor kerültél kapcsolatba az Ifjúsági Házzal?

– Nagy szerencsémre nem sokkal a megnyitása után rendszeresen jártam az Ifjúsági Házzal, hiszen itt talált magának új otthont a Debreceni Ifjúsági Önkormányzat (DIÖK) is. Engem egy ismerősöm hívott magával, mert úgy gondolta, hogy hasznos lehetnék a csoport számára, és nekem is jót tenne egy ilyen közösség. Azonnal beleszerettem a DIÖK szellemiségébe. Számtalan koncerten, képzésen, konferencián és találkozón vettem már részt a házban, és nagyon örülök neki, hogy a debreceni fiataloknak van egy ilyen közösségi terük.

– Mi a célja a szervezetnek, amelynek 2013 óta te vagy az elnöke?

– A városban élő és tanuló fiatalok érdekeit képviseljük. Az elmúlt években nagy hangsúlyt fektettünk különböző sport- és szabadidős programok, valamint képzések szervezésére. Az új rendszerű választásunk keretében a legtöbb debreceni középfokú oktatási intézményben egy-egy képviselőt választanak a diákok, és 2 éven keresztül ők fognak a DIÖK-ben tevékenykedni. Én koordináltam az új választást, valamint kapcsolatot tartok az oktatási intézményekkel. Emellett részt vesz a szervezet egy 180 fős országos ifjúsági rendezvény lebonyolításában, amelynek idén Debrecen lesz a helyszíne.

– Milyen segítséget kaptok a háztól?

– Tulajdonképpen a második otthonomként gondolok az Ifiházra. Egyrészt minden héten itt tartjuk a gyűléseinket, az irodánk is itt található. Bármilyen rendezvényt szervezhetünk itt, nagyon sok segítséget kapunk a Debreceni Ifjúsági Szolgáltató Nonprofit Kft-től, nélkülük lehetetlen volna a működésünk. Az én személyes fejlődésemben is hatalmas szerepe van az Ifjúsági Háznak, valamint az itt dolgozó felnőtteknek. Hagyják, hogy kibontakozzak, és a magam útját járjam, de emellett mindig ott vannak, ha bármiben segítségre van szükségem.

Egy 17 éves lány:

– Hol hallottál a tanácsadásról?

Az interneten olvastam az anonim tanácsadás lehetőségéről az Ifjúsági Ház honlapján. Nagyon érdekesnek találtam, mert mindenféle tanácsadásról lehet hallani, párkapcsolati segítségnyújtásról azonban csak ritkán.

– Milyen problémával kerested fel a tanácsadást?

– Első alkalommal az volt a gondom, hogy nem tudok hol ismerkedni, nincs egy olyan fiú, akivel járhatnék, bár vannak fiú barátaim.

– Miben segített a szakember?

– A beszélgetés során kiderült számomra, hogy elég magas elvárásaim vannak a fiúkkal kapcsolatban, nagyon kritikus vagyok velük szemben. Ez gátolt abban, hogy jobban megismerjem őket. Ma már úgy gondolom – köszönve a tanácsadónak –, hogy a másik megismeréséhez több idő kell, és csak utána tudok jó döntést hozni. Jó volt ezeket a dolgokat egy felnőttel megbeszélni, aki nem a szülőm vagy a tanárom.

Rentka Zsuzsi, önkéntes

– Hogyan kerültél kapcsolatba a házzal?

– A Rocksulival kezdetben csak évente kétszer, a félévzáró koncertek alkalmával találkoztam, majd ahogy a baráti körömből egyre többen elkezdtek ott zenélni, nekem is régi vágyam teljesült azzal, hogy beiratkozhattam basszusgitározni Szabó Zsolthoz. Később beléptem a R.Ö.N.K. tagjai közé. A Rocksulis működésében azóta is elsősorban önkéntesnek tartom magam, illetve 2013 szeptemberétől kiegészítettem a basszusgitár tanszakon.

– Mennyire ismerik szerinted a fiatalok az Ifiházat?

– Lassan kezd tudatosulni az emberekben, hogy immár harmadik éve az Ifiház a Rocksuli székhelye, a tapasztalatom alapján azonban még mindig vannak olyanok, akik sajnos nem tudnak a ház létéről, az itteni programokról. Pedig a Rocksuli mellett a táncos, zsonglőrös foglalkozásoktól kezdve, a könyvbemutatókon át a koncertekig számos kikapcsolódási lehetőségnek és szabadidős tevékenységnek ad helyet a ház.

Ifjúsági Ház Debrecen

Cím: 4025 Debrecen, Simonffy u. 21. – Információ, jegyértékesítés: +36 52 415 498 – www.ifihazdebrecen.hu

Rocksuli: <http://www.rocksuli.hu/>

Bezzeg-bárcsak

Szöveg: **Aczél Petra** | Fotó: Nagy Gábor

➤ Milyen ma fiatalnak lenni? – kérdezem a fiamtól. Válasza okosan, de kamaszosan rendreutasító: „Mivel nem tudom, milyen máskor fiatalnak lenni, ezért a kérdés értelmetlen.” Talán igaza van. De bennünk, akik már nem vagyunk annyira fiatalok, és több generációt – többek közt magunkat is – láttunk már ifjúnak, az az érzésünk támad: bizony mi tudjuk, milyen máskor fiatalnak lenni.

Például a mi időnkben. Vagy anyáink, nagyszüleink idején. Olyan korokban, amelyekről családi és történelmi emlékek őriznek szép vagy szomorú történeteket. Persze, sejtjük, hogy nemcsak a divat változott, hanem a belső habitus is. Nemcsak a lájk lett több, hanem a titok is. Sokszor lepődünk meg. Még többször nosztalgizunk. Persze mi, akik tanítunk, ismerjük az örök fiatalság forrását (ezért biztosak vagyunk abban, hogy azt még egy kozmetikai cég sem fedezte fel), és többször is belekortyolunk, erőt merítve hivatásunk örömeéhez és súlyához. És elmosolyodunk azon, aki megrója a buszon a mai fiatalokat, mondván, hogy „Bezzeg az én időmben”, mert véljük, hogy az sem volt azért annyira bezzeg.

A fiatalossággal azért mégis történik valami manapság. Merthogy az ifjúság kultuszának évtizedeit éljük. Egy neves médiatudós már közel 20 éve leírta, hogy végre elérkezett az ifjak valódi szabadságának időszaka, amikor a gyerekek és a fiatalok nem kényszerülnek többé „szüleik és tanáraik normatív világába”, hanem korlátozások nélkül építhetik sajátjukat.

A fiatalosság életszakaszból és eszményből termékké és legfőbb célá vált. Merthogy mindenáron fiatalnak kell maradni. Késsel, krémmel, kreativitással. El kell fedni az idő múlását, és el kell feledni a kor tapasztalatát. Az ifjúság többé nem készülődés

és lázadás, hanem célba érés és megnyugvás. Ezért leginkább úgy tűnik, ma nem a fiatalok akarnak felnőtté válni, hogy azt tehessék végre, amit akarnak, hanem a felnőttek akarnak gyerekké visszaváltani, hogy azt tehessék újra, amit akarnak.

Ahogy az időskor praktikusán láthatatlan lesz, úgy válik áthatóvá az ifjúkor. Az ifjúkor, amely a legkevésbé sem lázadó, sőt kissé nyugós a hősöktől. Az ifjúság, amely nem ostromolja, hanem okosan és meggondoltan, kibéreli a jövőt. Az ifjúság, amely már nem múlhat el, ezért fiatalon öregszik meg.

Néha fiatalabbnak érzem magamat a tanítványaimnál. Bizarra és különös pillanat, amint az aggódó, fáradt fiatal tekintetekbe nézve azt kívánom, bárcsak éreznék azt a tüzet, a szenvedélyt, ami az ő korukban, de még ma is bennem él. Bárcsak hinnének abban, hogy ami jön, az rajtuk múlik! Bárcsak az ő idejükben! – gondolom, és elhatározom, hogy legközelebb átadom nekik a helyemet a buszon.

Netnemzedék, netnyelv

Szöveg: **Balázs Géza** | Fotó: Nagy Gábor

„Úgy szeretlek, mint az emberek az internetet” olvasható az internet 25. születésnapjára, 2014. március 12-ére készített falvédőszövegen, amelyet internetes mémként (korábban azt mondtuk volna: mai folklór „termékként”) terjesztenek. Természetesen a hálón. Voltaképpen a word wide web, azaz az internet hálózatán elhelyezett honlapokon található információk hálózata negyedszázados. 2012. november 30-án, az sms 20. születésnapjára emlékeztek. 2014. február 4-én pedig 10 éves volt a Facebook, a ma talán legismertebb közösségi oldal. Az emberiség történetében még nem folyt le ehhez hasonló gyors technológiai-kulturális váltás. A netnemzedék (az informatika korával együtt született vagy abba beleszületettek), másként a digitális bennszülöttek tájékozódási, kommunikációs világa feltűnően más. Néhány jellemző a netnemzedék netnyelvi viselkedéséből.

Az ember alapvető ösztöne a kíváncsiság. A világháló ezt tökéletesen beteljesíti. Furcsák, de érthetőek a gyakorlatilag „semmitmondó”, mégis folyamatos „kapcsolatpótló” közlések. A pillanatnyi lelkiállapot közlésének új, általánosító szerepű szövegkezdet (időháztározói mellékmondat bevezetője): „Az érzés, amikor...” És a folytatás például ilyesmi: „kiszámolod a matek-átlagodat osztályozó konferencia előtt”. A világháló kiterjesztette a „beszólás” rítusát. A beszólás: különösebb kockázat nélküli odamondás, sértés. A névtelenség rendszerint növeli az agressziót. Igaz, az interneten minden van, például rendreutasítás, nevelés, illemtan – netikett – is. A világhálón szocializálódóknál föltűnő a nyelvi adekvátság (illőség) gyakori megsértése. Ilyen, ha valaki nem ismeri fel a különböző élethelyzeteknek megfelelő nyelvi változatokat, stílusokat.

A világháló „gyorskultúrája” elsősorban a felszínes megértést segíti, csökkenti az árnyalt, elvont, mögöttes szövegértést. A félreértésből fakad a megsértődés. Megfigyelések szerint a netes üzenetekben azért is kerülnek a pontot, mert az lezárást jelent (a netnyelvi

szöveg pedig soha nem lehet lezárta), s azért kedvelik a mosolyjelet – :) –, mert ennek folyamatos kitételével a félreértelmezést kívánják megelőzni.

A netnyelvre nem jellemző a végigfogalmazás. Uralkodik a jelzésszerűség. Már az első szövegek felbukkanásakor megállapították, hogy a világháló „gyorsírás” egy újfajta, írott beszélt nyelvet (másodlagos szóbeliséget) alakít ki, amely fittyet hány a megegyezéssel, magas kultúrát jelentő (nálunk: akadémiai) helyesírásnak.

Filozófusok megállapítása szerint a posztmodern technológiája az internet. Amit tehát eddig a posztmodern világ, irodalom elénk tárt, az most a kommunikációban is testet ölt. A posztmodern töredezettségéhez, szétesettségéhez tökéletesen illeszkedik az internet kaotikus világa, és ahhoz igazodik az abban keresgélők tudása is. *Roska Tamás* éppen tíz évvel ezelőtt fogalmazta meg: „Az a paradox helyzet tapasztalható, hogy az internet adta előnyöket leginkább a személyes erőfeszítésben összeszedett, akaraterővel és önfegyelmével rendelkező, műveltebb diákok tudják igazán kihasználni. A 'folyton böngészők' semmire se mennek. (...) Kiderült, hogy a nagyon sokat internetezők jó része depresszióssá válik. Nem kommunikál és bezárul a személyisége.”

Gyarapodó pedagógus-továbbképzési kínálat az Educatiónál

Szöveg: **Földi Nikoletta** | Fotó: Horváth Anikó

Megújul a hazai pedagógus-továbbképzési kínálat, az Educatio NKft. ugyanis tavasszal és 2014 őszétől folyamatosan számos ingyenes, akkreditált, a szakmai fejlődést elősegítő kurzust indít a TÁMOP-3.1.5/12 Pedagógusképzés támogatása című kiemelt projekt keretében. A képzési kínálatról és a részvétel feltételeiről **Kerékyártó Sándorral**, az Educatio ügyvezetőjével beszélgettünk.

➤ Az Educatiónak többéves tapasztalata van pedagógus-továbbképzések szervezésében és lebonyolításában egyaránt. A képzési palettán megtalálhatók az óvodai, iskolai vezetőképzések, valamint a Nat egyes fejlesztési területeihez, a kerettantervekhez és a HÍD-programokhoz kapcsolódó továbbképzések. Emellett a kurzusok kitérnek a szakiskolai új közismereti tankönyv alkalmazásának, az életpályamodellhez kapcsolódóan az e-portfólió, valamint az IKT-eszközök és alkalmazási területeik témakörére is. A képzések az ország több pontján zajlanak majd, valamint lehetőség lesz távoktatásos formában is részt venni. Újdonság, hogy a képzést követően az ott elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazásában is segítséget nyújtanak a pedagógusoknak.

– Miben rejlik a képzések újdonsága?

– Számos képzés részben távoktatási formában, modulárisan egymásra épülve valósul meg, illetve a program befejezését követően mindegyikhez kapcsolódik további támogatás. A kurzusok részben e-tanulási környezetben zajlanak majd. Igény esetén egyes továbbképzéseket az intézményekbe kihelyezve is meg tudunk szervezni, ezzel is megkönnyítve a részvételt a pedagógusok számára.

– Említene néhányat a továbbképzési kínálatból?

– Az úgynevezett nevelőtestületi szakmai nap – amelyet igény szerint az iskolában is megszervezünk –, ahol a bevezető előadások után a résztvevők műhelymunka keretében dolgozhatják fel a Nat és a kerettantervek újdonságait, helyi alkalmazási lehetőségeit, valamint a pedagógus-életpályához kapcsolódó ismereteket. Ez a szakmai nap egy 6 órás (1 napos) vagy 2x3 órás (2 napos, délutáni) formában is megtartható. A másik nagyobb képzési terület a 30 órás. Ezek a szakmai megújító tantárgyi kurzusok 18 óra tantárgy-specifikus és 12 óra általános tartalomból épülnek fel, és részben távoktatásos formában zajlanak. Egyéb horizontális területeken is kínálunk majd továbbképzéseket, például a digitális kompetencia fejlesztéséhez kapcsolódóan.

– Milyen előnyökkel jár a részvétel?

– A képzéseink mind akkreditáltak, azaz beszámíthatók a pedagógusok továbbképzési kötelezettségébe, emellett pedig a résztvevők számára teljesen ingyenesek. Az országban több helyszínen folyik majd az oktatás, igényes közegben, jól felszerelt helyszíneken. A kurzusokat kiválóan felkészült trénerek, tapasztalt szakemberek vezetik, emellett a képzést követően a tanultak gyakorlati alkalmazását mentorálással támogatjuk, tehát nem engedjük el a kollégák kezét, mindenben igyekszünk a segítségükre lenni a képzés után is.

- Hogyan lehet jelentkezni?

- Jelenleg igényfelmérés zajlik, melyet az intézmények körében végzünk. Az igényeket egy online űrlap kitöltésével jelezhetik felénk. Erről bővebb felvilágosítást az iskolataska@educatio.hu címen keresztül kérhetnek az intézményvezetők.

- Mit jelent a szaktanácsadói szolgáltatás? Miért érdemes igénybe venni?

-A tantárgygondozó szaktanácsadás intézménytípusokra, tantárgyakra specializálva a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődését, az életpályán való

előrejutásukat támogatja, míg az IKT mentor a digitális taneszközök tanórai foglalkozásokon történő alkalmazását segíti.

A rendszert úgy alakították ki, hogy a kapcsolattartás egyéni és személyre szabott legyen. A pedagógus folyamatos módszertani és szakmai támogatást kap, amely segíti az új Nat és a kerettantervek gyakorlati alkalmazását. A tanácsadói szolgáltatás intézménytípushoz, szaktárgyhoz kapcsolódó szak- és általános módszertani segítséget nyújt, igazodva a pedagógusok szükségleteihez, igényeihez és elvárásaihoz. Az Educatio ebbe a folyamatba az IKT szaktanácsadókkal kapcsolódik be, akik a digitális kompetencia fejlesztésének területén segítenek – őket mi készítjük fel a feladatokra.

A szaktanácsadásról bővebb szakmai információt a tamop315szaktanacsado@ofi.hu címen kérhetnek az intézmények, a jelentkezés részleteiről pedig az iskolataska@educatio.hu címen kérhetnek tájékoztatást.

A helyi tantervek bevezetésének támogatása

Az OFI a TÁMOP 3.1.1 projekt keretében olyan dokumentumokat készített, amelyek a helyi tantervek implementációját és a pedagógusok mindennapi, gyakorlati munkáját hivatottak segíteni.

Az új kerettantervek több területen és több szempontból is változásokat hoztak a helyi tantervekben. Megjelentek új tantárgyak, új tartalmak vagy egyes tantárgyak elemei más tantárgyakba épültek be, némely tananyag felépítése vagy szemléletmódja lényegesen megváltozott. Mivel minden tantárgy másképpen érintett a változásokban, így **tantárgyanként és évfolyamonként bontva érhető el a dokumentumok**.

Az elkészült és közreadott segédanyagok egy része közvetlenül használható a tanítási gyakorlatban, más része pedig a tanítási-tanulási folyamat megtervezésében, a felkészülésben jelenthet segítséget. Ez utóbbiak között található tanmenetrészletek, óravázlatok, módszertani ajánlások, szakmai háttéranyagok. Az előbbieket közvetlenül a tanulói tevékenységekhez kapcsolódnak: különböző jellegű és célú feladatlapok, feladatleírások, szemléltetőanyagok, tanulókísérletek.

Az eddig elkészült dokumentumok a <http://tamop311.ofi.hu/helyi-tantervek> címen érhető el.

A színház lényege: megérinteni az emberek szívét

Születésnap-i beszélgetés **Kocsák Tiborral**

Szöveg: **Marton Árpád** | Fotó: Kanyó Béla

Elég meghallgatni két ütemnyi muzsikáját, a vájtfulúbbek azonnal megérik: Kocsák-tájakon járunk. Befogadható, mégis gazdag melódiavilág, a témák találékony átszerkesztettsége, briliáns stílusérzékenység, őszinte humanitás és sok humor – mindez közrejátszik e sajátos zenei világ kialakításában.

A Kocsák-darabok zenéje nem musicalzene a szó szigorú értelmében: a műfaj angolszász formanyelve egyike csak stíluselemeiknek. Operából és rockoperából, etnozenéből éppígy merítkeznek. Mindenekelőtt pedig: vérbeli színházi zenék. Alkotójuk modern népoperának szereti nevezni őket. Minden idők egyik legnagyobb magyar musicalsikere, a *Légy jó mindhalálig* után az *Abigél* operettszínházi adaptációja is iskolai közegben játszódik. Az utóbbi három remek tanárkaraktert ragyogtat fel zenében, előbbi pedig a műfaj legszebb tanárábrázolását nyújtja Valkay tanár úr alakjában. „Az élet szép, az élet minden” áradó himnusza akár a Kocsák-zene foglalatának is mondható.

– Nagyszüleim tanáremberek, szüleim tisztviselők voltak. Abba a fajta felső középosztályba születtem tehát, amely kissé gyökértelessé vált a szocializmus évtizedeiben. Azt hiszem, ennek a polgári miliónek az elvesztett fonalát próbáltam megtalálni a színházi zenében. Talán ezzel magyarázható kívülállásom is: míg a musical többi hazai művelője – *Presser Gábor*, *Dés László*, *Szörényi Levente* – a popzenéből jöttek, rockos koncertmúltsal és jelentős közönséggel a hátuk mögött, az én kiindulásom elsősorban színházi és komolyzenei. Amihez az is hozzájárul, hogy mire én a Zeneművészeti Főiskola után kialakítottam a látásmódot, volt már bizonyos rálátásom a színházi-zenei világra. Mozart, Debussy, a Beatles és a Genesis ismeretében is úgy éreztem, van mondanivalóm. Mindeme hatások valamiképpen összeértek Puccinivel, mígnem kialakult, amit modern népoperának gondolok.

– **Első zenei iskoládnak a Rádió Gyermekkórusát tartod. Igaz, hogy a zenei nevelés, készségfejlesztés alapja lehet egy egész pedagógiai rendszernek? Hogy a zene segít összefüggésben szemlélni a világot?**

– Őszintén szólva számomra ez természetes közeg volt, és csak az utóbbi időben tudatosult bennem, mennyi mindent sejtet meg a zene az emberrel. Olyan dolgokat, amelyekre zene nélkül sohasem lehetne rájönni. Az együttműködés pedig az egyik legnemesebb élmény, amit ember átélhet. Amikor az akadémián mestereim-

KOCSÁK TIBOR

mel játszhattam négykezeset... Bámulatos dolgokat érzékelte az ember egy-egy óriás partnereként. Vagy amikor *Kemény Gáborral* közösen komponáltuk *A krónikást*. Lehetetlenség megmondani, melyik téma kitől származik. Együtt muzsikálni egészen különleges föloldódás valami egyénfölöttiben. A zenés színház lényege is épp ugyanez: minden azért történik, hogy megtörténjen a csoda. Ennek lehetünk letéteményesei.

– A Légy jó mindhalálig Valkay tanár ura alighanem az egész musicalirodalom legsikerültebb tanáralakja. A Móricz ábrázolta karakter mellett felbukkanak benne egykori kedves tanáraid is?

– Olyan időben nevelkedtem, amikor az ember minden egyes tanárától kapott valami életre szólót. Különórákat. A munka szeretetét. A kitartást. Hogy a fölvételikor fogják a kezem. Hogy ne csüggedjek el, amiért az ínhüvelygyulladásom meghiúsította koncertzongorista terveimet. Egy Valkayban, az eszményi tanárban az ember igyekszik mindezeket megörökíteni. Embereket, művészeket, gondolkodókat – a tanáraim mindezek voltak.

– Mikor kezdte jogait követelni a benned szunnyadó komponista?

– Abban a percben, amikor zongorázni kezdtem. Ötévesen láttam egy *Varázsfuvalót*. Örökre megbélyegzett. Nemcsak a zenéje, hanem az egész színházi masinéria! Ezt aztán alaposabban megismerhettem a Rádió Gyermekkorúsának tagjaként. Benne voltam a Borisz Godunov gyermekkarában, a Hányban pedig, *Palócz László* térdén ülve, én kezdtem rá, hogy „ábécédé, rajtam kezdé”. Webbernek gyerekkorában bábszínháza volt, nekem Operaházam. Közben mindenféle szereplésekre emlékszem, a televízióban például *Csányi Valival* négykezesektünk. Otthon pedig ötperces operákat, drámai jeleneteket, elképzelt filmzenéket komponáltam. Úgy fogalmazhatnék, hogy képekben gondolkodtam. Így aztán természetes volt, hogy miközben *Falvai Sándor* és *Bácher Mihály* növendékeként Lipattiért és Michelangieliért, a legnagyobb koncertzongoristákért rajongtam, elvégeztem a zeneszerzés szakot is a Zeneakadémián. *Szecsődi Ferenc* hegedűművész barátomat diplomakoncertjére megajándékoztam egy korszerű felfogású, virtuóz darabbal, a *Largo* és *Presto*val. A színházi zenék pedig valahogy természetesen értek utol. Kemény Gábor barátommal együtt a Színművészeti Főiskolára kerültünk korrepetitornak. Majdhogynem fiatalabbak voltunk még a növendékeknél is, és beleszórtunk a régi nagyok körébe, akiktől mindent meg lehetett tanulni a színházról, a színházi zenéről. Elterjedt a híre, hogy a Haydn-tól a Bee Gees-ig és Verditől a Beatles-ig mindenfajta hangvételt szívesen kipróbálunk. Így aztán egymást követték a legkülönfélébb műfajokat fölsoportozó zenés vizsgák. Dalciklust komponáltunk például a legendás, Bubik Pista – Igó Éva-féle osztálynak. Még olyan színházi óriás is, mint *Nádasdy Kálmán*, kivette a részét a zenés kalandból: a tapsoló kórus nívóját emelte.

Született: 1954. február 13.

Zeneszerző, zongoraművész, a Színház- és Filmművészeti Egyetem docense, a Madách Színház zenei vezetője, a Rock Színház állandó vendégkarmestere.

Több mint ötven színpadi kísérőzenét írt, továbbá dalokat, szonokat és filmzenét, valamint tíz musicalt.

Főbb munkái: A krónikás, Légy jó mindhalálig, A vörös malom, Anna Karenina, Utazás, Az ember tragédiája, Lugosi, Nana, Sok hűhó semmiért, Kiálts a szeretetért!, Hófehérke és a hét törpe, Édes bosszú, Abigél, Szegény gazdagok.

Komoly szerepet vállalt többek között Kern-Hammerstein: *Show-Boat*, Auber: *Fra Diavolo*, Bernstein: *West Side Story*, Leigh: *La Mancha lovagja*, Noel Gay: *Me and My Girl*, Ebb - Cander: *Cabaret*, Chicago, Webber: *Joseph*, Az Operaház *Fantomja*, Sondheim: *Egy nyári éj mosolya*, Schönberg: *Nyomorultak*, Bart: *Oliver*, művek színpadravitelében.

Díjai: Emerton-díj (1992), Huszka-díj – Az év magyar zeneszerzője (1995), Erkel Ferenc-díj (2004), A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) (2005), Artisjus díj, Az év könnyűzeneszerzője (2006), Budapestért - díj (2009).

Aztán – szinte váratlanul – jött a fölkérés, hogy sürgősen át kell lendíteni a holtpontra a Rock Színház készülő darabját, Stefan Heym *Dávid király krónikája* című regényének zenés adaptációját. Amikor a mester Budapestre jött, hogy ellenőrizze könyve metamorfózisának munkálatait, csalódottan kellett látnia, hogy jóformán egy hang sincs még készen. Talán két hetet szabott meg új határidőül. Sebtiben nekiláttunk *Gabival*, és a visszatérő író mindenre elégedetten rábólintott. Így született meg első Rock Színházi sikerünk, *A krónikás*, és innen ered életre szóló szerzői barátságom *Miklós Tibor* szegedíróval. Közben egymást követték a kisebb-nagyobb megbízások. Rádiójátékok, színházi kísérőzenék – *Keményi Imre János király*-rendezésén tanultam meg színházi zenét komponálni. Sajnos ma alig akad efféle fölkérés, így aztán a legkisebb lehetőség is boldoggá tesz.

– Nem túlzás, ha azt állítom: Miklós Tiborral közös életművetek egészen egyedülálló hangot képvisel a zenés színház világában. Megteremtettetek egy magyar musicalstílust. Ha száz évvel korábban, a Monarchia idején élsz, semmi sem ment meg a világhírtől: Lehár és Kálmán darabjait mindjárt két főváros vitte diadalra...

– Azért nekem is megadatott, hogy négy darabom futott egyidőben: az *Anna Karenina* a Madáchban, a *Szegény gazdagok* a József Attila Színházban, a *Hófehérke* az

Operaházban, az *Abigél* pedig az Operettben. A *Légy jó mindhalálig* születése óta megszakítás nélkül műsoron van Finnországtól Japánig. A *Hófehérke* Észtország és Oroszország után megjárta Koreát és az idén nyáron Ausztráliában kerül színre. Ilyen kis ország zeneszerzőjének ez is nagy dolog!

A magyar musical megteremtésében voltak elődeink – színházi szemszögből *Várkonyi Mátyás* munkái állnak hozzám a legközelebb –, de tény, hogy bennünk mindig is valamiféle irodalmi igény munkált, ami vállaltan szembe is megy kicsit a trendekkel. Meggyőződésem, hogy az *Anna Karenina* azért sikerült olyan remekül, mivel az asztalfióknak írtuk, és amikor belekezdünk, esélye sem volt, hogy bemutatják valaha.

– Páratlan modern zenedráma kerekedett ki belőle. Húsz éve töröm a fejem, miért nem lett belőle világsiker. Miklós Tibornak lett volna igaza, aki azt állítja testamentummá minősült utolsó könyvében: a nyugatiak eladni akarnak, nem pedig venni?

– Száz százalékgig egyetérték. Az utolsó *Anna Karenina* CD-met nekiajándékoztam *Andrew Lloyd Webber*nek egyik Madách Színházi munkánk alkalmával. Webber-ről érdemes tudni, hogy igen rabiátus a művei bemutatásával kapcsolatban. Terjedelmes tilalmi listákkal szokott fenyegetőzni, mielőtt közönség elé enged egy új bemutatót bárhol a világon. Tőlem legfőljebb kért, és amikor a hatvanadik születésnapját ünnepeltük a Művészetek Palotájában, még azt is hálával fogadta, hogy az alkalmi körülmények okán itt-ott hozzá kellett nyúlnom egy-egy ütemhez, kiegészítéseket kellett eszközölnöm az ő szellemében. Ajándékomra meglepő választ kaptam: a *Fantom* filmváltozatának vége főcímenében viszonhallottam az egyik modulációt az *Anna Kareninából*. Tudomásul kell vennünk: Webber a műfaj koronázatlan királya, és kitüntetés, ha fölfigyel akár csak egy kis ötletünkre.

– Itthon pedig? Webberhez nem is fogható külföldi szerzők töltik meg a színházakat. Holott a *Hófehérke* tallini bemutatóját követő kritikák egyike „európai rangú zeneszerzőként” aposztrofált.

– Senki sem próféta a maga hazájában. Nehéz eljutni a külföldi közönséghez – a *Hófehérke* épp a balett nemzetközisége miatt válhatott eddigi legnagyobb nemzetközi sikeremmé. De itthon is telt házzal megy tíz éve, és ha csak tehetem, ott vagyok, mert nincs fölemelőbb érzés, mint látni, hogy kicsiket-nagyokat rajongásig magával ragad a munkánk. Ritka, hogy egy mű tíz éven át újabb és újabb nézők lelkében ébreszt rezonanciákat. Ha van erre magyarázat, bizonyára a zenei és művészi őszinteség az.

A zenés színház dolga, hogy megéreztesse az emberekkel: többekké válhatnak. Ezért nem szabad megengednünk, hogy a zenés színház piaci áruvá silányuljon. Az a dolgunk, hogy visszaadjuk a művészet évszázados rangját. Annóra elsekélyesedett a műfaj a „kutyamacska-kisgyerek” felszínes szórakoztatás irányában, hogy nincs mit csodálkozni, ha az *Anna Karenináért* igazán csak egy szűkebb, műértőbb közeg lelkesül. Megdöbbenve tapasztaltam a zenés osztályba érkező növendékeknél, hogy semmit sem tudnak már az

operett műfajáról. A mélyebb zenei összefüggésekre érzékeny közönség utánpótlása meg már vagy másfél-két generációnyi csúszásban van. A tizennégy és tizenhat éves fiaim által kedvelt zene számomra a világon semmit nem mond. Megnyugodva látom viszont, hogy a *Kiáltás a szeretetért!* muzsikájából őket is megérintette kalkuttai Teréz anyja sorsa. Ott volt az '56-os forradalmat földolgozó *Utazás. Mécs Imre* felesége, *Magyar Fruzsina* azt mondta nekem a bemutatókor, 1996-ban: ebből most nem lesz még igazi siker, mert túlon túl kiegyenlített, mi több, szerepel benne egy tragikus sorsú szovjet tábornok. Igaza lett. A művek fölött az idő dönt majd. De az *Utazást*, az *Annát* vagy a *Teréz anyát* nagyon szeretném viszontláttni élő zenekarral, nagy színpadokon.

„Olyan időben nevelkedtem, amikor az ember minden egyes tanárától kapott valami életre szólót. Különórákat. A munka szeretetét. A kitartást. Hogy a fölvetelikor fogják a kezem. Hogy ne csüggedjek el, amiért az inhuvelygyulladásom megghiúsította koncertzongorista terveimet. Egy Valkayban, az eszményi tanárban az ember igyekszik mindezeket megörökíteni. Embereket, művészeket, gondolkodókat – a tanárim mindezek voltak.

– Bemutatósi lehetőség nélkül nem születik meg egy sor mű, amely létrejöhetne. Nem bánkódsz meg nem született zenei gyermekeidért?

– Ha a napi színházi dolgok, a vezénylés és a zenei vezetés robotjából ki tudnék szakadni néha egy-egy hónapra, azt hiszem, volna bennem alkotóerő még egy-két „*Anna Kareninára*”. Miklós Tibi mindig ösztökélt valamivel. Most magamra hagyott a félbehagyott *Kincs-kereső Kisködmön*nel. Bele sem merek gondolni, hány tervet vitt magával a túlvilágra. Amikor, alig három héttel a halála után a társulata eljátszotta a *Teréz anyát* az emlékére, belém hasított a fölismerés: közös művünk Tibi *Requiemje* lett, amelyet felesége, *Nagy Anikó* celebrált a barátoknak... Nemigen látom a folytatást. *Harangozó Gyula* viszont Istennek hála újabb baletttervekkel biztat. Bizony jól jönne újra egy ahhoz fogható, ihlető közeg, mint amikor a *Hófehérke* inspirációin dolgoztunk. Gyula mozdulatokat mutatott, én pedig a zongorán kísérleteztem. Ugyanabban az operaházi szobában, ugyanannál a zongoránál, ahol Gyula édesapja és Bartók dolgoztak *A csodálatos mandarinon*...

A minősítési rendszer javítani fog a köznevelés minőségén

A fővárosi Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium igazgatója szerint a pedagógusok minősítési rendszere hosszú távon javítani fog a köznevelés és a közoktatás minőségén.

Hámori Veronika erről az MTI-nek nyilatkozva beszélt.

A gimnázium igazgatója – aki a témában előadásokat tart tanároknak – kiemelte, ha sikerül a pedagógus-társadalommal elfogadtatni a külső szakértő általi minősítés tényét és ezt a minősítési rendszert, amelynek eredményeként a pedagógusok előtt megnyílik a „karrier” lehetősége, mind a pedagógusok, mind az őket foglalkoztató intézmények szervezeti kultúrájának folyamatos fejlődése biztosított. Ezzel pedig a gyerekek nyernek a legtöbbet – fűzte hozzá.

Szerinte a most, legfeljebb öt éve pályán lévő fiatal pedagógusok már ebben a rendszerben szerzik meg első tapasztalataikat, gyakorlatukat. Számukra elérendő és elérhető cél akár a legmagasabb pedagógusi minősítési besorolás (kutatótanár) megszerzése is. Az idősebbeknek, különösen azoknak, akik pedagógus pályájuk felén túl vannak, már nincs idejük feljutni a ranglétra legmagasabb fokára. Különösen azok a köztisztviseltek álló pedagógusok érzik magukat a rendszer veszteségeinek, akik több évtizedes pályafutásuk során már bizonyították valamennyi kompetenciaterületen azt a szintet, amely jogosulttá tenné őket a mesterpedagógusi, vagy kutatótanári címre.

Kifejtette: nem a különböző szintekre vonatkozó elvárások tartalmát vitatják, hanem az eljárást, azt a tény, hogy ők, akik már egész életművükkel bizonyítottak, most a ranglétra legalsó fokáról kényszerülnek elindulni. Számukra nem elég vigasztaló az sem, ha feljebb jutásuk valamivel könnyebb, mint azoké, akik most kezdik pedagógusi pályájukat – mutatott rá.

Jelezte: a pedagógusok minősítési rendszerével kapcsolatban nem álltak rendelkezésre hazai tapasztalatok, csak külföldi példák. Ezek egyikét sem találták alkalmasnak arra, hogy teljes egészében átültessék a magyar oktatási rendszerbe. A feladat tehát mindenki, így az eljárásrendet kidolgozó munkacsoport tagjai számára is teljesen új - hangsúlyozta.

Közölte: már a nagyon részletes útmutató megjelenésének pillanatában látták, hogy az hol szorulna még kiegészítésre, finomításra, módosításra. Ahogy telik az idő, és egyre többen mélyednek el az anyagban, újabb és újabb javaslatok, ötletek, kifogások, kérdések érkeznek. Szeretnék egyszerűsíteni, megszabadítani a gyakorlatban feleslegesnek bizonyuló elemektől, máshol pedig konkrétabbá tenni, több példát, segítséget adni a pedagógusoknak – tette hozzá.

Hámori Veronika szerint azért nehéz megalkotni, és azért övezi annyi kételkedés a minősítési rendszert, mert egyszerre kell mérhetővé tenni - mégpedig lehetőleg objektív eszközökkel - a szakmai ismeretek, eredmények-

kel bizonyítható pedagógusi tevékenységek, képességek és készségek szintjét, és az „attitűd jellegű”, tehát a közvélemény szerint nem mérhető, pedagógustól elvárt személyiségvonások meglétét vagy hiányát. A rendszer célja a pedagógusok segítése abban, hogy képességeik maximumát tudják és akarják nyújtani a hivatásuk gyakorlása során.

A másik fontos szempont, amelyet figyelembe kellett venni, az volt, hogy olyan rendszert dolgozzanak ki, amely lehetőséget ad a szignifikánsan különböző feltételek mellett dolgozó pedagógusok egységes szempontrendszer szerinti értékelésére. Ugyanolyan lehetősége legyen a magasabb szint elérésére annak a tanítónak, aki halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek életfeltételeinek megteremtéséért, felemelkedésükért folytat naponta „heroikus küzdelmet”, mint annak a tudóstanárnak, aki kiemelkedően tehetséges gyerekeket juttat nemzetközi sikerekhez, segítve őket a szakmai ismeretek megszerzésén túl a mindennapi életben, a közösségben való helytálláshoz szükséges képességeik fejlesztésében is.

Hámori Veronika kitért arra is: a minősítési rendszer bevezetését kételkedés, ellenállás, éles kritika kíséri, főként a bevezetés módja és a minősítési rendszer szakmai tartalma miatt. Meggyőződése, hogy „az első következménye a második”. Aki nem fogadja el a bevezetés tényét, vagy annak módját, ütemezését, az nem mélyed el olyan szinten a tartalom tanulmányozásában, hogy megalapozott véleményt tudjon alkotni – jelezte. Szerinte ezt bizonyítja, hogy szinte kizárólag a „pedagógus-portfólió feltöltését” kifogásolják, ami az értékelés egyik eszközének kiemelése a rendszerből. Önállóan, a minősítési rendszerben elfoglalt helyének és szerepének ismerete nélkül nem lehet reálisan értékelni – rögzítette.

A gimnáziumigazgató szerint a bevezetés módjának és ütemezésének meghatározása a politika feladata és felelőssége. Hozzátette: nem hagyható figyelmen kívül a minősítési rendszer sikerének még egy feltétele: a pedagógusképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézményeknek olyan helyzetbe kell kerülniük, hogy válogathassanak a jelentkezők között. A válogatás alapja pedig a szakmai-tantágyi tudás mellett a pedagógustól elvárt személyiségvonások, a feladatra való alkalmaság megléte vagy hiánya kell, hogy legyen. Amíg ez a feltétel nem teljesül, nem várható áttörés a minősítési rendszertől. Remélhető, hogy a fiatal pedagógusok előtt álló karrier lehetősége következtében nő a pedagógushivatást választó fiatalok száma – mutatott rá Hámori Veronika.

1848. MÁRCIUS 15.

166 évvel ezelőtt március 15-én műsorváltozás volt a Nemzeti Színházban. Eredetileg egy francia szerző Két anya gyermeke című drámája került volna színre, délben azonban egy

küldöttség felkereste Bajza József igazgatót azzal a kéréssel, hogy módosítsa az esti műsort. Bajza szívesen beleegyezett, s délutánra már az új plakát is kint volt az utcán, mely arról tudósított, hogy „a közönség kíváncsára 1848. március 15-én, szerdán, a nézőtér teljes kivilágításával Katona József Bánk bán című eredeti történelmi drámáját játsszák öt felvonásban.”

Az előadás ünnepi hangulatban kezdődött, de a második felvonás alatt félbeszakadt. Az utcáról tömeg tödült be azzal a hírrrel, hogy hamarosan megjelenik a színházban a börtönből kiszabadított Tánics Mihály. A közönség úgy felbolydult, hogy a színészek hangját többé nem lehetett hallani. A zenekar erre elkezdte játszani a Rákóczi-indulót, a kórus pedig elénekelte a Marseillaise-t és a Hunyadi László néhány részletét. Ez alatt a Petur bánt alakító Egressy Gábor karddal az oldalán elszavalta a Nemzeti dalt. A refrént a közönség együtt harsogta vele, s nyomban utána el is énekelte Egressy Béni aznap szerzett dallamára.

Tánicsot azonban hiába várták. Petőfi hasztalanul próbált csendre inteni, hogy elmondhassa: a várva-várt vendég mégse jön, ugyanis annyira legyöngült a fogságban, hogy családja inkább hazavitte.

Jókainak az az ötlete támadt, hogy a színpadról szól az emberekhez. Ahogy volt, sáros köpenyben, behorpadt kalapban lépett a függöny elé, de amint szembe találta magát a tomboló közönséggel, inába szállt a bátorsága, s egy hang sem jött ki a torkán. Zavarodottságán a Gertrudist játszó Laborfalvi Róza segített, aki biztatóan a szemébe nézett, és ruhájára tűzött egy kokárdát. Jókai soha többé nem tudott visszaemlékezni rá, hogy mit mondott, de az biztos, hogy éppúgy meghódította a publikumot, mint Laborfalvi Rózát, akit nem sokkal később feleségül is vett.

ARANY JÁNOS

Arany János születésnapját hol március 1-jére, hol 2-ára teszik a lexikonok. Annak idején csak a keresztelő dátumát – 1817. március 8-át – jegyezték fel, így elnézhető, hogy még a szülők sem emlékeztek pontosan tizedik gyerekük világra jöttének napjára. Egy rövid megemlékezésben lehetetlen volna még csak felsorolni is, mi mindennel foglalkozott. Inkább ragad-

junk ki egy olyan műfajt, amelyet hiába is keresnénk az életművében. Az irodalmárokat régóta foglalkoztatja, hogy Arany, akinek elbeszélő költeményeiből, eposzaiból és balladáiból sugárzik a drámához való érzék, vajon miért nem írt egyetlen színdarabot sem? A választ nem tudjuk, de azt igen, hogy mennyire vonzódott a színházhoz. A történet kezdetén 18 éves koráig kell visszamennünk az időben. Naplójában így emlékezett a debreceni és máramaroszigeti hónapokra:

„A rajzot gyermekségem óta gyönyörrel űztem, a zongorát, a gitárt is elpöngtettem valahogy. Még komponáltam is, de mindez hol volt a „mestertől”! Egy színházi est után világosodott meg előttem: ha már szobrász nem lehetek, könnyebb lesz talán Thália zászlaja alá esküdni. Először a színpalán mögött meggyújtott gyantaporral villámot eregettem, hozzá dörgésnek vaslemezt rázogatam.”

Lehet, hogy a színésztől elment a kedve, a színházról azonban sohasem. A múlt századi Shakespeare-láz őt is tűzbe hozta. Több darabjának lefordításába is belekezdett, de végül csak a Szentivánéji álommal, a János királlyal és a Hamlettel készült el.

RÁCZ ALADÁR

56 éve – március 28-án – halt meg Rácz Aladár cimbalomművész. Igazi autodidakta volt, s talán éppen rendkívüli kitarása juttatta el a legnagyobb magaslatokra. Mindennel és mindenért meg kellett küzdenie: legyőzni a gátlásait cigány származása és műveletlensége miatt, megtörni a közönség bizalmatlanságát a cimbalommal szemben, és végül úgy forradalmasítania magát a hangszert, hogy azon minden stílusú zenét el lehessen játszani. Összes csatáját megnyerte, csak állandóan kiújuló betegségeit, főleg kízó reumáját nem sikerült legyőznie.

Nagy múltú jászapáti zenész családban született 1886-ban. Különböző cigányzenekarokban játszott néhány évig, majd külföldre került. 1910-től párizsi, 1914-től pedig genfi szórakozóhelyeken muzsikált. Itt ismerkedett meg Ernest Ansermet karmesterrel és Igor Sztravinszkij zeneszerzővel, akit annyira elbűvölt virtuóz technikája, hogy azonnal leckéket vett tőle, és hamarosan művet is komponált számára.

8 év alatt egész Európát végigkoncertezte feleségével, aki zongorakísérője is volt egyben. 1935-ben hazaköltöztek Magyarországra, és soha többet nem vállaltak külföldi turnét. Rácz Aladár első hazai hangversenyét 1937. március 19-én adta a Zeneakadémián. A közönség bizalmatlanul ült be a nézőtérre, a szervezők pedig botránytól tartottak. Az est azonban tomboló sikerrel zárult, a művészt pedig meghívták tanárnak a Nemzeti Zenedébe, egy év múlva pedig a Zeneakadémiára.

Programajánló

összeállította: **Gyimesné Szekeres Ágnes, Indri Dániel**

InternetVers Fesztivál 2014

Győr, József Attila

Művelődési Ház, április 3-5.

A rendezvény ezúttal három nagy magyar költő, Ladányi Mihály 80., Kiss Anna 75. és Zalán Tibor 60. születési évfordulójára hívja fel a figyelmet, és az internet nyújtotta lehetőségeket felhasználva hirdeti az élő magyar költészetet. A fesztivál találkozó jellegű, melynek során költők és verséneklők között személyes, akár alkotói kapcsolat jöhet létre, és szakmai egyeztetésre, véleményezésre, vagy hosszabb távú együttműködésre is sor kerülhet.

<http://www.netversfeszt.hu/>

A Költészet Napja a Kultúrkuriaiban

Budapest, április 10-11.

Április 10-én egyórás versszínházi estet rendeznek a legendás költőházaspár, a 25 éve elhunyt Weöres Sándor és a tizenegy éve távozott Károlyi Amy műveiből válogatva. A belépés díjtalan, azonban regisztráció szükséges. A Költészet napján pedig Kányádi Sándort, a mai magyar költészet egyik legnagyobb alakját köszönti a 45 éve muzsikáló Kaláka együttes, a költő gyönyörű zeneiségű verseire komponált dalokkal.

<http://www.kulturkuria.hu/>

Diósgyőri vár – Osztálykirándulásra ajánljuk

A szervezett iskolai kiránduló-csoportok rendhagyó néprajzórán ismerkedhetnek meg Északkelet-Magyarország népművészetével, népi kismesterségeivel, ahol együtt énekelhetnek, táncolhatnak a művészekkel, táncosokkal, zenészekkel. A Diósgyőri vár fénykorába kosztümös várnép és vitéz bajvívó lovagok kaulozolják a gyermekeket.

<http://diosgyorivar.hu>

X. Szombathelyi Tánc Világnapi Rendezvény

Szombathely, Fő tér, április 28.

Idén három év szünet után ismét Szombathely Fő tere lesz hangos egész napos gyermek-, táncos- és zenés programoktól. A balettől a néptáncig 3 helyszínen folyamatosan láthatja ország-világ, hogy miért is nevezik a tánc fővárosának Szombathelyt. Az idei eseményen is gálaműsorral ünnepelnek a táncosok; a modern tánc, a hip-hop, a társastánc, a néptánc és az akrobatikus rock and roll csak néhány műfaj az ünnepi este repertoárjából.

<http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/fo-ter-tanc-vilagnapi-rendezyeny>

Határtalan Napok

Miskolci Nemzeti Színház, április 5-8.

Minden évben, három napon keresztül, három határon túli magyar város legjelentősebb művészeivel találkozhatunk Miskolcon. Idén is három művészeti ágból ismerhetünk meg világhírű zenészeket, Kossuth-díjas írókat, költőket, valamint fesztiválynertes színházi előadásokat tekinthetünk meg.

<http://mnsz.eu/>

Húsvét Noszvajon

Noszvaj, április 20-21.

Újra közeleg a Húsvét, ami egyet jelent a Noszvaji Tojásvadászattal. Hatalmas élmény mindenkinek, korra, nemre való tekintet nélkül, aki aktívan és jó levegőn szeretné eltölteni a hétvégéjét. A tojásvadászat közben nem csupán kirándulhatnak a résztvevők, hanem izgalmas nyomozásban és aktív programokban is gyűjthetnek élményeket. (Ilyen például az íjászkodás, a célbadobás, kisállat simogatás vagy helyi ízek kóstolása)

<http://www.noszvajirendezyenyek.hu/>

Iránytű

Összeállította: **Indri Dániel**

Szakmai egyeztetés az EMMI és a pedagógus szakszervezetek vezetői között

2014. március 4-én az EMMI Köznevelésért Felelős Államtitkársága és a pedagógus szakszervezetek vezetői szakmai egyeztetést tartottak. A megbeszélésen mind az öt pedagógus szakszervezet (Pedagógusok Szakszervezete, a Magyar Közoktatási és Szakképzési Szakszervezet, az Oktatási Vezetők Szakszervezete, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete és a Munkástanácsok Pedagógus Ágazata) – köztük mindkét reprezentatív pedagógus szakszervezet – részt vett, amelyik aláírta a Kormánnyal a **2013. január 22-ei** megállapodást. **(kormany.hu)**

A Nemzeti Tankönyvtanács alakuló ülése

Március 3-án megalakult a Nemzeti Tankönyvtanács testülete, amelynek alapvető feladata a tankönyvekre vonatkozó döntések előkészítése, valamint a tankönyvek rövid- és középtávú fejlesztési irányainak meghatározása. A tankönyvi engedélyezési folyamatba beépülő új testület szakmai kontrolljával is erősíti a garanciát a köznevelési tankönyvek megfelelő minőségére. A testület működését és a koordinációs feladatok ellátását az Oktatási Hivatalhoz rendelt titkárság segíti. **(kormany.hu)**

Harmincezer pedagógus jelentkezhet a minősítésre a következő tanévben

Összesen 30 ezer tanár és tanító jelentkezhet a pedagógus II. minősítésre a következő tanévben – közölte Hoffmann Rózsa, az EMMI köznevelésért felelős államtitkára. Pályázatot azok a szakvizsgával rendelkező pedagógusok adhatnak be, akik legalább nyolc év szakmai gyakorlattal rendelkeznek. Hozzátette: a harminc évnél régebben a pályán lévő pedagógusok szakvizsga nélkül is jelentkezhetnek. A sikerrel pályázó tanárok a

2016-os tanévtől kapják meg a magasabb besorolással járó bért. Az államtitkár tudatta: a jelenleg érvényben lévő március 31-i jelentkezési határidőt várhatóan **november 30-ra** módosítják. **(kormany.hu)**

Megkezdte működését az ELINET

Február 24. és 27. között Bécsben rendezték meg az ELINET (European Literacy Policy Network, Anyanyelvi Műveltség Fejlesztésének Európai Hálózata) projektindító konferenciáját, melyen 28 országból 80 szervezet – köztük az OFI, valamint a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Kara – képviseltette magát. Az együttműködés célja az írástudatlanság csökkentése Európában, mivel minden ötödik 15 év körüli európai fiatal, valamint majd 75 millió felnőtt nem rendelkezik az alapvető írás-olvasás kompetenciával, ami megnehezíti munkavállalásukat és növeli a szegénység, a társadalmi kirekesztettség veszélyét. **(ofi.hu)**

Készülőben az új generációs tankönyvek

Az OFI koordinálja a 2014/2015-ös tanévtől az állami keretek között folyó tankönyvfejlesztést és -kiadást, amelynek eredményeként „új generációs” tankönyvekből taníthatnak szeptembertől azokban az iskolákban, amelyek reprezentatív minta szerint részt vesznek a tankönyvek kipróbálásában.

Az OFI az „új generációs” tankönyvek fejlesztését a TÁMOP 3.1.2-B/13 jelű projekt keretein belül valósítja meg. Az új tankönyvek fejlesztésén együtt dolgoznak a felsőoktatás és köznevelés elméleti és gyakorlati szakemberei, digitális fejlesztők, valamint a gyakorló pedagógusok. A papíralapú tankönyvek készítésével párhuzamosan digitális tananyagok is készülnek, melyek a projekt keretében kialakítandó Nemzeti Közoktatási Portálon lesznek elérhetőek. A kipróbálást követően mint tartós tankönyvek válnak a köznevelés rendszerének részévé. **(ofi.hu)**

PÁLYÁZAT

Pályázati felhívás Ökoiskola és Örökös Ökoiskola cím elnyerésére

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Vidékfejlesztési Minisztérium megbízásából az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet nyílt pályázatot hirdet magyarországi székhelyű nevelési-oktatási intézmények számára Ökoiskola és Örökös Ökoiskola cím elnyerésére.

A szakértők a **2014. április 25-ig** postára adott pályázatokról (első értékelési ütem) 2014. szeptember 1-jéig, a **2014. szeptember 5-ig** postára adott pályázatokról (második értékelési ütem) 2014. október 30-ig döntenek. A 2014. szeptember 5-e után postára adott küldemények automatikusan a következő naptári évre beadott Ökoiskola cím pályázataként kerülnek nyilvántartásba.

A pályázathoz szükséges dokumentumok letölthetőek az alábbi linkekről:

<https://www.ofi.hu/magyar-fooldal/okoiskola-orokos> (ofi.hu)

Néptanítók Lapja

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM.

Szerkesztőség: Vall. és Közokt. Minisztérium, V. Szalay-utca 3.
Telefonszám: 68-18.

Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4, Franklin-Társulat.
Telefonszám: 72-42.

Megjelenik e lap minden csütörtökön.

Előfizetési ár: Egy évre 10 kor., fél-
évre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. —
Egy negyed évnél kevesebb időre elő-
fizetést nem fogadunk el. — Az előfize-
tési pénzek a kiadóhivatalba küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

TARTALOM. Husvétii számunkban közölt cikkeink száma
oly nagy, hogy címeiket e helyen, ahol a tartalom-
jegyzéket rendes körülmények között közölni szoktuk,
nem sorolhatjuk fel. Ezáltal tehát a tartalomjegyzé-
ket más helyen, jelen számunk 32. oldalán közöljük.

A hirdetések árszabása: A *hivatatos pályázati hirdetések*nél minden egyes szóért 6 fill., *magánhirdetések*nél 12 fill. fizetendő. (Rövidített szavak és számok egy-egy szóznak számítandók.) *Üzleti hirdetések* egy-egy hasáb (=40 milliméter) széles és egy-egy milliméter magas területért 20 fill. számítatik. A hirdetőtől előlre fizetendő a kiadóhivatalnak. Ona küldendő a hirdetések szövege is.

Tavaszi ébredése.

Írta: Dr. Bárány Gerő

Annál a lehető legbensőségesebb kapcsolatnál fogva, ami az ember és a természet között van, igazán természetes és épp ezért magától értődő dolog, hogy az ember élete és a természet között hasonlatokat keresünk s ezeket tényleg meg is találjuk. Mellékeesen megjegyzem, hogy ezek a hasonlatok általában a legtalálóbba közé tartoznak.

A gyermek- és ifjúkor találoan hasonlítható a tavaszhoz. Annyira magától kínálkozik ez a hasonlat, hogy már alig is látunk benne hasonlatot. Életünk tavasza épp úgy legszebb és legboldogabb korszakunk, mint a hogy a természet évszakai között is a legszebb a tavasz. A vágyodások, remények, ígéretek és sejtések szaka ez. Az a korszak ez, amikor a játék a legkomolyabb s a mosoly a legszentebb dolog, amikor az egész lét és élet egy végtelen boldog ünnepnapnak látszik.

Az emberiség életében állandó és örök tavasz van: a gyermekek s az ifjak ez állandó és örök tavasz hordozói és fenntartói, akiket a többi emberek valamenynyien az idősebbekhez illő féltő gonddal őriznek és nevelnek, hogy majdan felváltsák őket az életben s mindabban, a

mit e kifejezés *élet* csak megjelöl; tehát: a *kötelességek teljesítésében* és a *remények és ígéretek megvalósításában* is.

Előre törtet az ember: mohó vággyal, néha hanyat-homlok, minden tudatos cél nélkül csak előre törtet az ember. Gyakran úgy látszik, mintha ez a céltalan előre-törtetés volna az ember egyedüli életcélja. Ennek az előretörtetésnek nem ritkán gondtalan könnyelműséggel feláldozza az ember mások boldogságát, ha kell éppen mások életét is. Az ember rendszerint szertelen és türelmetlen az előretörtetésben. Semmiféle korlátokat szívesen el nem ismer s türelmetlen az emberi természet fejlődésével szemben is. A gyermek alig győzi bevárni, hogy ifjú legyen, az ifjú pedig már mindenáron teljesen felnőt akarna lenni s tőle telhetőleg úgy is viselkedik, mintha már az is volna; mintegy *egymásba rohannak az emberi életkorok*, hogy mihamar eljuttassák az embert az élet céljához, az élet végéhez. Ezen a mohó vággyal előre törtető életpályán rendszerint nem találja meg az ember élete célját, a mit eléggé bizonyít az a nagyon is gyakran megismétlődő szomorú eset, hogy, ha az élet estéje hosszúra nyúlt árnyékaival elérkezik, a legtöbb ember üresnek és hiábavalónak találja fárasztó iramban megfutott életpályáját.

1% ADÓ, 100% TEHETSÉG

A TEHETSÉG KÖTELEZ – MINKET, HOGY TÁMOGASSUK!

Büszke a magyar tehetségekre?

Esélyt akar adni még több tehetséges magyar fiatalnak, hogy tudását közös jövőnkért kamatoztathassa?

Amennyiben a válasza mindkét kérdésre igen, akkor **AJÁNlja FEL ADÓJA 1%-ÁT** a Nemzeti Tehetség Program javára!

NEMZETI TEHETSÉG PROGRAM

Az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet szakmai irányításával működő Nemzeti Tehetség Program keretében eddig több mint 650 000 fiatal kapott támogatást a felajánlott 1%-okból.

www.ofi.hu

Most Önön múlik, hogy még több tehetség kap-e lehetőséget képességei kibontakoztatására!

Ajánlja fel adója 1%-át a tehetségekért, a jövőért!

A Nemzeti Tehetség Program technikai száma: 1823.

„A tehetségesek elhanyagolása a nemzet gazdagságának lelkiismeretlen eltékozlása.”
Révész Géza

1% ADÓ, 100% TEHETSÉG

A tehetséggondozás két legfontosabb célja a tehetségek megkeresése és kibontakoztatása, továbbá a hátrányos helyzetű, illetve a fogyatékkal élő talentumok támogatása.

Az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet vállalt küldetése, hogy egyetlen tehetség se vesszen el.

NEMZETI TEHETSÉG PROGRAM

Az Év Talentuma Díj 2013 – Sport Kategória
VALKUSZ MÁTÉ, TENISZ

2012 decemberében megnyerte a Nike Junior Tour világdöntőjét Floridában. Ez korábban egyetlen magyar játékosnak sem sikerült.

www.tehetségpark.hu

Az Év Talentuma Díj 2013 – Művészet Kategória
KALÁNYOS MELINDA, VERS- ÉS MESEMONDÁS

Bájos személyiségével, szerény magatartásával, de hatalmas becsvágygal, tudatosan építkezve mintává vált az Arany János Tehetséggondozó Program diákjai és mentorai előtt.

Az Év Talentuma Díj 2013 – Tudomány Kategória
SZABÓ ATTILA, FIZIKA

Eddigi legnagyobb sikerét 2012 nyarán érte el, amikor nagy fölénnyel abszolút első helyezést ért el a 43. Nemzetközi Fizika Diákolimpián, és megnyerte a tanév folyamán zajló levelezős pontversenyt, a Physics Cup-ot is.

Támogassa személyi jövedelemadójának 1%-ával a tehetségeket a **1823**-as technikai számon!